

การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารนิพนธ์
ของ
สกุลเพ็ญ น้อยใหญ่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
พฤษภาคม 2553

การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารนิพนธ์
ของ
สกุลเพ็ญ น้อยใหญ่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ
ของ
สกุณเพ็ญ น้อยใหญ่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
พฤษภาคม 2553

สกุลเพ็ญ น้อยใหญ่. (2553). การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในด้านปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ผู้แต่ง และ ภาษา และศึกษาสัดส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่นำมาอ้างอิงในวิทยานิพนธ์กับทรัพยากรสารสนเทศที่มีใน ส่วนหอสมุดกลาง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโท และระดับ ปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2533-2549 จำนวน 257 ชื่อเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกข้อมูล

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ปริมาณวิทยานิพนธ์ จำนวน 257 ชื่อเรื่อง เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท 245 ชื่อเรื่อง และระดับปริญญาเอก 12 ชื่อเรื่อง มีรายการอ้างอิงรวมทั้งสิ้น 20,349 รายการ
2. ผู้แต่งประเภทพระสงฆ์ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 49.70) รองลงมาได้แก่ ผู้แต่งที่เป็นประเภทพระสงฆ์ นักบวช แม่ชี (ร้อยละ 32.20) และรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 77.30) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 12.00)
3. รายการอ้างอิงในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 29.90) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 23.90)
4. ภาษาของรายการอ้างอิงที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ ภาษาไทย (ร้อยละ 81.18) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 12.16)
5. ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ (ร้อยละ 67.40) รองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย (ร้อยละ 8.90)
6. ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 13.50) รองลงมาได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทาง ศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 7.70)
7. รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่พบในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ร้อยละ 54.07)

A CITATION ANALYSIS OF THESIS IN BUDDHIST STUDIES,
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

SAKUNPHEN NOIYAI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

May 2010

Sakunphen Noiyai. (2010). **A Citation Analysis of Thesis in Buddhist Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.** Master's Project, M.A. (Library and Information Science). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Nusharee trelojwong.

The objectives of this study were to analyze the citation of Buddhist theses at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in quantity, category, content, author age and language and to study proportion of the information resources that were brought for referring in the theses and the current information resources in the Central Library.

The population of this study consisted of 257 theses of master and doctorate degree students of the Buddhist major at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, published in 2533 – 2549. The research instrument used a record form.

The findings:

1. The quantities of 257 theses consisted of 245 master degree theses and 12 doctorate degree theses which contained 20,349 citations.
2. Layman authors were referred at the most score (49.70 percent). The second were Buddhist monk, priest and nun authors (32.20 percent) and Thai language citations were referred at the most score (77.30 percent). The second were English language citations (12.00 percent).
3. The 0-5 year citations were referred at the most score (29.90 percent). The second were the 6-10 year citations (23.90 percent).
4. The language of citations referred at the most score was Thai (81.18 percent). The second was English language (12.16 percent).
5. The category of Information resources referred at the most score was book (67.40 percent). The second were thesis and research (8.90 percent).
6. The contents about Tripitaka (Vinaya Sutta Abhidharma) were referred at the most score (13.50 percent). The second were about Moral practice by using the religious principle, Ordination, Insight Meditation, Mind-training, practicing virtues (7.70 percent).
7. The most of citations for thesis were used from the database of the Central Library Mahachulalongkornrajavidyalaya University (54.07 percent).

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ของ สกุลเพ็ญ น้อยใหญ่ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์อรทัย วารีสอาด)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณไกร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
นุชรี ตรีโลจน์วงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์อรรทัย วารีสอาด กรรมการสารนิพนธ์
ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง
ตลอดจนเสียสละเวลาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างละเอียดจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัย
ที่สนับสนุนทุนการศึกษา รวมทั้งบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้านรายชื่อ
วิทยานิพนธ์

ขอกราบนมัสการ พระครูบรรลิกขการ ผู้อำนวยการส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เป็นผู้สนับสนุน ผลักดันให้ผู้วิจัยศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และ
สนับสนุนผู้วิจัยให้เวลากับการศึกษา และการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้อย่างเต็มที่ จนสารนิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณน้องที่รัก วรลักษณ์ ทองใบ และ อโนทัย บุญทัน ที่เป็นมิตรแท้ ห่มเท
ร่างกาย แรงใจ สละเวลาช่วยเหลือผู้วิจัยทุกๆ เรื่องด้วยดีเสมอมา จนสารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณเพื่อนรัก ไข่มุก เหล่าสุนทร รัชดี แสงมหะหมัด และกิริติกรณ์ กุศลการณ์ ที่สละ
เวลาอันมีค่าช่วยเหลือเพื่อนเสมอตลอดมา จนสารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณลูกพี่ ลูกน้อง เพื่อนๆ “เด็กหลังห้อง” รวมถึงเพื่อนๆ กัลยาณมิตรทุกคน ที่ให้
ความรัก ความจริงใจและกำลังใจ

สกุลเพ็ญ น้อยใหญ่

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การวิเคราะห์การอ้างอิง.....	8
ความหมายของการอ้างอิง.....	8
ความหมายของการวิเคราะห์การอ้างอิง.....	9
จุดประสงค์ของการวิเคราะห์การอ้างอิง.....	10
วิธีวิเคราะห์การอ้างอิง.....	12
การศึกษาพระพุทธศาสนา.....	13
การศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย.....	13
การศึกษาของสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์.....	14
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	15
ประวัติมหาวิทยาลัย.....	15
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา.....	17
สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	24
งานวิจัยในประเทศ.....	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
การกำหนดประชากร.....	30
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	78
 บรรณานุกรม.....	79
 ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก	85
ภาคผนวก ข	87
ภาคผนวก ค	90
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	118

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนวิทยานิพนธ์และรายการอ้างอิง.....	30
2 จำนวนและร้อยละของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	35
3 จำนวนและร้อยละของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามปีพิมพ์....	36
4 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภทผู้แต่ง.....	37
5 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามช่วงอายุ	37
6 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา.....	38
7 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ.....	39
8 จำนวนและร้อยละของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามช่วงอายุ.....	40
9 จำนวนและร้อยละของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา.....	43
10 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา.....	45
11 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหา จำแนกตามประเภทของผู้แต่ง.....	47
12 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ.....	51
13 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ.....	56
14 จำนวนและร้อยละของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง.....	60
15 จำนวนและร้อยละของภาษาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง.....	61
16 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหา จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง.....	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันสังคมที่เก่าแก่มีมาเคียงคู่กับชนชาติไทย เรื่องราวที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจึงปะปนอยู่ในประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยอย่างแยกกันไม่ออก ในฐานะที่พระพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย คำสอน ความเชื่อและการปฏิบัติที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาได้มีอยู่ทั่วไปและฝังลึกเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยซึ่งปรากฏให้เห็นในศิลปวัฒนธรรมทุกด้าน

การศึกษาพระพุทธศาสนาก็คือการศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมไทย ซึ่งเป็นประโยชน์และในหลายกรณีจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตที่มีความสุข เพื่อดำเนินชีวิตอยู่อย่างกลมกลืนและดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้ได้ผลในสังคมไทย (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). 2533: 18)

คณะสงฆ์เป็นสถาบันหลักฝ่ายพระศาสนา เป็นเสมือนตัวแทนของพระพุทธศาสนา การศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นกิจสำคัญในหน้าที่ของคณะสงฆ์ พระสงฆ์จะต้องเป็นผู้นำในการศึกษาทางด้านพระศาสนา คือในเรื่องภาษาบาลีและพระธรรมวินัยบาลี ซึ่งสูงสุดถึงเปรียญธรรม 9 ประโยค บ้านเมืองก็รับรองฐานะของเปรียญธรรม 9 ประโยค ให้มีฐานะเป็นชั้นปริญญาตรี ซึ่งสมัยก่อนนี้เป็นปริญญาที่ไม่สมบูรณ์เป็นเพียงระดับอนุปริญญาเท่านั้น (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). 2531: 21-22)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นที่เล่าเรียนพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เมื่อ พ.ศ. 2430 และโปรดให้เรียกว่า มหาธาตุวิทยาลัย นับเป็นครั้งแรกที่ใช้คำว่า วิทยาลัย ในประเทศไทย เริ่มเปิดทำการสอนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2432

ต่อมา วันที่ 18 กันยายน ร.ศ. 111 หรือ พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชหัตถเลขา ถึงเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ประราชถึงการที่จะทรงเปลี่ยนชื่อ มหาธาตุวิทยาลัย เป็น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไม่เพียงแต่จะทรงเปลี่ยนนาม มหาธาตุวิทยาลัย เป็น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เท่านั้น พระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะเปลี่ยนโครงสร้างการศึกษาของมหาธาตุวิทยาลัยด้วย ทรงมีพระราชประสงค์จะให้สถาบันการศึกษาแห่งนี้มิได้เพียงเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณรเท่านั้น หากรวมไปถึงคฤหัสถ์ด้วย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยประกาศตั้งบัณฑิตวิทยาลัย และเปิดดำเนินการสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2531 เริ่มต้นเปิดดำเนินการศึกษา 2 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาปรัชญา ดำเนินการศึกษอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในปีการศึกษา

2548 บัณฑิตวิทยาลัยได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้ทันสมัยและเข้ากับเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัยเปิดดำเนินการศึกษาระดับพุทธศาสตรมหาบัณฑิตจำนวนทั้งสิ้น 10 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาบาลี สาขาวิชาพระพุทธศาสนา สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาธรรมนิเทศ สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ สาขาวิชามหายานศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาวิปัสสนากาวนา และสาขาวิชาชีวิตและความตาย

ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยานิพนธ์เป็นสิ่งบ่งบอกถึงศักยภาพด้านวิชาการอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นผลงานของนิสิตที่ศึกษาเรียนรู้และค้นคว้าด้วยตนเองเป็นสำคัญมากกว่าการนั่งเรียนในห้องเรียน อีกทั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักยภาพของบัณฑิตและประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอีกด้วย ดังปาฐกถาของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2544: 5) ที่แสดงเนื่องในโอกาสครบรอบ 12 ปี บัณฑิตวิทยาลัย ไว้ว่า “สิ่งที่ผมหวังสำหรับบัณฑิตวิทยาลัยมี 2 เรื่อง เรื่องที่หนึ่งคือพัฒนาภาษาอังกฤษ เรื่องที่สองก็คือเรื่องวิทยานิพนธ์ ผมหวังว่าบัณฑิตวิทยาลัยนี้จะเป็นแหล่งของการผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ ที่ไม่ซ้ำซ้อน ที่หลากหลาย และให้องค์ความรู้ใหม่แก่วงการพุทธศาสนิกชน เพราะวิทยานิพนธ์นั้นคือการบุกเบิกงานวิจัยเข้าไปในดินแดนที่ไม่เคยมีใครไปถึงมาก่อน หัวใจของมหาบัณฑิตอยู่ตรงนี้”

การที่คนเราเข้ามาอยู่ในโลกของการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต้องเป็นนักอ่าน นักค้นคว้า แหล่งสารสนเทศที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าหลักของนิสิตคือห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียน การสอน การวิจัยของอาจารย์ และนิสิตตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมพัฒนาในทางวิชาการให้อาจารย์และนิสิต นักศึกษาดังนั้น บรรณารักษ์ต้องทราบถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของนิสิต เพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ และตอบสนองนโยบายหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ การให้บริการของห้องสมุดต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อบริการผู้ใช้ โดยมุ่งให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมากที่สุด การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศจึงเป็นเทคนิคสำคัญประการแรกที่มีผลให้ทรัพยากรสารสนเทศมีคุณค่า มีประโยชน์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ วิธีการศึกษาความต้องการของผู้ใช้เพื่อให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดทำได้หลายวิธี เช่น ศึกษาจากสถิติการยืม ศึกษาจากผู้ใช้โดยใช้แบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งในแต่ละวิธีก็มีข้อจำกัดแตกต่างกันไป เป็นต้นว่าการศึกษาการใช้จากสถิติการยืมไม่สามารถแสดงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดบางประเภทไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด ส่วนการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามก็มีข้อจำกัดเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจจะไม่ยากตอบแบบสอบถาม หรือมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อแบบสอบถามมาก่อน จึงเป็นสาเหตุให้ขาดความรอบคอบในการตอบมีผลให้ข้อมูลจากแบบสอบถามขาดความน่าเชื่อถือ (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2524: 178) ดังนั้นวิธีการอีกอย่าง

หนึ่งที่ใช้ในการศึกษาว่าผู้ใช้ใช้ทรัพยากรห้องสมุดใดบ้าง วิธีนี้คือ การวิเคราะห์การอ้างถึง (วรнуข สุนทรวินิติ. 2528: 6)

การวิเคราะห์การอ้างถึง (Citation analysis) เป็นการศึกษางานหรือเอกสารที่ถูกอ้างถึง และตัวเอกสารที่ทำการอ้างถึง เช่น ศึกษาลักษณะ ประเภท สาขาวิชา อายุ ภาษา ฯลฯ การวิเคราะห์การอ้างถึงในความหมายที่แท้จริงหมายถึงการวิเคราะห์การอ้างถึงที่ปรากฏในเชิงอรรถ รายการบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงท้ายเรื่อง (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2524: 140) การวิเคราะห์การอ้างถึงทำให้บรรณารักษ์ทราบถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ และผลการวิเคราะห์สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์การอ้างถึงยังอาจเป็นประโยชน์สำหรับห้องสมุดที่ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ที่จะทำหน้าที่ช่วยเลือกสรรวัสดุการศึกษาเข้าห้องสมุด ดังนั้นผลการวิเคราะห์จึงใช้เป็นข้อบ่งชี้แนวทางและการตรวจสอบคุณภาพการจัดหาของห้องสมุดด้วย (วรनुข สุนทรวินิติ. 2528: 6; อ้างอิงจาก Broadus. 1977.

The Application of Citation Analysis to Library Collection Building. p. 328)

เนื่องจากผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ภายในส่วนหอสมุดกลาง สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์สาขาพระพุทธศาสนา เพราะสาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นสาขาวิชาหลักที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเปิดสอนทั้งในระดับพุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศาสตรมหาบัณฑิต และพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มีปริญญาานิพนธ์สาขาวิชาพระพุทธศาสนาอันเป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนิสิตระดับพุทธศาสตรมหาบัณฑิตและพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง ปี พ.ศ. 2549 จำนวนทั้งสิ้น 257 ชื่อเรื่อง

สาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งและเฉพาะด้าน ผู้ที่ทำการศึกษาด้านวิชานี้โดยเฉพาะเท่านั้น จึงจะสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งและถึงแก่น วิทยานิพนธ์เป็นผลงานที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างลึกซึ้ง การศึกษาด้านสาขาวิชาพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีการนำศาสตร์สมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้อง นิสิตต้องทำการวิเคราะห์ วิจัย จัดระบบและประเมินผลข้อมูล เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา การศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์จะสะท้อนให้เห็นถึงการใช้สารสนเทศของผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ ผลของการศึกษาในเรื่องนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด และเป็นแนวทางในการจัดการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศที่อ้างถึงในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในด้านปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ผู้แต่ง และภาษา
2. เพื่อศึกษาสัดส่วนทรัพยากรสารสนเทศ ที่นำมาอ้างถึงในวิทยานิพนธ์กับทรัพยากรสารสนเทศที่มีในส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบถึงปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ผู้แต่ง และภาษาของเอกสารที่อ้างถึงในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดให้ตรงกับการใช้ของผู้ใช้ห้องสมุด อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการทำวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา และสนับสนุนวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันการศึกษา และการค้นคว้าวิจัยด้านพระพุทธศาสนา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมการอ้างถึงที่ปรากฏในบรรณานุกรมท้ายเล่มของวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2549 จำนวน 257 เล่ม โดยศึกษาปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ผู้แต่ง และภาษาของเอกสารที่นำมาอ้างถึงสำหรับเหตุผลการเลือกวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2533 เป็นต้นไปนั้น เนื่องจาก พ.ศ. 2533 เป็นปีที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำหรับในระดับปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตมีผู้สำเร็จการศึกษาค้นคว้าครั้งแรกใน พ.ศ. 2548 และเหตุผลในการกำหนดการวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ถึง พ.ศ. 2549 นั้น เนื่องจากวิทยานิพนธ์ พ.ศ. 2549 เป็นวิทยานิพนธ์ปีล่าสุดที่สามารถติดต่อขอตัวเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ได้จากบัณฑิตวิทยาลัยได้อย่างครบถ้วน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิเคราะห์การอ้างถึง (Citation analysis) หมายถึง การศึกษารายการ

บรรณานุกรมในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533–2549 ในด้านปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ผู้แต่ง และภาษา ในผลงานที่ถูกนำมาอ้างถึง

2. ปริมาณ หมายถึง จำนวนรายการทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงในบรรณานุกรมจากท้ายเล่มวิทยานิพนธ์

3. ประเภท หมายถึง ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ที่เป็นรายการอ้างอิงในบรรณานุกรม ผู้วิจัยจัดประเภทเอกสารที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา สรุปจำแนกตามคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2548 ซึ่งจำแนกเป็น 10 ประเภท

3.1 พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา

3.1.1 พระไตรปิฎก หมายถึง ตำราหรือหนังสือที่บันทึกคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาไว้เป็นหลักฐาน ทางพระพุทธศาสนาแบ่งคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาออกเป็น 3 ส่วนคือ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

3.1.2 คัมภีร์ทางศาสนา หมายถึง ข้อความคำสั่งสอนของพระศาสดาและของพระสาวกสำคัญตามแต่ละศาสนา เช่น ไบเบิลของศาสนาคริสต์ อัลกุรอ่านของศาสนาอิสลาม เป็นต้น

3.2 หนังสืออ้างอิง หมายถึง หนังสือที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นการรวบรวมความรู้พื้นฐาน ข้อเท็จจริง ตัวเลข สถิติต่าง ๆ ใช้เพื่อค้นคว้า วิจัย หรือตรวจสอบข้อมูลอย่างสั้น ๆ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี นามานุกรม/ทำเนียบนาม อักษรานุกรมภูมิศาสตร์และหนังสือแผนที่ อักษรานุกรมชีวประวัติ เป็นต้น

3.3 หนังสือ หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ วิชาความรู้ ประสบการณ์ ความคิดต่าง ๆ เช่น ตำราวิชาการ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น รวมถึงหนังสือแปล และหนังสือรวมบทความ

3.4 วารสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดการพิมพ์อย่างต่อเนื่องและแน่นอนหรือค่อนข้างแน่นอน อาจเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายสามเดือน หรือแม้แต่ว่ารายปี วารสารมีทั้งประเภทที่เป็นวารสารวิชาการ วารสารวิเคราะห์วิจารณ์ข่าว วารสารทั่วไป

3.5 หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกต่อเนื่องรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายักษ์ มีเนื้อหามุ่งไปในเรื่องของการบอกและการรายงานข่าว มีลักษณะเฉพาะคือไม่มีการเย็บเล่มเหมือนหนังสือหรือวารสาร

3.6 วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

3.6.1 วิทยานิพนธ์ หมายถึง บทนิพนธ์ที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเรียบเรียงจากหัวข้อที่ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยจนได้ผลครบถ้วนตามกระบวนการ แล้วนำมาวิเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบจนเสร็จสมบูรณ์เพื่อขออนุมัติปริญญาระดับบัณฑิตศึกษา

3.6.2 งานวิจัย หมายถึง การแสวงหาความรู้ที่มีระเบียบแบบแผนแน่นอนโดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ เป็นการแสวงหาความรู้ที่มีระบบ

3.7 บทสัมภาษณ์ หมายถึง สารสนเทศที่มาจากการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งบุคคลที่จัดเป็นการอ้างแหล่งปฐมภูมิที่มีคุณค่าในระดับสูง

3.8 รายงานการประชุม หมายถึง เอกสารเสนอหรือแถลงในที่ประชุมของหน่วยงานองค์กรหรือสถาบัน รายงานสรุปผลการอภิปรายเอกสารนั้น

3.9 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สารสนเทศที่อยู่ในรูปของ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต (Intranet) เอ็กซ์ทราเน็ต (Extranet) การถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (Satellite Broadcast) แดทบ้นทีกเสียงและวีดิทัศน์ โทรทัศน์ที่สามารถโต้ตอบกันได้ (Interactive TV) และซีดีรอม รวมถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

3.10 เอกสารอื่นๆ หมายถึง เอกสารที่ไม่สามารถระบุได้ว่าอยู่ในประเภทใดๆ ใน 9 ประเภทดังกล่าวข้างต้น เช่น จดหมายเหตุ ต้นฉบับตัวเขียน จดหมาย หรือเอกสารส่วนตัว รวมถึงจุลสาร เอกสารประกอบการบรรยาย เป็นต้น

4. วิทยานิพนธ์ (Thesis) หมายถึง ผลงานการศึกษาค้นคว้าวิจัย ของนิสิต ระดับปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต และระดับปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ที่นิสิตได้ทำการวิเคราะห์ วิจัยและเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเสร็จสมบูรณ์ จนได้อนุมัติปริญญาระดับมหาบัณฑิตและปริญญาดุษฎีบัณฑิตตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

5. อายุ หมายถึง อายุของรายการที่อ้างถึงแต่ละรายการในบรรณานุกรม คำนวณโดยนำปีที่พิมพ์เอกสารนั้นๆ มาลบออกจากปีที่พิมพ์วิทยานิพนธ์ จำแนกออกเป็น 6 ช่วงอายุ ดังนี้ (จอมใจทองจุ่น. 2545: 5; อ้างอิงจาก La Borie; & Halperin. 1976. *Citation Patterns in Library Science Dissertation*. p. 278)

5.1 อายุ 0-5 ปี

5.2 อายุ 6-10 ปี

5.3 อายุ 11-15 ปี

5.4 อายุ 16-20 ปี

5.5 อายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป

5.6 ไม่ปรากฏปีพิมพ์

6. ผู้แต่ง หมายถึง บุคคลหรือสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงในแต่ละรายการในบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ สามารถเป็นข้อมูลในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ผู้วิจัยได้จำแนกผู้แต่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

6.1 พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี

6.2 ขรรवास

6.3 องค์กร หน่วยงาน สถาบัน

7. ภาษา หมายถึง ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในแต่ละรายการในบรรณานุกรม
จำแนกได้เป็น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังนี้

1. การวิเคราะห์การอ้างถึง
 - 1.1 ความหมายของการอ้างถึง
 - 1.2 ความหมายของการวิเคราะห์การอ้างถึง
 - 1.3 จุดประสงค์ของการวิเคราะห์การอ้างถึง
 - 1.4 วิธีวิเคราะห์การอ้างถึง
2. การศึกษาพระพุทธศาสนา
 - 2.1 การศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย
 - 2.2 การศึกษาของสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์
3. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - 3.1 ประวัติมหาวิทยาลัย
 - 3.2 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 - 3.2.1 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
 - 3.2.2 หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
 - 3.3 สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

การวิเคราะห์การอ้างถึง

ความหมายของการอ้างถึง

การอ้างถึงหรือการอ้างอิง (Citation) เป็นการบ่งชี้ที่มาของความคิด แนวคิดหรือความรู้ของผู้เขียนคนใดคนหนึ่งหรือจากทรัพยากรสารสนเทศประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยการบันทึกรายละเอียดของทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ที่ได้นำมากล่าวในงานเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามแบบการอ้างอิง เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันให้ผู้อ่านทราบว่า ข้อความส่วนที่นำมากล่าวถึงนั้นไม่ใช่ความคิดเห็นของผู้เขียน แต่เป็นส่วนที่นำมาจากแหล่งข้อมูลอื่นด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี ได้แก่ การคัดลอกข้อความ การย่อความ และการสรุปความ (นฤมล กิจไพศาลรัตน. 2550: 3-4)

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530: 122) ให้ความหมายการอ้างถึงไว้ดังนี้

การอ้างถึง หมายถึง การกล่าวถึงงานอื่นที่ผู้เขียนใช้ประกอบงานของตน โดยลงในรูปแบบของเชิงอรรถท้ายหน้า บรรณานุกรมหรือรายชื่ออ้างอิงข้างท้ายเรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ในการอ้างหลายประการด้วยกัน เช่น เมื่อมีการอ้างถึง เชื่อได้ว่าอย่างน้อยผู้เขียนคงเคยได้อ่านหรืออ่านงานนั้น และเชื่อว่างานที่อ้างถึงนั้นเกี่ยวข้องกับงานของตน หรือเป็นงานที่มีข้อความหรือความคิดเห็นเหมาะที่จะอ้างถึง ผู้เขียนอาจต้องการประกาศกิตติกรรมหรือให้เกียรติผู้ที่เสนอความคิดเห็นนั้นก่อน ตัวอย่างของการอ้างถึงเพื่อจุดประสงค์นี้ที่เห็นชัดคือ การเรียบเรียงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้เขียนจะอ้างงานที่ให้ข้อเท็จจริง แนวความคิดที่สนับสนุน หรือขัดแย้งกับปัญหาที่กำลังศึกษาเพื่อวางพื้นฐานสำหรับผู้อ่าน ถ้าผู้อ่านสนใจสามารถที่จะติดตามที่มาได้

ความหมายของการวิเคราะห์การอ้างถึง

การวิเคราะห์การอ้างถึง (Citation analysis) หมายถึงการศึกษางานหรือเอกสารที่ถูกอ้างถึงและตัวเอกสารที่ทำการอ้างถึง เช่น ศึกษาลักษณะ ประเภท สาขาวิชา อายุ ภาษา ฯลฯ การวิเคราะห์การอ้างถึงในความหมายที่แท้จริงหมายถึง การวิเคราะห์การอ้างถึงที่ปรากฏในเชิงอรรถรายการบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงท้ายเรื่อง ในทางทฤษฎี ช่วยให้ผู้ที่ศึกษารู้ถึงความต้องการข่าวสาร การใช้วรรณกรรมสาขาต่าง ๆ พัฒนาการความเจริญของความรู้ โครงสร้างของวรรณกรรมในแต่ละสาขาวิชา ในรูปของการศึกษาที่เรียกว่า Bibliometrics หรือ Bibliometric study ตลอดจนอัตราความล้าสมัยของเอกสารแต่ละประเภทในแต่ละสาขาวิชา ส่วนในทางปฏิบัติ ผลที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้เหมาะสม การเก็บรักษาเอกสารในช่วงเวลาที่มีผู้ต้องการใช้ การจัดเอกสารที่มีผู้ใช้น้อย ฯลฯ (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2524: 140-141)

การวิเคราะห์การอ้างถึงเป็นเทคนิควิธีที่สำคัญวิธีหนึ่งในการประเมินและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อเป็นการยกระดับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรในห้องสมุด เป็นการทบทวนการจัดหาสิ่งพิมพ์ พิจารณาตรวจสอบว่าทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด มีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร โดยเทคนิคในการประเมินทรัพยากรในห้องสมุดอย่างกว้าง ๆ มี 2 วิธี ได้แก่ พิจารณาจากทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดเป็นหลัก และการพิจารณาจากผู้ใช้เป็นหลัก (นฤมล กิจไพศาลรัตน์. 2550: 15) โดยวิธีที่ได้รับความนิยมคือการพิจารณาจากผู้ใช้เป็นหลักโดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อทรัพยากรในห้องสมุด การใช้การวิเคราะห์การอ้างถึงจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณาประเมินทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาจากสถิติหรือปริมาณการใช้หรือการยืมสิ่งพิมพ์หรือทรัพยากรเหล่านั้น เพราะมีจุดประสงค์ในการใช้ที่ชัดเจนกว่าการยืม เพราะการยืมอาจใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่นหรืออาจไม่มีการนำไปใช้จริง (นฤมล กิจไพศาลรัตน์. 2550: 15-16)

การวิเคราะห์การอ้างถึงจึงหมายถึงการศึกษาข้อมูลสำคัญว่าผู้เขียนผลงานเรื่องนั้น ๆ ได้รับการอ้างถึงในสิ่งพิมพ์ใดบ้าง มีนักวิชาการคนใดที่ผลิตผลงานที่มีเนื้อหาวิชาเดียวกัน หรือวารสารรายชื่อใดที่ตีพิมพ์ผลงานที่มีเนื้อหาวิชาเดียวกัน นักวิชาการแต่ละคนมีผลงานวิชาการมาก

น้อยเพียงใดและงานเขียนเรื่องใดได้รับการอ้างถึงบ้าง (นฤมล กิจไพศาลรัตน; และ สมชาย ไชยเกษร. 2547: 4; อ้างอิงจาก Garfield; & Sher. 1963. *New Factors in the Evaluation of Scientific Literature through Citation Indexing*. p. 199) การวิเคราะห์การอ้างถึงเป็นการประยุกต์วิธีการทางคณิตศาสตร์และสถิติมาศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติและพฤติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศในเชิงปริมาณ ซึ่งประกอบด้วยการนับการจัดลำดับจำนวนครั้งของเอกสารที่มีการนำไปอ้างในบรรณานุกรม เชิงอรรถ หรือเอกสารอ้างอิง และมีการรวบรวม นับจำนวน วิเคราะห์และตีความเกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงโดยอาศัยวิธีการทางสถิติ เช่น การหาค่าร้อยละ ความถี่จนถึงสถิติที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (นฤมล กิจไพศาลรัตน; และ สมชาย ไชยเกษร. 2547: 4-5)

จุดประสงค์ของการวิเคราะห์การอ้างถึง

การวิเคราะห์การอ้างถึงสามารถศึกษาได้หลายรูปแบบ งานวิจัยโดยทั่วไปจะศึกษาในเรื่องวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการวิจัย ไว้คือ (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530: 126-131)

1. เพื่อศึกษาประเภทของเอกสาร เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่ได้รับการอ้างถึงว่าเป็นบทความในวารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อศึกษาว่าผู้เขียนใช้เอกสารประเภทใดหรือใช้เอกสารปฐมภูมิหรือเอกสารทุติยภูมิใดในการอ้างถึงเป็นสัดส่วนเท่าใด
2. เพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึง เป็นการศึกษาว่าผู้เขียนอ้างถึงเอกสารในแขนงวิชาใด จากการวิเคราะห์จะทราบศาสตร์ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชา โดยทั่ว ๆ ไปวิชาทั้งหลายสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแต่ในอัตราที่มากน้อยต่างกัน
3. เพื่อศึกษาอายุ ภาษาและแหล่งที่มาของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึง เป็นการศึกษาว่าเอกสารที่นักวิชาการ นักวิจัยต้องการใช้นั้นเป็นเอกสารเก่าหรือใหม่ สำหรับการวิเคราะห์การอ้างถึงเพื่อให้ทราบถึงภาษา และแหล่งที่มาของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงจะช่วยให้ผู้ศึกษาทราบว่านักวิชาการ นักวิจัยอ้างถึงเอกสารภาษาใด มากน้อยเพียงใด และเอกสารนั้นมาจากประเทศใด
4. เพื่อศึกษาว่ารายชื่อเอกสารใดได้รับการอ้างถึงมากตามลำดับ วิธีการวิเคราะห์เช่นนี้เป็นที่นิยม โดยผู้วิจัยจะจัดลำดับรายชื่อเอกสาร วารสารตามจำนวนครั้งที่ได้รับการอ้างถึงจากน้อยไปหามาก รายชื่อเอกสารที่นำมาจัดลำดับอาจเป็นบทความวารสาร รายชื่อวารสาร หรือหนังสือวิธีนี้ประโยชน์ที่ได้รับมีหลายประการ เช่น เป็นเครื่องช่วยให้บรรณารักษ์สามารถจัดหาทรัพยากรห้องสมุดที่มีคุณภาพเหมาะสมกับงบประมาณ
5. เพื่อศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการอ้าง เป็นการศึกษาพฤติกรรมการอ้างถึงในหลาย ๆ ลักษณะ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการอ้างถึงของผู้เขียนแต่ละคน
6. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา เป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของเอกสาร เช่น รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงตามช่วงเวลา เช่น ทุก ๆ ปี ทุก 5 ปี หรือทุก 10 ปีว่าได้รับการอ้างถึงเพียงใด ผู้วิจัยจะได้ข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ในการเลือกวารสารเฉพาะเล่ม

เฉพาะปี หรือเลือกรายการย้อนหลัง ในขณะที่เดียวกันการวิเคราะห์อาจทำเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสาขาวิชา ซึ่งคาดว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป

วัตถุประสงค์การวิเคราะห์การอ้างอิง สามารถสรุปได้ดังนี้ (ธนัช บุญจันทร์. 2548: 13; อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2524: 32-33)

1. เพื่อศึกษาประวัติ และพัฒนาการความเจริญก้าวหน้าของวรรณกรรมในแต่ละสาขาวิชา ตลอดจนแนวโน้มของการศึกษาวิจัยในแต่ละช่วงเวลา เนื่องจากเหตุผลที่ว่าความก้าวหน้าของการศึกษาในปัจจุบันเกิดจากการขยายตัวของการศึกษาและการวิจัยในอดีต
 2. เพื่อศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของวรรณกรรมในแต่ละสาขาวิชา โดยวิเคราะห์ประเภทขอบเขตเนื้อหาวิชา สถานที่พิมพ์ อายุ ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง
 3. เพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปแบบที่สัมพันธ์กันของการอ้างอิง ระหว่างสาขาวิชา แหล่งที่มา และภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง
 4. เพื่อทำการศึกษาและประเมินค่า หรือการจัดอันดับผู้เขียน หน่วยงาน ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ โดยพิจารณาจากผลงานที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด
 5. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น สาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถกำหนดขอบเขตเนื้อหาของวรรณกรรมได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง
 6. เพื่อศึกษาตัวนักวิชาการและผลงาน ตลอดจนสถาบันวิจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการในแต่ละสาขาวิชาโดยพิจารณาจากจำนวนครั้งในการอ้างอิง
 7. เพื่อศึกษาการใช้ห้องสมุด และทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด โดยพิจารณาจากประเภท เนื้อหาวิชา อายุ ภาษา หรือรายละเอียดอื่น ๆ ของทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิง เพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ
- สำหรับประโยชน์ของการวิเคราะห์การอ้างอิงมีอยู่หลายประการทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ในทางทฤษฎีจะช่วยให้ผู้ศึกษารู้ถึงโครงสร้างของวรรณกรรมและการใช้วรรณกรรมสาขาต่าง ๆ โดยประมาณ ตลอดจนประวัติและพัฒนาการของความรู้ในแต่ละแขนงวิชา การวิเคราะห์จากเอกสารที่มีการนำไปอ้างอิงช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาได้เป็นอย่างดี ถึงแม้โดยทั่วไปผู้เขียนมักอ้างอิงเอกสารในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลัก แต่ก็ยังอ้างเอกสารในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ลักษณะนี้จึงแสดงให้เห็นพัฒนาการของแต่ละสาขาวิชา ลักษณะและขอบเขตของสาขาวิชานั้น ๆ (นฤมล กิจไพศาลรัตน; และ สมชาย ไชยเกษร. 2547: 5; อ้างอิงจาก Broadus. 1977. *The Applications of Citation Analysis to Library Collection Building*. p. 325)
- ส่วนในทางปฏิบัติ สามารถนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์การอ้างอิงไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด เช่น การเลือกสรร การจัดหา การบอกรับเป็นสมาชิก การสั่งซื้อย้อนหลัง การจัดเก็บให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การคัดเลือกเอกสารออกจากห้องสมุด การยืมระหว่างห้องสมุด เป็นต้น (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2524: 33-34) การศึกษาการอ้างอิงจึงเป็นประโยชน์ในการกำหนดขอบเขตและโครงสร้างของสาขาวิชาและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสาขาวิชาที่อาจเกิดขึ้น เป็น

ดรรชนีชี้วัดที่ดีในการศึกษาพัฒนาการของสาขาวิชา (นฤมล กิจไพศาลรัตน; และ สมชาย ไชยเกษร. 2547: 5)

วิธีวิเคราะห์การอ้างอิง

ลำดับขั้นของการวิเคราะห์การอ้างอิง สามารถสรุปได้ดังนี้ (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530: 131-132)

1. กำหนดปัญหา วัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่ต้องการศึกษา
2. เลือกประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิเคราะห์ เช่น สิ่งพิมพ์ที่มีรายการ

บรรณานุกรมอ้างอิง บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ ตำรา ฯลฯ

3. จัดกลุ่มหัวข้อเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เช่น ถ้าต้องการวิเคราะห์ว่าบทความทางบรรณารักษศาสตร์อ้างอิงสาขาวิชาใด อาจจะจัดสาขาวิชาตามระบบการจัดหมู่ทศนิยมของดิวอี้

4. วิเคราะห์ดูว่าการอ้างอิงที่ปรากฏแต่ละรายการนั้นตรงกับหัวข้อที่ได้กำหนดไว้อย่างไร โดยทำการแจกแจงความถี่

5. รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเจเนนับ นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ สัดส่วนหรือจัดอันดับ

ลำดับขั้นที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์การอ้างอิง คือวรรณกรรมที่เลือกมาเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ควรจะเป็นตัวแทนของเอกสารทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อผลที่ได้มีความเที่ยงสามารถนำไปเป็นข้อสรุปให้กับส่วนรวมได้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การวิเคราะห์การอ้างอิงจะเป็นวิธีการศึกษาเอกสารที่เป็นประโยชน์มาก แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่บางประการ ดังนี้ (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2524: 36-40)

1. ในการเลือกสิ่งพิมพ์ที่จะนำมาใช้เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ ถ้าสิ่งพิมพ์ที่นักวิจัยคัดเลือกไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของสิ่งพิมพ์ในแขนงวิชานั้น ๆ ย่อมจะทำให้ผลการวิเคราะห์ขาดความเที่ยงตรง
2. การวิเคราะห์การอ้างอิงในงานเขียนแขนงวิชาเดียวกัน โดยเลือกสิ่งพิมพ์ที่นำมาใช้เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ต่างประเภทกัน อาจจะทำให้ผลแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นการวิเคราะห์การอ้างอิงโดยใช้สิ่งพิมพ์เพียงประเภทเดียวจึงไม่สามารถนำไปสรุปหมายถึงลักษณะของสิ่งพิมพ์ทุกประเภทในแขนงวิชานั้น ๆ ได้
3. ในการผลิตงานเขียนทางวิชาการ ผู้เขียนอาจจะไม่อ้างอิงเอกสารทุกเรื่องที่ใช้ หรือในทางตรงกันข้าม อาจจะอ้างอิงเอกสารเรื่องที่ไม่ได้ใช้จริง ๆ
4. วารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นวารสารที่มีคุณค่าเสมอไป เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการอ้างอิง เช่น กำหนดออกของวารสาร ผู้ผลิตงานเขียนไม่สามารถเข้าถึงวารสารภาษาต่างประเทศได้ วารสารแต่ละรายการมีความโน้มเอียงที่จะอ้างอิงวารสารในภาษาของตนเองมากกว่าวารสารอื่น ๆ วารสารเก่าที่ดีพิมพ์มานานเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ย่อมมีโอกาสได้รับการอ้างอิงมากกว่าวารสารที่เพิ่งตีพิมพ์เผยแพร่ เป็นต้น

การศึกษาพระพุทธศาสนา

การศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

คนไทยได้รับนับถือพุทธศาสนามาตั้งแต่บรรพบุรุษ พุทธศาสนาได้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น จารีตประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้พุทธศาสนาจากวิถีชีวิต ชาวไทยมีการศึกษาพุทธศาสนามานานแล้ว แต่เป็นการศึกษาศาสนาโดยผ่านจารีต ประเพณี ที่บรรพบุรุษได้วางไว้ให้สอดคล้องกับคำสอนของศาสนา (วรเชษฐ ชัยวรพล. 2550: 171)

พระพุทธศาสนาเป็นส่วนประกอบสำคัญของสังคมไทย มีบทบาทและอิทธิพลซึมแทรกอยู่ในชีวิตทุกส่วนของชนชาวไทย โดยเฉพาะในชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ สภาพของสถาบันพระพุทธศาสนาที่เจริญมั่นคงหรือเสื่อมโทรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งมิใช่เฉพาะต่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาเองเท่านั้น แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของสังคมไทยทั้งหมด ตลอดจนมาจนถึงความดำรงอยู่ด้วยดีของประชาชนจำนวนมากที่พึ่งพาอาศัยสถาบันพระพุทธศาสนานั้นด้วย และความเจริญมั่นคงของสถาบันพระพุทธศาสนานั้น ย่อมขึ้นต่อสภาวะทางการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด พระสงฆ์ที่ได้ศึกษามีภูมิธรรม ภูมิปัญญาสูง ย่อมจะสามารถช่วยเหลือคำทุกข์สังคมไทยให้รุ่งเรืองโดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้การศึกษาแก่ชุมชน และอบรมสั่งสอนประชาชนให้มีศีลธรรม ชำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม และมีค่านิยมที่เกื้อกูลแก่การพัฒนาประเทศชาติ แม้ผู้ที่ผ่านเข้ามาในสถาบันสงฆ์ตามประเพณีบวชเรียน เมื่อได้รับการศึกษาอบรมดีแล้วก็จะกลั่นออกมาเป็นพลเมืองที่ดี เป็นกำลังของประเทศชาติ สามารถเป็นส่วนร่วมที่ดีในการพัฒนาสังคมให้เจริญมั่นคงต่อไป ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะจัดสรรปรับปรุงและส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เจริญก้าวหน้าและเหมาะสมเท่าทันต่อภาวะการณ์ของสังคม สามารถสนองความต้องการที่ขอบรรรม และพระศาสนาของสังคม และของบุคคลได้เป็นอย่างดี (สมศักดิ์ บุญปู. 2547: 2-3)

จํานงค์ ทองประเสริฐ (2550: 71) ได้ให้แนวคิดทางการศึกษาถึงปรัชญาการศึกษาไทยว่า พุทธศาสนามีระบบการศึกษาที่เป็นขั้นตอนรวม 3 ขั้น คือ 1) ศีล อันเป็นพื้นฐานด้านจิตใจ ทำให้บุคคลมีความประพฤติดีเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ถ้าขาดศีลแล้วได้ชื่อว่าเป็นคนไม่ดี 2) สมานทิ เป็นหลักทำให้เกิดความมั่นใจ มีสติแน่วแน่ ไม่สั่นไหวหรือขาดสติ 3) ปัญญา เป็นความรอบรู้ เฉลียวฉลาด ดังนั้นการศึกษาหาความรู้เพื่อให้เกิดปัญญานั้นจะต้องมีศีลและสมานทิเป็นพื้นฐาน จึงได้มีแนวคิดว่าการศึกษาของไทยควรนำเอาหลักการศึกษาทางพุทธศาสนามาประยุกต์เข้ากับปรัชญาการศึกษาของชาติจึงจะเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

การศึกษาของสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นว่าการศึกษามีเป็นสิ่งสำคัญจึงปฏิรูปการศึกษา จัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบให้ราษฎรทุกคนได้ศึกษาอย่างมีระบบ และสำหรับพระภิกษุสามเณร ก็ทรงสนับสนุนให้คณะสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งด้านพระปริยัติธรรม และวิชาการชั้นสูงสมัยใหม่ควบคู่กันไป ทรงตั้งสถาปนามหาธาตุวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2432 ต่อมา พ.ศ. 2439 ได้พระราชทานนามใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” และในปี พ.ศ. 2436 ก็โปรดให้เปิดขึ้นที่วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงพระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งดำเนินการมาโดยลำดับ แต่ยังไม่ก้าวหน้าถึงขั้นเป็นมหาวิทยาลัย เพิ่งจะมายกระดับการศึกษาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยวิทยาลัยในรัชกาลปัจจุบัน โดยมหาเถรสมาคมได้ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นการรับการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งนั้นเป็นการศึกษาสงฆ์อย่างเป็นทางการ (สมศักดิ์ บุญปู้. 2547: 322)

การศึกษาของพระสงฆ์ที่อยู่ในรูปแบบของมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วไป เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2489 และ พ.ศ. 2490 สืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งได้ดำเนินการจัดการศึกษาเรื่อยมาเป็นลำดับ ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลากรทั้งฝ่ายบริหารและนิสิตนักศึกษา และการรับรองหลักสูตร เป็นต้น การรับรองสถานภาพของมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นปัญหาที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ประสบมา กว่าที่คณะสงฆ์ซึ่งมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดบริหารอยู่ จะให้การรับรองว่าเป็นการศึกษาของคณะสงฆ์ต้องใช้เวลาถึง 23 ปี (2389-2512) และใช้เวลาถึง 38 ปี กวาร์รัฐจะให้การรับรอง และการรับรองของรัฐก็เป็นเพียงให้การรับรองเฉพาะปริญญาบัตรเท่านั้น จนกระทั่งผ่านไป 50 ปี จึงได้ออกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 เพื่อรับรองสถานภาพ ทำให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง หลังจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งมีพระราชบัญญัติรับรอง ทำให้มหาวิทยาลัยสงฆ์มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางวิชาการ พระพุทธศาสนา เป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ และเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแต่ไม่เป็นราชการ วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์มีระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริม และให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม”

นับแต่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2540 ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิต งานวิจัย งานบริการวิชาการ และทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยสงฆ์ มีภารกิจที่ยิ่งใหญ่ บนพื้นฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคการสื่อสารไร้พรมแดน คนไทยเริ่มไม่รู้จักตัวเอง อิทธิพลกระแสวัฒนธรรมและอารยธรรมตะวันตกหลั่งไหล เข้ามาเบียดบังวัฒนธรรมไทย

สังคมไทยหันมานิยมวัตถุมากกว่าจิตใจ ประชาชนไร้ศีลธรรมจริยธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่กำลังรุกรการแก้ไขในปัจจุบัน การพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการจัดระบบการศึกษาที่ทำให้คนแย่งชิงกัน เห็นแก่ตัวเอารัดเอาเปรียบ จากปัญหาเหล่านี้ มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งจึงกลายเป็นทางเลือกใหม่โดยเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ มีการร่วมกันในการพัฒนาสังคม จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยโดยเน้นวิชาการทางพระพุทธศาสนา เพราะเห็นว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยสามารถชี้แนะสังคมให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ได้ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยสงฆ์ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง คือเน้นวิชาการภาคพระพุทธศาสนา แบ่งเนื้อหาสาระวิชาออกเป็น หน่วยกิต ดังนี้

วิชาพื้นฐานทั่วไป	30	หน่วยกิต
วิชาแกนพระพุทธศาสนา	50	หน่วยกิต
วิชาเอก (วิชาเฉพาะทาง)	48	หน่วยกิต
วิชาโท	18	หน่วยกิต
วิชาเลือกเสรี	4	หน่วยกิต
รวมเป็น	150	หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยสงฆ์นอกจากจะทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษา มหาวิทยาลัยยังมีนโยบายที่จะส่งพระบัณฑิตที่จบการศึกษากลับไปสู่ภูมิสำเนาเดิมของตน หรือส่งพระบัณฑิตที่จบการศึกษาไปเป็นพระบัณฑิตทดลองปฏิบัติงานหรือพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชนบท-ชายแดน นอกจากนี้ยังร่วมกับคณะสงฆ์ที่เผยแพร่ธรรมอยู่ในต่างประเทศ ผ่านทางสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา และกรมการศาสนาจัดอบรมพระภิกษุที่เดินทางไปเผยแพร่ประกาศธรรมในต่างประเทศ มหาวิทยาลัยสงฆ์ในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาและเป็นมหาวิทยาลัยที่ชี้นำทางจิตวิญญาณให้แก่มหาชน จำเป็นต้องแสดงบทบาทในการฟื้นฟูหลักศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีของไทย ถือว่าเป็นภารกิจและพันธกิจของมหาวิทยาลัยในอันที่จะร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหาสังคมไทยให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของคณะสงฆ์ ซึ่งสมเด็จพระบวรราชเจ้า สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2432 มีชื่อเดิมว่า "มหาธาตุวิทยาลัย" และมีพระบรมราชโองการเปลี่ยนนามใหม่ว่า "มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2439 โดยมีพระราชประสงค์จะให้เป็นอนุสรณ์เฉลิมพระเกียรติยศของพระองค์สืบไป เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มี

ความสามารถในการรักษา และเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทัตตมหาเถร) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ในสมัยนั้นจึงจัดประชุมพระเถรานุเถระ ฝ่ายมหานิกาย จำนวน 57 รูป เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2490 และประกาศให้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดำเนินการจัดการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงในระดับมหาวิทยาลัย เปิดสอนระดับปริญญาตรีคณะพุทธศาสตร์เป็นคณะแรกเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 และมีพัฒนาการตามลำดับ ดังนี้

พ.ศ. 2500 ปรับเปลี่ยนระบบการวัดผลมาเป็นระบบหน่วยกิต โดยกำหนดให้หลักสูตรต้องศึกษาอย่างน้อย 126 หน่วยกิต และปฏิบัติศาสนกิจ 1 ปีก่อนรับปริญญาบัตร

พ.ศ. 2505 เปิดสอนคณะครุศาสตร์

พ.ศ. 2506 เปิดสอนหลักสูตรแผนกอบรมครูศาสนศึกษา ระดับประกาศนียบัตรและเปิดสอนคณะเอเชียอาคเนย์และเปลี่ยนเป็นคณะมานุษยสังคมศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2516

พ.ศ. 2512 ปรับหลักสูตรแผนกอบรมครูศาสนศึกษาเป็นวิทยาลัยครูศาสนศึกษา และปรับเปลี่ยนหน่วยกิตเป็น 200 หน่วยกิต

การจัดการเรียนการสอนช่วง 2 ทศวรรษแรก ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และรัฐเท่าที่ควร ทำให้ประสบปัญหาด้านสถานะของมหาวิทยาลัย และงบประมาณเป็นอย่างมาก แต่ก็สามารถจัดการศึกษามาได้อย่างต่อเนื่อง

พ.ศ. 2512 คณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม ได้ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2512 และเรื่อง การศึกษาของสงฆ์ พ.ศ. 2512 คำสั่งทั้ง 2 ฉบับนี้ ส่งผลให้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีสถานะเป็นสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย โดยสมบูรณ์

พ.ศ. 2521 เริ่มขยายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปยังส่วนภูมิภาค เริ่มตั้งวิทยาเขตแห่งแรกที่จังหวัดหนองคาย และได้ขยายไปยังจังหวัดอื่น ๆ ที่มีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีวิทยาเขตในกำกับดูแล ทั่วประเทศ 10 แห่ง วิทยาลัยสงฆ์ 4 แห่ง และศูนย์การศึกษา 1 แห่ง

พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีใหม่ โดยลดจำนวนหน่วยกิตจาก 200 หน่วยกิต ให้เหลือเพียง 150 หน่วยกิต และปรับปรุงระบบการบริหารวิชาการใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 4 คณะคือ คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์

พ.ศ. 2527 รัฐบาลโดยการนำของ ฯพณฯ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ได้ดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะ ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา โดยรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย แล้วประกาศใช้เป็นกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา มีผลทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญา เช่นเดียวกับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับเดียวกันจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่รัฐให้การรับรอง

พ.ศ. 2531 มหาวิทยาลัยได้ตั้งบัณฑิตวิทยาลัยและเปิดการเรียนการสอนเป็นครั้งแรกในสาขาวิชาพระพุทธศาสนาและสาขาวิชาปรัชญา ต่อมาจึงเปิดสาขาวิชาธรรมนิเทศและสาขาวิชาบาลี

พ.ศ. 2534 มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาที่วัดศรีสุตาราม เขตบางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นสถานที่ศึกษาของนิสิตปีที่ 1-4 ของคณะครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

พ.ศ. 2535 คณะกรรมการการศึกษาของสงฆ์ ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธานได้ออกระเบียบคณะกรรมการการศึกษาของสงฆ์ ว่าด้วยการจัดการศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2535 โดยมหาวิทยาลัยสามารถจัดการศึกษา และการบริหารให้เป็นไปตามระบบสากล

พ.ศ. 2540 แม้มหาวิทยาลัยจะมี พ.ร.บ. กำหนดวิทยฐานะของผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2527 แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มี การรับรองสถานภาพความเป็นนิติบุคคลของมหาวิทยาลัยเหมือนมหาวิทยาลัยทั่วไป จึงทำให้ไม่สามารถขยายการจัดการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัยได้ ดังนั้น จึงมีความพยายามในการผลักดันให้มีการดำเนินการตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ โดยใช้เวลาในการดำเนินการเป็นเวลานานถึง 50 ปี จนกระทั่ง พ.ศ. 2540 รัฐบาลโดยการนำของ ฯพณฯ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ได้เสนอให้รัฐสภาตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2540 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติรับรองสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกำกับของรัฐบาล และเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เน้นจัดการศึกษาวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

พ.ศ. 2542 เปิดรับนิสิตคฤหัสถ์ปริญญาโท และในปีเดียวกัน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์โครงการก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ณ กม. 55 ถนนพหลโยธิน ตำบลลำไทร อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2543 ได้เปิดหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิตนานาชาติและพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นปีแรก

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยตามระบบสากลนิยม ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา โดยทำการเปิดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (พธ.ม.) เป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2531 เพื่อขยายการศึกษาด้าน

พระพุทธศาสนาให้สูงขึ้น โดยดำเนินการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนาระดับมหาบัณฑิตขึ้นดำเนินการศึกษาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เห็นว่าวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่มีเนื้อหาหลักซึ่งและขอบข่ายกว้างขวาง การศึกษาระดับพุทธศาสตรบัณฑิตยังไม่เพียงพอที่จะเอื้อโอกาสให้แก่ผู้สนใจใฝ่รู้ได้ศึกษาค้นคว้าวิชาการด้านนี้อย่างเต็มที่ จึงควรที่จะขยายการศึกษาพระพุทธศาสนาให้สูงขึ้น ซึ่งเปิดโอกาสให้พระสงฆ์และผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาวิเคราะห์วิจัยอย่างเต็มที่ เพื่อเปิดพรมแดนแห่งความรู้วิชาการพระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป จึงได้ทำหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนาระดับมหาบัณฑิตขึ้นดำเนินการศึกษาตามนโยบายมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนาให้มีศิลาจารย์วัดดิงาม เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมและให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาพระพุทธศาสนาสามารถวิเคราะห์และประยุกต์พุทธธรรม เพื่อประโยชน์ในการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง ได้รับค่าระดับเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี ไม่ต่ำกว่า 2.50 จากระบบ 4 แต้ม ยกเว้นผู้มีประสบการณ์การทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี นับแต่สำเร็จการศึกษาและผู้อยู่ปฏิบัติธรรมแก่ประโยค และไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดการศึกษาระบบหน่วยกิตวิทยาเขต โดยแบ่งเวลาการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ แต่ละภาคการศึกษามีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ บัณฑิตวิทยาลัยอาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนได้อีก 1 ภาค มีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ และจะกำหนดระเบียบว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อนที่ไม่ขัดกับข้อบังคับและกฎระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เงื่อนไขอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2541 ให้มีระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน 10 ภาคการศึกษาปกติ ในการวัดผลและประเมินผล ให้มีการวัดผลทุกรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา โดยวิธีการทดสอบ เขียนรายงาน มอบหมายงานให้ทำ หรือวิธีอื่นใดที่เหมาะสมกับรายวิชา นิสิตจะมีสิทธิเข้าสอบไล่หรือได้รับการวัดผลในรายวิชาใดก็ตามเมื่อมีเวลาศึกษาในรายวิชานั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาการศึกษาทั้งหมดในภาคการศึกษานั้น และสำหรับการประเมินผลรายวิชาและวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2541 และระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ. 2542

โครงสร้างหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ประกอบไปด้วยหลักสูตรสำหรับพระภิกษุ และหลักสูตรสำหรับคฤหัสถ์ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 38 หน่วยกิต ประกอบไปด้วยรายวิชาดังนี้

1. หมวดวิชาบังคับ 8 หน่วยกิต

- 1.1 พระไตรปิฎกวิเคราะห์ (Tipitaka Analysis)
 - 1.2 พุทธปรัชญา (Buddhist Philosophy) รายวิชาหลักสูตรสำหรับพระภิกษุ
 - 1.3 พุทธปรัชญาเถรวาท (Theravada Buddhist Philosophy) รายวิชาหลักสูตรสำหรับคฤหัสถ์
 - 1.4 ระเบียบวิธีวิจัยทางพระพุทธศาสนา (Research Methodology in Buddhism)
 - 1.5 ภาษาอังกฤษ (English)
 - 1.6 กรรมฐาน (Buddhist Meditation)
- รายวิชา ภาษาอังกฤษและกรรมฐานเป็นวิชาบังคับ ไม่นับหน่วยกิต

2. หมวดวิชาเอก 12 หน่วยกิต

- 2.1 พระพุทธศาสนาเถรวาท (Theravada Buddhism)
- 2.2 พระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน (Mahayana Buddhism)
- 2.3 ศึกษางานสำคัญทางพระพุทธศาสนา (Selected Buddhist Works)
- 2.4 สัมมนาพระพุทธศาสนา (Seminar on Buddhism)

3. หมวดวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

- 3.1 พระพุทธศาสนากับประชาสังคม (Buddhism and Civil Society)
- 3.2 พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาสังคมร่วมสมัย (Buddhist Ethics and Contemporary Social Problems)
- 3.3 ขบวนการพุทธใหม่ในโลกปัจจุบัน (Neo-Buddhist Movements in Contemporary World)
- 3.4 พระพุทธศาสนานิกายเซ็น (Zen Buddhism)
- 3.5 ศึกษาอิสระในงานสังคมสงเคราะห์ (Independent Studies in Social Work)
- 3.6 ไทยคดีศึกษา (Thai Studies)
- 3.7 พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ (Buddhism and Modern Sciences)
- 3.8 ศาสนาเปรียบเทียบ (Comparative Religions)
- 3.9 พระพุทธศาสนากับการศึกษา (Buddhism and Education)

4. วิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต (Thesis)

การสำเร็จการศึกษา คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา นิสิตต้องมีเวลาการศึกษา ไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษาปกติ หรือไม่เกินกว่า 10 ภาคการศึกษาปกติ ศึกษาวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้หน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 แต้ม ได้ระดับไม่ต่ำกว่า B ในรายวิชาบังคับและวิชาเอกทุกวิชาและได้รับ S ในกรณีที่หลักสูตรกำหนดให้วัดผลเป็น S หรือ U

สอบผ่านการประเมินผลวิทยานิพนธ์ และส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ผลงานวิทยานิพนธ์ได้รับการตีพิมพ์ หรือส่วนหนึ่งของผลงานวิทยานิพนธ์ ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการศึกษาตามพระราชปราชญ์ของสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มาตั้งแต่ พ.ศ. 2490 และต่อมาได้ดำเนินการเปิดหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท เมื่อปี พ.ศ. 2531 ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการศึกษามานั้น มีผู้สำเร็จการศึกษามาแล้วหลายรุ่น มีนิสิตเพิ่มมากกว่า 1,000 รูป แต่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกในต่างประเทศ ก่อให้เกิดความสูญเสียและความยากลำบากนานาประการ เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยยังมิได้เปิดดำเนินการศึกษาในระดับปริญญาเอก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2543 บัณฑิตวิทยาลัย ได้เปิดหลักสูตรระดับพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา โดยมีหลักการและเหตุผลว่า ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพการศึกษาของพุทธบริษัท 4 ต้องยอมรับว่า การขาดความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาได้นำไปสู่ความวิกฤติของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนาโดยรวม เมื่อเกิดวิกฤตขึ้นมาก็หาพระสงฆ์ผู้ทรงความรู้แม่นยำในพระธรรมวินัยมาช่วยแก้ไขซึ่งถูกขัดได้ยาก ข้อนี้น้อมแสดงว่าองค์กรพระพุทธศาสนาไทยยังขาดแคลนบุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญพระพุทธศาสนาอยู่ทุกทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาดังกล่าวปรากฏให้เห็นในรูปของการขาดแคลนครูอาจารย์สอนพระพุทธศาสนาทั้งในแวดวงของมหาวิทยาลัยสงฆ์ และการสั่งสอนเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งแก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งกิจการงานพระธรรมทูตในต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยจึงเห็นสมควรเปิดหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาขึ้น เพื่อผลิตดุษฎีบัณฑิตให้มีความแม่นยำในพระธรรมวินัยพระไตรปิฎก ลึกซึ้งในด้านจิตภาวนา มีจริยวัตรที่งดงามน่าเลื่อมใสศรัทธา และเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก พร้อมกับฉลาดในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในพระไตรปิฎกและคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องและสามารถบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน เป็นผู้ที่มีศีลจารวัตรงดงามสามารถประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาชีวิตตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม มีความใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ มีความสามารถในการศึกษาวิจัยหลักพุทธธรรมในเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางพระพุทธศาสนา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2551: 79-80)

ในการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาต่อในระดับพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา นั้น ผู้เข้าศึกษาต้องเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์/งานวิจัยที่มีความเป็นไปได้ มีรายละเอียดครอบคลุม คือต้องมีหัวข้อวิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายชื่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ตอบรับแล้ว ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ โครงสร้างของวิทยานิพนธ์
บรรณานุกรม เชิงอรรถ นอกจากนี้ผู้เข้าศึกษาต้องสอบข้อเขียนในรายวิชาตามที่บัณฑิตวิทยาลัย
กำหนด โดยผู้สอบผ่านข้อเขียนต้องสอบสัมภาษณ์ในเนื้อหาโครงร่างวิทยานิพนธ์/งานวิจัยที่นำเสนอ
ดังกล่าวมาแล้ว

โครงสร้างหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนหน่วยกิต
ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 54 หน่วยกิต ประกอบไปด้วยรายวิชาดังนี้

หมวดวิชาบังคับ 6 หน่วยกิต และศึกษาวิชาที่กำหนดให้ศึกษาเพิ่มเติมอีก

4 รายวิชา

1. วิชาบังคับแบบนับหน่วยกิต

- 1.1 สัมมนาพระไตรปิฎก (Seminar on the Tipitaka)
- 1.2 พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการตีความ (Buddhism and

Hermeneutics)

2. วิชาบังคับแบบไม่นับหน่วยกิต

- 2.1 ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง (Advanced Research Methodology)
- 2.2 งานวิชาการภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัย (English Academic Works for
- 2.3 งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย (Buddhist Literary Works
- 2.4 วิปัสสนากรรมฐาน (Insight Meditation)

for Research)

หมวดวิชาเอก 6 หน่วยกิต นิสิตต้องศึกษาวิชาเอกพระพุทธศาสนา 6 หน่วยกิต

และศึกษาวิชาที่กำหนดให้เพิ่มเติมอีก 1 รายวิชา คือ

1. วิชาบังคับแบบนับหน่วยกิต

- 1.1 ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา (Selected Topics in
- 1.2 สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ (Seminar on Buddhism

Development of Buddhism)

and Modern Sciences)

2. วิชาบังคับแบบไม่นับหน่วยกิต

พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล (Buddhism and Reasoning

Sciences)

หมวดวิชาเลือก นิสิตต้องเลือกศึกษาจากรายวิชาที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า

6 หน่วยกิต

1. ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา (Independent Study in Religious Studies)

2. สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ (Seminar on Applied Buddhist Ethics)
3. สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Seminar on Buddhism and Sustainable Development)
4. สัมมนาพระพุทธศาสนากับบทบาทสตรี (Seminar on Buddhism and Women's Role)
5. พระพุทธศาสนาในวรรณคดีไทย (Buddhism in Thai Literature)
6. จิตรักษากับการปรึกษาเชิงพุทธ (Buddhist Psychotherapy & Counseling)
7. สัมมนาพระพุทธศาสนากับสันติวิธี (Seminar on Buddhism and Peaceful Means)
8. สัมมนาพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง (Seminar on Buddhism and Sufficiency Economy)
9. สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม (Seminar on Buddhism Engaged Buddhism)
10. สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก (Seminar on Abhidhamma Pitaka)

วิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต (Dissertation)

ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

1. นิสิตจะเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์เพื่อขออนุมัติลงทะเบียันทำวิทยานิพนธ์ได้หลังจากขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว หรือเมื่อศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษาปกติและมีหน่วยกิตสะสมในรายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต
2. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ต้องมีทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน แต่ไม่เกิน 3 ท่าน ทั้งนี้จะต้องมีอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ท่าน
3. นิสิตมีสิทธิ์ขอสอบวิทยานิพนธ์ได้เมื่อศึกษารายละเอียดครบตามที่กำหนด ได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมในรายวิชาไม่น้อยกว่า 3.00 และทำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ โดยใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 9 เดือน นับจากวันลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์

จากข้อความข้างต้นจึงเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าการทำวิทยานิพนธ์/งานวิจัยของนิสิตระดับพุทธศาสตรมหาบัณฑิต และพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตเพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่แก่วงการพุทธศาสนา ดังคำของพระพุทธโสดา (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2544: 6) ในการปาฐกถาพิเศษในพิธีปฐมนิเทศนิสิตใหม่ระดับปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อคราวครบรอบ 12 ปี บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2544 ความว่า

การเข้าห้องเรียนเป็นการเตรียมตัวของพวกท่าน แล้วไปพิสูจน์คุณภาพของพวกท่าน ที่วิทยานิพนธ์ ถ้าท่านสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ในหัวข้อที่ไม่เคยมีคนบุกเบิกค้นคว้าและเป็น ผลงานออกมาดีมาก นั่นคือ การประกาศคุณภาพของพวกท่าน ผู้ที่จบไปจากมหาวิทยาลัยก็สามารถที่จะภูมิใจได้และเป็นหัวข้อใหม่จริง ๆ ที่ไม่เคยมีใครบุกเบิกค้นคว้ามาก่อน ตรงนี้จะ เป็นเครื่องวัดคุณภาพของพวกท่านที่จบไปจากบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นส่วนงานที่พัฒนามาจากหอสมุดกลาง เดิมตั้งอยู่ ณ หนามูขี้ชันล่างตึกมหาธาตุวิทยาลัย เปิด ดำเนินการเมื่อไรไม่ปรากฏหลักฐาน เพียงแต่พบรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร พ.ศ. 2495 ถึงการแบ่งส่วนงานมหาวิทยาลัย โดยห้องสมุดเป็นเพียงแผนกหนึ่งขึ้นอยู่กับกอง วิชาการ โดยใช้ชื่อว่างานแผนกห้องสมุด ผู้รับผิดชอบมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนก ต่อมาปี พ.ศ. 2499 มหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบข้อบังคับว่าด้วยกิจการห้องสมุดประกอบด้วย 5 หมวด ซึ่งนับว่า เป็นจุดเริ่มต้นของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการห้องสมุดอย่างมีรูปแบบ

ในปี พ.ศ. 2504 มหาวิทยาลัยได้ปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญบรมมหาสุรสิงหนาทที่ใช้ เป็นสำนักงานกลางของมหาวิทยาลัย เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ย้ายห้องสมุดมาตั้งที่ศาลาการ เปรียญแทนโดยใช้ชื่อว่า หอสมุดกลาง และได้ประกาศระเบียบว่าด้วยกิจการหอสมุดกลางฉบับแก้ไข เพิ่มเติม พุทธศักราช 2504 เพื่อให้กิจการห้องสมุดเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพในการ ดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงส่วนงานในสำนักงานเลขาธิการใหม่ หอสมุดกลางได้ยกฐานะเป็น กองห้องสมุด สังกัดสำนักงานเลขาธิการ ซึ่งปรากฏตามประกาศของ มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 45/2512 และได้มีการตั้งแผนกวิชาการ และบรรณารักษ์เพิ่มขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 เพื่อให้งานห้องสมุดมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริการยิ่งขึ้นจึงได้เพิ่ม แผนกจัดหาและแผนกวิชาการ

ในปี พ.ศ. 2526 ได้ยกฐานะจากกองห้องสมุดเป็นสำนักหอสมุดกลาง

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2540 ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีการปรับปรุงโครงสร้างส่วนงานให้ เหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติและหน่วยงานในกำกับของรัฐและการพัฒนาของเทคโนโลยี สารสนเทศ สำนักหอสมุดกลางจึงได้มีการปรับโครงสร้างและเปลี่ยนไปตามโครงสร้างที่มหาวิทยาลัย ตราข้อกำหนดมหาวิทยาลัยเรื่องการจัดตั้งส่วนงาน พ.ศ. 2541 ประกาศ ณ วันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2541 และประกาศมหาวิทยาลัยเรื่องการแบ่งส่วนงาน พ.ศ. 2541 เป็น สำนักหอสมุดและ เทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งงานออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สำนักงานบริหาร ที่ตั้ง ห้อง 206 อาคารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ส่วนหอสมุดกลาง ที่ตั้ง ห้องสมุดอาคาร 1 วัดมหาธาตุและอาคาร 2 วัดศรีสุธาราม

3. ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ตั้ง ห้อง 207 อาคารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ก่อสร้างอาคาร
 สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 อันเป็นศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแห่งใหม่ โดยได้รับการอุปถัมภ์จาก
 เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ เป็นอาคารคอนกรีตทรง
 ไทยประยุกต์จำนวน 5 ชั้น (รวมชั้น G) มีเนื้อที่ใช้สอยจำนวน 5,250 ตารางเมตร ชั้น 1 กำหนดให้
 เป็นพื้นที่สำนักงานบริหาร และส่วนหอสมุดกลาง ชั้น 2 เป็นพื้นที่สำหรับให้บริการยืม-คืน และชั้น
 หนังสือโดยจัดเป็นชั้นเปิด ชั้น 3 และชั้น 4 เป็นพื้นที่สำหรับให้บริการหนังสือแบบปิด ชั้น 5 เป็น
 พื้นที่สำนักงานส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศและห้องประชุมของสำนักฯ โดยอาคารสำนักหอสมุดและ
 เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ ทางส่วนงานได้เข้าใช้งานเมื่อต้นปีงบประมาณ 2551 (ตุลาคม 2550)

ส่วนหอสมุดกลาง สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศมีวัตถุประสงค์ในการ
 ดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ศาสนา ศาสนวิทยา
 ปรัชญา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง สนับสนุน และส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย เป็นศูนย์กลาง
 การจัดหา จัดเก็บ และสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศที่จะอำนวยความสะดวกในการแสวงหา
 ความรู้ให้แก่คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป เป็นศูนย์กลางการ
 เรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่สามารถสืบค้นข้อมูล
 ได้อย่างกว้างขวางไร้ขอบเขต สนับสนุนวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในความเป็นเลิศทางวิชาการ
 ด้านพระพุทธศาสนา ศาสนา ศาสนวิทยา ปรัชญา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง พัฒนาไปสู่ความเป็น
 สากลเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ สถาบันสมทบ แลสถาบันการศึกษา
 อื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังปรัชญาของส่วนงาน “ปญญา นรานิ รตนํ ปัญญาเป็น
 รัตนะของคนทั้งหลาย”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การอ้างถึง โดยผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 กับการวิเคราะห์การอ้างถึง ทั้งงานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ ว่างานวิจัยที่มีการศึกษา
 เกี่ยวกับการวิเคราะห์การอ้างถึงมีสาขาวิชาใดบ้าง มีมากน้อยเพียงใด มีวัตถุประสงค์และ
 จุดมุ่งหมายประการใด

งานวิจัยในต่างประเทศ

กลินน์ (Glynn. 1995: Online) วิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับ
 ปริญญาโทและรายงานการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา โดยนิสิตปริญญาโทภาควิชา
 บรรณารักษศาสตร์และบริการสารสนเทศ (Library Science and Information Services
 Department) ของมหาวิทยาลัยมิสซูรี (Central Missouri State University) ระหว่างปี ค.ศ.

1978-1994 จำนวน 91 เล่ม ศึกษารูปแบบ ปริมาณ และอายุ ผลจากการศึกษาพบว่า มีการอ้างถึงวารสารมากที่สุด ร้อยละ 75 ของวารสารที่นำมาอ้างถึง ห้องสมุดควรสนับสนุนหรือจัดหาไว้

โอกีย์ (Okiy. 2003: Online) วิเคราะห์การอ้างถึงวิทยานิพนธ์สาขาครุศาสตร์ Delta State University, Abraka Nigeria ศึกษาวิทยานิพนธ์ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1992-2002 จำนวน 70 เล่ม มีรายการอ้างถึง 4,012 รายการ ศึกษารูปแบบ ปริมาณ เมืองที่พิมพ์ ชื่อวารสาร ผลจากการศึกษาพบว่า หนังสือและบทความเอกสารได้รับการอ้างถึงมากที่สุด จำนวน 2,428 รายการ คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมาคือวารสาร มีรายการอ้างถึงจำนวน 982 รายการ คิดเป็น ร้อยละ 24.5 วารสารที่ถูกนำมาอ้างถึงมากที่สุดคือวารสารชื่อ The West African Journal of Education (WAJE) และวารสารที่ดีพิมพ์ในประเทศสหรัฐอเมริกาถูกนำมาอ้างถึงมากที่สุด

เคลซี (Kellsey. 2005: Online) วิเคราะห์การอ้างถึงเพื่อการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ศึกษาเปรียบเทียบ 8 สาขาวิชาของคณะมนุษยศาสตร์ โดยทำการศึกษารายการอ้างถึงจำนวน 9,131 รายการ จากวารสารจำนวน 2,002 เล่ม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านมนุษยศาสตร์ 8 สาขาวิชา คือ ศิลปะ Classic ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ดนตรี ปรัชญา และศาสนา การศึกษาครั้งนี้เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศด้านมนุษยศาสตร์ ภาษาที่ใช้ในการอ้างถึงเป็นภาษาฝรั่งเศสและภาษาเยอรมัน บทความเป็นรูปแบบของเอกสารที่ถูกนำมาอ้างถึงมากที่สุด

แซม และ แทคกี (Sam; & Tackie. 2007: Online) วิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ใน University of Ghana, Legon ระหว่างปี ค.ศ. 1998-2004 จำนวน 67 เล่ม มีรายการอ้างถึง 2,212 รายการ พบว่า หนังสือและบทความได้รับการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์จำนวน 969 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาได้แก่บทความวารสาร ได้รับการอ้างถึง 550 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.9

โอร์มาน และคนอื่น ๆ (Oermann; et al. 2007: Online) วิเคราะห์การอ้างถึงในวรรณกรรมสาขาวิชาการพยาบาลดูแลแม่และเด็ก (The Maternal/Child Nursing Literature) เพื่อศึกษาขอบเขตของการวิจัยสถานพยาบาล และบทความงานภาคปฏิบัติที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารด้านสาขาการพยาบาลดูแลแม่และเด็ก และแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนางานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากจำนวนทั้งหมด 112 บทความ และรายการอ้างถึงจำนวน 2,571 รายการ จากการสุ่มวารสารด้านสาขาวิชาการพยาบาลดูแลแม่และเด็ก ได้จำนวน 3 รายการ ผลจากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 46 เป็นรายงานของการศึกษาวิจัยเบื้องต้น ถูกอ้างถึงมากที่สุดซึ่งถูกตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์ รองลงมาคืองานวิจัยที่ถูกตีพิมพ์ในวารสารด้านพยาบาลศาสตร์

วาลมิตจานา และ ซาบาเต้ (Vallmitjana; & Sabaté. 2008: Online) วิเคราะห์การอ้างถึงวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดภาควิชาเคมี ใน Institut Quimic de Sarria (IQS) ระหว่างปี ค.ศ. 1995-2003 จำนวน 46 เล่ม รายการอ้างถึง 4,203 รายการ ผลจากการศึกษาพบว่ารายงานการวิจัยทางวิทยาศาสตร์

มีการอ้างถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79 รายชื่อวารสารด้านวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด จำนวน 33 ชื่อเรื่อง อายุของเอกสารไม่ต่ำกว่า 9 ปี

งานวิจัยในประเทศ

อารีย์ ชื่นวัฒนา (2524: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2508-2522 จำนวน 31 เล่ม โดยทำการวิเคราะห์จากเชิงอรรถจำนวน 1,756 รายการ ศึกษาประเภท ขอบเขต เนื้อหาวิชา อายุ ภาษา สถานที่พิมพ์ และลักษณะเอกสาร ตลอดจนศึกษารายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ผลจากการศึกษาพบว่าการอ้างถึงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือวารสาร วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ วารสารห้องสมุด วารสาร ภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ College & Research Libraries ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดเป็นเอกสารภาษาอังกฤษที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี

กมลรัตน์ ตันท์เกียร (2528: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาเอก และงานวิจัยของอาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2526 วิทยานิพนธ์จำนวน 38 เล่ม และงานวิจัยของอาจารย์ 149 ชื่อเรื่อง ศึกษาประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา และ สถานที่พิมพ์ ผลจากการศึกษาพบว่าการอ้างถึงสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารมากที่สุด มีขอบเขต เนื้อหาสาขาเทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมาคือสาขาวิทยาศาสตร์ อ้างถึงเอกสารภาษาอังกฤษมากที่สุด เป็นเอกสารที่พิมพ์ในสหรัฐอเมริกามากที่สุด เอกสารที่ได้รับการอ้างถึงมีอายุไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี

กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2526 และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัช ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515-2526 รวมจำนวนทั้งสิ้น 198 เล่ม ศึกษา รายชื่อ ความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา เปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับ รายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลจากการศึกษาพบว่า วารสารภาษาอังกฤษถูกนำมาอ้างถึงในวิทยานิพนธ์และงานวิจัยมากกว่าภาษาไทย วารสาร ภาษาไทย ชื่อสารศิริราช เป็นรายชื่อของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในวิทยานิพนธ์ และ วารสารชื่อ เชียงใหม่เวชสาร เป็นวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในรายงานการวิจัย สำหรับวารสารภาษาต่างประเทศ วารสารชื่อ Chemical Abstracts เป็นวารสารต่างประเทศที่ได้รับการ อ้างถึงมากที่สุดทั้งในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย วารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาใน หมวดหมู่ย่อยเภสัชกรรมและเภสัชวิทยาได้รับการอ้างถึงมากที่สุด และวารสารที่นำมาอ้างถึงมีอายุ อยู่ในช่วง 0-5 ปี

วรรณ สุขทรวินิต (2528: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารการสอนชุดแบบบูรณาการของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2523-2526 จำนวน 36 ชุดวิชา แยกเป็นจำนวนเล่มได้ 88 เล่ม มีปริมาณการอ้างอิงรวม 7,715 รายการ ศึกษาขอบเขตเนื้อหา ประเภท อายุ และภาษา ผลจากการศึกษาพบว่า ขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ หมวดระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.49 มีการอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด กลุ่มอายุที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 0-5 ปี มีเนื้อหาเป็นภาษาไทยมากที่สุด

เรณู กาญจนะโกคิน (2534: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารประกอบการเรียนสาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และความสัมพันธ์กับทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 42 เล่ม มีปริมาณการอ้างอิงรวม 719 รายการ ศึกษาประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ และภาษา ผลจากการศึกษาพบว่าการอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับสาขาวิชาเคมีมากที่สุด เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงเป็นเอกสารภาษาอังกฤษมากที่สุด และเป็นเอกสารอายุไม่เกิน 10 ปี เปรียบเทียบรายการเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงกับรายการทรัพยากรที่มีบริการในสำนักหอสมุดกลาง คิดเป็นร้อยละ 70.37

ดาร์รัตน์ จุฬพันธ์ (2536: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท สาขาวิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 ถึงปีการศึกษา 2533 จำนวน 71 เล่ม ปริมาณการอ้างอิง 5,347 รายการ ศึกษาประเภทของหลักฐานทางโบราณคดี และศึกษาประเภท อายุ ภาษา ประเทศที่ผลิต ลักษณะของเอกสาร และขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ ผลจากการศึกษาพบว่า โบราณวัตถุเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่ผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ใช้มากที่สุด ประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ หนังสือ โดยสาขาวิชาประวัติศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด มีเนื้อหาที่เป็นภาษาไทยมากที่สุด อายุของเอกสารที่นำมาอ้างอิงมีอายุไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี

จอมใจ ทองจุ่น (2545: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2527-2543 จำนวน 221 เล่ม ทำการวิเคราะห์จากรายการบรรณานุกรมท้ายเล่มวิทยานิพนธ์จำนวน 5,729 รายการ ศึกษาปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา และลักษณะของรายการการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ ผลจากการศึกษาพบว่า มีการอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือวิทยานิพนธ์ มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มากที่สุด มีเนื้อหาที่เป็นภาษาไทยมากที่สุด อายุของเอกสารที่นำมาอ้างอิงมีอายุไม่เกิน 5 ปี

สุภารัตน์ ภัทรดุลย์พิทักษ์ (2545: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการศึกษาอิสระ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2545 จำนวน 80 เรื่อง ศึกษาจำนวน ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ภาษา ความถาวรของเอกสารอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต ผลจากการศึกษาพบว่า มีการอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภท

หนังสือมากที่สุด มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้ และมีเนื้อหาที่เป็นภาษาไทยมากที่สุด มีอายุอยู่ในช่วง 0-5 ปี

เพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี 2540-2544 ศึกษาในด้านรายชื่อวารสาร ความถี่ เนื้อหาวิชา อายุ และภาษา และเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างอิงกับดัชนีผลกระทบการอ้างอิงใน Journal Citation Report ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงกับรายชื่อวารสารที่หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บอกรับ ผลจากการศึกษาพบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือวารสารชื่อ Lancet เนื้อหาวิชาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด มีเนื้อหาด้านชีวเคมีและมีอายุอยู่ในช่วง 1-5 ปี ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ วารสารภาษาอังกฤษ

สุกานดา ดีโพธิ์กลาง (2547: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชานิติศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 ศึกษาด้านรูปแบบ ภาษา ประเภท อายุ เนื้อหา และทรัพยากรสารสนเทศที่อ้างอิงที่มีอยู่ในศูนย์สนเทศและหอสมุด จำนวน 216 ชื่อเรื่อง ผลจากการศึกษาพบว่า วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายบุคคลมากที่สุด มีการอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด ส่วนใหญ่คือร้อยละ 56.12 อยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 9 ปี เป็นสารสนเทศที่มีอยู่ในศูนย์สนเทศและหอสมุด และมีการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทย มากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ

นฤมล กิจไพศาลรัตน และ สมชาย ไชยเกษร (2547: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงผลงานวิชาการของอาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2536-2546 ศึกษาและประเมินคุณภาพผลงานวิชาการของอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อเปรียบเทียบรายละเอียดการอ้างอิงผลงานวิชาการของอาจารย์ด้านประเภทของสิ่งพิมพ์ อายุ และขอบเขตเนื้อหาของเอกสาร จำนวน 5,028 บทความ/ชื่อเรื่อง ที่ได้รับการนำไปอ้างอิงในสิ่งพิมพ์ประเภทบทความวารสาร หนังสือหรือบทในหนังสือ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย ผลจากการวิจัยพบว่า มีการนำผลงานวิชาการของอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ ไปอ้างอิงในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากมาย โดยอ้างอิงจากสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด ผลงานที่ได้รับการอ้างอิงถึงเป็นสิ่งพิมพ์ย้อนหลังประมาณ 5-10 ปีมากที่สุด นักวิชาการที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดได้แก่ ศ.ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช สาขาวิชาที่อ้างอิงผลงานวิชาการของอาจารย์คณะรัฐศาสตร์มากที่สุด นอกเหนือจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่เป็นสาขาวิชาหลัก ได้แก่ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาสังคมและวัฒนธรรม

ธนัช บุญจันทร์ (2548: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2533-2545 จำนวนทั้งสิ้น 178 เล่ม ศึกษารายชื่อ ความถี่ เนื้อหาวิชา อายุ และภาษา และเพื่อเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์กับรายชื่อวารสารที่มีให้บริการในหอสมุดกลางสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลจากการศึกษาพบว่า วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดได้แก่ วารสารห้องสมุด วารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ได้แก่

College & Research Libraries เนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาวิชากลุ่มงานบริการและกิจกรรม มีอายุอยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด

สุกาญจนา ทิพยเนตร และคณะ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 279 ชื่อเรื่อง 14,414 รายการ ศึกษาปริมาณประเภท อายุ และภาษา และนำรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์มาศึกษากับทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด ผลจากการศึกษาพบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคิดเป็นร้อยละ 69.89

นฤมล กิจไพศาลรัตนา (2550: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538-2543 ศึกษาประเภท ปีพิมพ์ และภาษา จำนวน 626 เล่ม จำนวนเอกสารที่อ้าง 55,911 รายการ ผลจากการศึกษาพบว่า มีการอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด และมีการอ้างทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี มากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 20 เรื่อง เป็นงานวิจัยต่างประเทศ 6 เรื่อง และเป็นงานวิจัยในประเทศจำนวน 14 เรื่อง พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ทำการศึกษารูปแบบประเภท และอายุของเอกสาร มากที่สุด โดยหนังสือเป็นประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ถูกนำมาอ้างอิงมากที่สุด และอายุของเอกสารที่นำมาอ้างอิงส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 5 ปี หรือไม่เกิน 10 ปี รองลงมาคือศึกษาด้านภาษาของเอกสารที่ถูกนำมาอ้างอิง ศึกษาขอบเขตเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ปริมาณ/ความถี่ที่นำมาอ้างอิง ศึกษารายชื่อเอกสารหรือชื่อวารสารที่ถูกนำมาอ้างอิง ศึกษาเปรียบเทียบรายการเอกสารที่ถูกนำมาอ้างอิงกับทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด ศึกษาสถานที่พิมพ์หรือประเทศที่ผลิตเอกสาร ศึกษาลักษณะของเอกสาร ตามลำดับ โดยในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ เอกสารภาษาไทยถูกนำมาอ้างอิงมากในงานวิจัยด้านสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และเอกสารภาษาอังกฤษถูกนำมาอ้างอิงมากในงานวิจัยด้านสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับขอบเขตเนื้อหาของเอกสารที่ถูกนำมาอ้างอิงจะแตกต่างกันไปตามขอบเขตเนื้อหาของงานเขียนที่นำมาวิเคราะห์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของนิสิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2533-2549 เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท 245 เล่ม และระดับปริญญาเอก 12 เล่ม รวมจำนวน 257 เล่ม ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนวิทยานิพนธ์และรายการอ้างอิง

ระดับการศึกษา	วิทยานิพนธ์		รายการอ้างอิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท	245	95.30	18,879	92.78
ปริญญาเอก	12	4.70	1,470	7.22
รวม	257	100.00	20,349	100.00

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบบันทึกข้อมูล จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน แบบบันทึกข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์ ชื่อวิทยานิพนธ์ ระดับการศึกษาของผู้เขียนวิทยานิพนธ์ แยกเป็นปริญญาเอก และปริญญาโท ปีพิมพ์ จำนวนรายการอ้างอิงทั้งหมดในวิทยานิพนธ์ ภาษาของรายการอ้างอิงโดยแยกเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ
2. แบบบันทึกรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้แต่ง โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือผู้แต่งที่เป็นพระสงฆ์ นักบวช แม่ชี ผู้แต่งที่เป็นฆราวาส และผู้แต่งที่เป็นนิติบุคคล องค์กร หน่วยงาน สถาบันต่าง ๆ

2.2 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ ชื่อวารสาร/หนังสือพิมพ์ ปีที่พิมพ์

2.3 อายุ กำหนดไว้ 6 ช่วงอายุ ช่วงอายุละ 5 ปี และเอกสารที่ไม่ปรากฏ

ปีพิมพ์

2.4 ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ กำหนดไว้ 10 ประเภท คือ

พระไตรปิฎกและคัมภีร์ทางศาสนา หนังสืออ้างอิง หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย การสัมภาษณ์ รายงานการประชุม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และประเภทอื่นๆ

2.5 ภาษา ประกอบด้วยภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ

2.6 ขอบเขตเนื้อหาของรายการอ้างอิง กำหนดตามหมวดหมู่ทศนิยมดิวอี้

ขอบเขตเนื้อหาของรายการอ้างอิงตามหมวดหมู่พุทธศาสนา และสาขาวิชาอื่นที่มีการนำมาอ้างอิง โดยใช้การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 22 หมวด 294.3 เป็นแนวทางในการพิจารณาขอบเขตเนื้อหาของรายการอ้างอิง รวมถึงสาขาวิชาอื่นที่นำมาอ้างอิง หมวด 000-900

หมวดหมู่ของพุทธศาสนา หมวด 294.3 ซึ่งแบ่งขอบเขตเนื้อหาของรายการอ้างอิงไว้ดังนี้

หมวด 294.3 พุทธศาสนา

หมวด 294.301 พุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ

หมวด 294.3013 พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ เช่น พุทธศาสนากับเศรษฐศาสตร์ พุทธศาสนากับการเมือง ฯลฯ

หมวด 294.3015 พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

หมวด 294.302 พุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ เช่น พุทธศาสนากับคริสต์ศาสนา

หมวด 294.303 พจนานุกรม สารานุกรม พุทธศาสนา

หมวด 294.304 การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน หนังสือเล่าเรื่องประสบการณ์ชีวิตที่เกี่ยวกับคำสอนหรือหลักในพุทธศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป

หมวด 294.305 วารสารทางพุทธศาสนา

หมวด 294.307 การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา

หมวด 294.308 วรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา นิทานอิงพุทธศาสนา นิทานชาดก

หมวด 294.309 ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา ความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในประเทศไทย

หมวด 294.31 แหล่งความรู้ของพระพุทธรูปศาสนา

หมวด 294.312 พระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก)

หมวด 294.32 ปาฐกถารธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์

หมวด 294.33 สิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา สถานที่สำคัญทาง
พุทธศาสนา สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา วัด โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สถูป ศาลาการเปรียญ หอฉัน
หอระฆัง

หมวด 294.34 พิธีกรรมทางศาสนาที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ เช่น
การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ การสวดในพิธีศพ การสวดมนต์ การทำบุญ การถือศีลที่วัด

หมวด 294.35 การปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น
การบวช การถือศีลห้า การนั่งวิปัสสนา การนั่งกรรมฐาน การฝึกจิต การทำความดีตามคำสอนของ
พุทธศาสนา การปฏิบัติคุณธรรม

หมวด 294.36 ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทาง
พุทธศาสนา

หมวด 294.37 การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การให้การศึกษาเรื่องพุทธ
ศาสนา เช่น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศ มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์

หมวด 294.39 การแยกสาขาของพุทธศาสนา ได้แก่ พุทธศาสนานิกาย
เถรวาท พุทธศาสนานิกายมหายาน พุทธศาสนาของทิเบตแบบดาไลลามะ พุทธศาสนานิกายเซน

หมวด 294.4 ลัทธิเซน

หมวด 294.5 ศาสนาฮินดู

หมวด 294.6 ศาสนาซิกข์

2.7 ทรัพยากรสารสนเทศที่อ้างถึงมีในส่วนของหอสมุดกลาง หรือไม่มี
ในส่วนของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. รวบรวมวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2549 จำนวนทั้งสิ้น 257 เล่ม โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

2. รวบรวมรายการบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยทำการถ่ายสำเนารายการ
บรรณานุกรมเหล่านั้น และบันทึกข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกรายการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ และรายละเอียดเกี่ยวกับรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ ส่วนที่ 1 เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์ ประกอบไปด้วย ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ ชื่อวิทยานิพนธ์ ระดับของวิทยานิพนธ์ ว่าเป็นระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ปีที่พิมพ์ จำนวนรายการอ้างอิงทั้งหมดในวิทยานิพนธ์ ภาษาของรายการอ้างอิง โดยแยกเป็น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ
2. รวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ ในส่วนที่ 2 ได้แก่ ประเภทของผู้แต่ง ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ อายุของเอกสาร ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ภาษาขอบเขตเนื้อหา มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประเภทแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และสำรวจรายการอ้างอิงดังกล่าวว่ามีในห้องสมุดหรือไม่
3. นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการบรรยาย และในรูปแบบตาราง ตามข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์และแบบบันทึกรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษา
 2. ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามปีพิมพ์
 3. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภทผู้แต่ง
 4. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามช่วงอายุ
 5. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามภาษา
 6. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ
 - 6.1 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามช่วงอายุ
 - 6.2 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา
 7. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา
 - 7.1 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิง จำแนกตามประเภทผู้แต่ง
 - 7.2 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ
 - 7.3 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ
 8. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง
 - 8.1 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง
 - 8.2 สัดส่วนของภาษาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

8.3 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	วิทยานิพนธ์	
	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท (พุทธศาสตรมหาบัณฑิต)	245	95.30
ปริญญาเอก (พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต)	12	4.70
รวม	257	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า วิทยานิพนธ์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนทั้งสิ้น 257 ชื่อเรื่อง พบว่า วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 95.30) และรองลงมา คือ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 4.70)

2. ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามปีพิมพ์ ปรากฏผล
ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามปีพิมพ์

ปีพิมพ์	วิทยานิพนธ์	
	จำนวน	ร้อยละ
พ.ศ. 2533	1	0.39
พ.ศ. 2534	-	-
พ.ศ. 2535	2	0.78
พ.ศ. 2536	3	1.17
พ.ศ. 2537	4	1.56
พ.ศ. 2538	-	-
พ.ศ. 2539	3	1.17
พ.ศ. 2540	4	1.56
พ.ศ. 2541	3	1.17
พ.ศ. 2542	5	1.95
พ.ศ. 2543	5	1.95
พ.ศ. 2544	12	4.67
พ.ศ. 2545	21	8.17
พ.ศ. 2546	43	16.73
พ.ศ. 2547	42	16.34
พ.ศ. 2548	49	19.07
พ.ศ. 2549	60	23.35
รวม	257	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่า วิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533–2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 257 ชื่อเรื่อง เมื่อวิเคราะห์ในแต่ละปีพิมพ์ พบว่า ในปี พ.ศ. 2549 มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 23.35) รองลงมาได้แก่ ปี พ.ศ. 2548 (ร้อยละ 19.07) และปี พ.ศ. 2546 (ร้อยละ 16.73) ตามลำดับ ส่วนใน ปี พ.ศ. 2533 มีวิทยานิพนธ์จำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.39) นอกจากนี้ยังพบว่า วิทยานิพนธ์ ปี พ.ศ. 2534 และ ปี พ.ศ. 2538 ไม่มีรายการวิทยานิพนธ์ จึงไม่มีรายการอ้างอิง เนื่องจากไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภทผู้แต่ง ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภทผู้แต่ง

ประเภทผู้แต่ง	รายการอ้างอิง	
	จำนวน	ร้อยละ
พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี	6,546	32.17
ฆราวาส	10,110	49.68
องค์กร หน่วยงาน สถาบัน	2,966	14.58
ไม่ระบุ	727	3.57
รวม	20,349	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่า ประเภทของผู้แต่งที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ ผู้แต่งประเภทฆราวาส (ร้อยละ 49.68) รองลงมาได้แก่ ผู้แต่งประเภทพระสงฆ์ นักบวช แม่ชี (ร้อยละ 32.17) ผู้แต่งประเภทองค์กร หน่วยงาน สถาบัน (ร้อยละ 14.58) และไม่ระบุผู้แต่ง (ร้อยละ 3.57) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามช่วงอายุ ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	รายการอ้างอิง	
	จำนวน	ร้อยละ
0-5 ปี	6,077	29.90
6-10 ปี	4,868	23.90
11-15 ปี	2,968	14.60
16-20 ปี	1,814	8.90
21 ปี ขึ้นไป	3,808	18.70
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	814	4.00
รวม	20,349	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่า ช่วงอายุที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 0-5 ปี (ร้อยละ 29.90) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 23.90) และช่วงอายุ 21 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 18.70) ตามลำดับ ส่วนรายการอ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.00)

5. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตาม ภาษา ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา

ภาษา	รายการอ้างอิง	
	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาไทย	16,519	81.18
ภาษาอังกฤษ	2,474	12.16
ภาษาบาลี	1,237	6.08
ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ลาว พม่า มอญ สันสกฤต เป็นต้น	119	0.58
รวม	20,349	100.00

จากตาราง 6 แสดงว่า ภาษาที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 81.18) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 12.16) และภาษาบาลี (ร้อยละ 6.08) ตามลำดับ ส่วนภาษาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ลาว พม่า มอญ สันสกฤต เป็นต้น (ร้อยละ 0.58)

6. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ

ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	รายการอ้างอิง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา	1,659	8.15
2. หนังสืออ้างอิง	1,095	5.38
3. หนังสือ	13,836	67.99
4. วารสาร	498	2.45
5. หนังสือพิมพ์	157	0.77
6. วิทยานิพนธ์และงานวิจัย	1,739	8.55
7. บทสัมภาษณ์	770	3.78
8. รายงานการประชุม	49	0.24
9. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	282	1.39
10. อื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา ใบลาน จุลสาร เป็นต้น	264	1.30
รวม	20,349	100.00

จากตาราง 7 แสดงว่า ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ หนังสือ (ร้อยละ 67.99) รองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย (ร้อยละ 8.55) และพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา (ร้อยละ 8.15) ตามลำดับ ส่วนประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ รายงานการประชุม (ร้อยละ 0.24)

6.1 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามช่วงอายุ ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามช่วงอายุ

ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	0-5 ปี		6-10 ปี		11-15 ปี		16-20 ปี		21 ปีขึ้นไป		ไม่ปรากฏปีพิมพ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา	232	1.14	606	2.98	353	1.73	80	0.39	315	1.55	73	0.36	1,659	8.15
2. หนังสืออ้างอิง	253	1.24	301	1.48	201	0.99	121	0.59	195	0.96	24	0.12	1,095	5.38
3. หนังสือ	3,515	17.27	3,333	16.37	2,041	10.03	1,404	6.89	2,990	14.69	553	2.72	13,836	67.99
4. วารสาร	199	0.97	85	0.42	75	0.36	39	0.19	85	0.42	15	0.07	498	2.43
5. หนังสือพิมพ์	121	0.59	5	0.02	16	0.08	1	0.01	12	0.06	2	0.01	157	0.77
6. วิทยานิพนธ์และงานวิจัย	643	3.16	497	2.44	263	1.29	147	0.72	180	0.88	9	0.04	1,739	8.55
7. บทสัมภาษณ์	767	3.77	1	0.01	1	0.01	1	0.01	-	-	-	-	770	3.80
8. รายงานการประชุม	22	0.11	6	0.03	9	0.04	5	0.02	5	0.02	2	0.01	49	0.24
9. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	222	1.09	15	0.07	1	0.01	1	0.01	2	0.01	41	0.20	282	1.39
10. อื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา ใบลาน จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น	103	0.51	19	0.09	8	0.04	15	0.07	24	0.12	95	0.47	264	1.30
รวม	6,077	29.86	4,868	23.92	2,967	14.59	1,814	8.92	3,808	18.71	814	4.00	20,349	100.00

จากตาราง 8 แสดงว่า พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ที่อยู่ในช่วงอายุ 6-10 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 2.98) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 1.73) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 1.55) ตามลำดับ ส่วนพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.36)

หนังสืออ้างอิง ที่อยู่ในช่วงอายุ 6-10 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 1.48) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 0-5 ปี (ร้อยละ 1.24) และช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.99) ตามลำดับ ส่วนหนังสืออ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.12)

หนังสือ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 17.27) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 16.37) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 14.69) ตามลำดับ ส่วนหนังสือที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.72)

วารสาร ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.97) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.42) และช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.36) ตามลำดับ ส่วนวารสาร ที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.07)

หนังสือพิมพ์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด มีจำนวน 121 รายการ (ร้อยละ 0.59) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 11-15 ปี มีจำนวน 16 รายการ (ร้อยละ 0.08) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป มีจำนวน 12 รายการ (ร้อยละ 0.06) ตามลำดับ ส่วนหนังสือพิมพ์ ที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด อยู่ในช่วงอายุ 16-20 ปี มีจำนวน 1 รายการ (ร้อยละ 0.01)

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.16) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 2.44) และช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 1.29) ตามลำดับ ส่วนวิทยานิพนธ์และงานวิจัย ที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.04)

บทสัมภาษณ์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.77) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี ช่วงอายุ 11-15 ปี และช่วงอายุ 16-20 ปี ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่า บทสัมภาษณ์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป และบทสัมภาษณ์ ที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ไม่ได้รับการอ้างถึง

รายงานการประชุม ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.11) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.04) และช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 0.03) ตามลำดับ ส่วนรายงานการประชุม ที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.01)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 1.09) รองลงมาได้แก่ รายการอ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ (ร้อยละ 0.20) และช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 0.07) ตามลำดับ ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี และช่วงอายุ 16-20 ปี ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.01)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา โบราณ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.51) รองลงมาได้แก่ รายการอ้างถึงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ (ร้อยละ 0.47) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 0.12) ตามลำดับ ส่วนทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ดังกล่าว ที่อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.04)

6.2 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา

ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		ภาษาบาลี		ภาษาอื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา	664	3.26	42	0.21	944	4.64	9	0.04	1,659	8.15
2. หนังสืออ้างอิง	739	3.63	272	1.34	69	0.34	15	0.07	1,095	5.38
3. หนังสือ	11,704	57.52	1,834	9.01	218	1.07	80	0.39	13,836	67.99
4. วารสาร	408	2.01	86	0.42	-	-	4	0.02	498	2.45
5. หนังสือพิมพ์	139	0.68	18	0.09	-	-	-	-	157	0.77
6. วิทยานิพนธ์และงานวิจัย	1,674	8.22	63	0.31	1	0.01	1	0.01	1,739	8.55
7. บทสัมภาษณ์	739	3.63	28	0.14	-	-	3	0.02	770	3.79
8. รายงานการประชุม	36	0.18	13	0.06	-	-	-	-	49	0.24
9. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	159	0.78	118	0.58	5	0.03	-	-	282	1.39
10. อื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา ใบลาน จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น	257	1.26	-	-	-	-	7	0.03	264	1.29
รวม	16,519	81.16	2,474	12.16	1,237	6.09	119	0.59	20,349	100.00

จากตาราง 9 แสดงว่า ทรัพยากรสารสนเทศประเภทพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ภาษาบาลี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 4.64) รองลงมาได้แก่ ภาษาไทย (ร้อยละ 3.26) และ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.21) ตามลำดับ ส่วนพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนาภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.04)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสืออ้างอิงภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.63) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 1.34) และภาษาบาลี (ร้อยละ 0.34) ตามลำดับ ส่วนหนังสืออ้างอิง ภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.07)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 57.52) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 9.01) และภาษาบาลี (ร้อยละ 1.07) ตามลำดับ ส่วนหนังสือ ภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.39)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวารสารภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 2.01) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.42) และวารสารภาษาอื่น ๆ (ร้อยละ 0.02) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า วารสารภาษาบาลี ไม่ได้รับการอ้างถึง

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.68) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.09) นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือพิมพ์ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ ไม่ได้รับการอ้างถึง

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวิทยานิพนธ์และงานวิจัยภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 8.22) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.31) ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทบทสัมภาษณ์ภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.63) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.14) และบทสัมภาษณ์ภาษาอื่น ๆ (ร้อยละ 0.02) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า บทสัมภาษณ์ภาษาบาลี ไม่ได้รับการอ้างถึง

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทรายงานการประชุมภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.18) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.06) นอกจากนี้ยังพบว่า รายงานการประชุม ภาษาบาลี และภาษาอื่น ๆ ไม่ได้รับการอ้างถึง

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.78) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.58) และภาษาบาลี (ร้อยละ 0.03) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภาษาอื่น ๆ ไม่ได้รับการอ้างถึง

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา โบราณ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 1.26) รองลงมาได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทอื่น ๆ ดังกล่าว ที่เป็นภาษาอื่น ๆ (ร้อยละ 0.03) นอกจากนี้ยังพบว่า ทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทอื่น ๆ ดังกล่าว ที่เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี ไม่ได้รับการอ้างถึง

7. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตาม
ขอบเขตเนื้อหา ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของรายการอ้างอิง จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหา		รายการอ้างอิง	
		จำนวน	ร้อยละ
000	เบ็ดเตล็ด	295	1.45
100	ปรัชญา	890	4.37
200	ศาสนา	376	1.85
294.3	พุทธศาสนา	770	3.78
294.301	พุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ	490	2.41
294.3013	พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์	1,100	5.41
294.3015	พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	94	0.46
294.302	พุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ	27	0.13
294.303	พจนานุกรม สารานุกรม พุทธศาสนา	529	2.60
294.304	การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป	1,032	5.07
294.305	วารสารทางพุทธศาสนา	13	0.06
294.307	การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา	594	2.92
294.308	วรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา นิทานชาดก	601	2.95
294.309	ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา	451	2.22
294.31	แหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา	96	0.47
294.312	พระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก)	2,755	13.54
294.32	ปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์	433	2.13
294.33	สิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	340	1.67
294.34	พิธีกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ การสวดมนต์	413	2.03
294.35	การปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม	1,611	7.92
294.36	ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา	1,537	7.55
294.37	การเผยแผ่ทางพุทธศาสนา การให้การศึกษาเรื่องพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	186	0.91
294.39	การแยกสาขาของพุทธศาสนา พุทธศาสนิกายเถรวาท พุทธศาสนิกายมหายาน นิกายเซน	465	2.29
294.4	ลัทธิเซน	3	0.01
294.5	ศาสนาฮินดู	24	0.12
294.6	ศาสนาซิกข์	-	-
300	สังคมศาสตร์	49	0.24

ตาราง 10 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา		รายการอ้างอิง	
		จำนวน	ร้อยละ
301-309	สังคมวิทยา	725	3.56
310	สถิติ	2	0.01
320	รัฐศาสตร์	102	0.50
330	เศรษฐศาสตร์	179	0.88
340	กฎหมาย	162	0.80
350	รัฐประศาสนศาสตร์	62	0.30
360	ปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม	120	0.59
370	การศึกษา	618	3.04
380	การพาณิชย์ การคมนาคมและการขนส่ง	14	0.07
390	ขนบธรรมเนียมประเพณีและคตินิยม	615	3.02
400	ภาษาศาสตร์	567	2.79
500	วิทยาศาสตร์	69	0.34
600	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	477	2.34
700	ศิลปะและนันทนาการ	222	1.09
800	วรรณคดี	647	3.18
900	ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว	594	2.92
รวม		20,349	100.00

จากตาราง 10 แสดงว่า ขอบเขตเนื้อหาแบ่งตามหมวดหมู่ทศนิยมดิวอี้ ที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ หมวด 294.312 เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 13.54) รองลงมาได้แก่ หมวด 294.35 เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช การนั่งวิปัสสนากรรมฐาน (ร้อยละ 7.92) และหมวด 294.36 เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 7.55) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ หมวด 310 สถิติ (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่าขอบเขตเนื้อหาที่ไม่ได้รับการอ้างอิงคือ หมวด 294.6 เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาซิกข์

7.1 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิง จำแนกตามประเภทของผู้แต่ง ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหา จำแนกตามประเภทของผู้แต่ง

ขอบเขตเนื้อหา	พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี		ฆราวาส		องค์กร หน่วยงาน สถาบัน		ไม่ระบุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เบ็ดเตล็ด	20	0.10	128	0.63	41	0.20	106	0.52	295	1.45
2. ปรัชญา	133	0.65	710	3.49	45	0.22	2	0.01	890	4.37
3. ศาสนา	45	0.22	290	1.43	29	0.14	12	0.06	376	1.85
4. พุทธศาสนา	381	1.87	348	1.71	19	0.09	22	0.11	770	3.78
5. พุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ	209	1.03	266	1.31	14	0.07	1	0.01	490	2.42
6. พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์	486	2.39	592	2.91	19	0.09	3	0.01	1,100	5.40
7. พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	42	0.21	47	0.23	5	0.02	-	-	94	0.46
8. พุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ	10	0.05	15	0.07	2	0.01	-	-	27	0.13
9. พจนานุกรม สารานุกรม พุทธศาสนา	430	2.11	69	0.34	25	0.12	5	0.02	529	2.60
10. การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน										
กฎแห่งกรรม บุญ-บาป	608	2.99	346	1.78	66	0.32	12	0.06	1,032	5.07
11. วารสารทางพุทธศาสนา	3	0.01	3	0.01	5	0.02	2	0.01	13	0.06
12. การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา	242	1.19	276	1.36	68	0.33	8	0.04	594	2.92
13. วรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา										
นิทานชาดก	233	1.15	285	1.40	48	0.24	35	0.17	601	2.95
14. ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา	134	0.66	268	1.32	42	0.21	7	0.03	451	2.22
15. แหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา	52	0.26	35	0.17	8	0.04	1	0.01	96	0.48

ตาราง 11 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี		ฆราวาส		องค์กร หน่วยงาน สถาบัน		ไม่ระบุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16. พระไตรปิฎก										
(พระวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก)	608	2.99	522	2.57	1,433	7.04	192	0.94	2,755	13.54
17. ปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์	356	1.75	53	0.26	17	0.08	7	0.03	433	2.13
18. สิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา										
สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	106	0.52	169	0.83	52	0.26	13	0.06	340	1.67
19. พิธีกรรมทางพุทธศาสนา										
เช่น การทำบุญ การสวดมนต์	186	0.91	182	0.89	25	0.12	20	0.10	413	2.03
20. การปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา										
การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน										
การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม	949	4.66	566	2.78	74	0.36	22	0.11	1,611	7.92
21. ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา										
องค์กรทางพุทธศาสนา	634	3.12	720	3.54	123	0.60	60	0.29	1,537	7.55
22. การเผยแพร่ทางพุทธศาสนา										
การให้การศึกษาเรื่องพุทธศาสนา										
มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย	78	0.38	69	0.34	30	0.15	9	0.04	186	0.91
23. การแยกสาขาของพุทธศาสนา										
พุทธศาสนานิกายเถรวาท										
พุทธศาสนานิกายมหายาน นิกายเซน	140	0.69	310	1.52	11	0.05	4	0.02	465	2.29
24. ลัทธิเซน	-	-	3	0.01	-	-	-	-	3	0.01

ตาราง 11 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี		ฆราวาส		องค์กร หน่วยงาน สถาบัน		ไม่ระบุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
25. ศาสนาฮินดู	2	0.01	20	0.10	2	0.01	-	-	24	0.12
26. ศาสนาซิกข์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27. สังคมศาสตร์	5	0.02	40	0.20	4	0.02	-	-	49	0.24
28. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	57	0.28	567	2.79	57	0.28	44	0.22	725	3.56
29. สถิติ	-	-	2	0.01	-	-	-	-	2	0.02
30. รัฐศาสตร์	6	0.03	90	0.44	4	0.02	2	0.01	102	0.50
31. เศรษฐศาสตร์	6	0.03	124	0.60	44	0.22	5	0.02	179	0.87
32. กฎหมาย	4	0.02	102	0.50	43	0.21	13	0.06	162	0.80
33. รัฐประศาสนศาสตร์	5	0.02	40	0.20	10	0.05	7	0.03	62	0.30
34. ปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม	10	0.05	95	0.47	13	0.06	2	0.01	120	0.59
35. การศึกษา	111	0.55	411	2.02	92	0.45	4	0.02	618	3.04
36. การพาณิชย์ การคมนาคมและการขนส่ง	2	0.01	9	0.04	3	0.01	-	-	14	0.07
37. ขนบธรรมเนียมประเพณีและคตินาบ้าน	46	0.23	528	2.59	30	0.15	11	0.05	615	3.02
38. ภาษาศาสตร์	84	0.41	230	1.13	228	1.12	25	0.12	567	2.79
39. วิทยาศาสตร์	3	0.01	56	0.28	10	0.05	-	-	69	0.34
40. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	19	0.09	402	1.98	44	0.22	12	0.06	477	2.34
41. ศิลปะและนันทนาการ	15	0.07	164	0.81	17	0.08	26	0.13	222	1.09
42. วรรณคดี	55	0.27	519	2.55	69	0.34	4	0.02	647	3.18
43. ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว	31	0.15	439	2.16	95	0.47	29	0.14	594	2.92
รวม	6,546	32.17	10,110	49.68	2,966	14.58	727	3.57	20,349	100.00

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้แต่งประเภทพระสงฆ์ นักบวช หรือแม่ชี ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 4.66) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.12) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป และเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 2.99) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาฮินดู และการพาณิชย์ การคมนาคมและการขนส่ง ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่า ขอบเขตเนื้อหาที่ไม่มีการอ้างอิงถึง คือ เนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิเซน เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาซิกข์ และเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ

ผู้แต่งประเภทฆราวาส ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.54) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 3.49) และเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 2.91) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่าขอบเขตเนื้อหาที่ไม่มีการอ้างอิงถึงคือ เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาซิกข์

ผู้แต่งประเภทองค์กร หน่วยงาน สถาบัน ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 7.04) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 1.12) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.60) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่น ๆ และเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่า ขอบเขตเนื้อหาที่ไม่มีการอ้างอิงถึงคือ เนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิเซน เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาซิกข์ และเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ

รายการอ้างอิงที่ไม่ระบุผู้แต่งได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด อยู่ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.94) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 0.52) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.29) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ไม่ระบุผู้แต่งที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ และเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

7.2 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ

ขอบเขตเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา	พระไตรปิฎก		หนังสืออ้างอิง		หนังสือ		วารสาร		หนังสือพิมพ์		วิทยานิพนธ์และงานวิจัย		บทสัมภาษณ์		รายงานการประชุม		สื่ออิเล็กทรอนิกส์		อื่นๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พุทธศาสนา	2	0.01	7	0.05	692	5.11	18	0.13	9	0.07	20	0.15	-	-	4	0.03	12	0.09	6	0.04	770	5.69
2. พุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ	2	0.01	3	0.02	438	3.24	3	0.02	-	-	41	0.30	-	-	1	0.01	-	-	2	0.01	490	3.62
3. พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์	-	-	1	0.01	714	5.27	49	0.36	3	0.02	150	1.11	165	1.22	5	0.04	4	0.03	9	0.07	1,100	8.13
4. พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	-	-	1	0.01	71	0.52	7	0.05	-	-	15	0.11	-	-	-	-	-	-	-	-	94	0.69
5. พุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ	-	-	4	0.03	8	0.06	-	-	-	-	15	0.11	-	-	-	-	-	-	-	-	27	0.20
6. พจนานุกรม สารานุกรมพุทธศาสนา	4	0.03	491	3.63	33	0.24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.01	-	-	529	3.91
7. การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป	-	-	1	0.01	867	6.40	28	0.21	5	0.04	73	0.54	50	0.37	1	0.01	5	0.04	2	0.01	1,032	7.62
8. วารสารทางพุทธศาสนา	-	-	-	-	2	0.01	11	0.08	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	0.10
9. การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา	1	0.01	1	0.01	460	3.40	10	0.07	-	-	104	0.77	-	-	2	0.01	5	0.04	11	0.08	594	4.39
10. วรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา นิทานชาดก	2	0.01	6	0.04	497	3.67	5	0.04	1	0.01	48	0.35	32	0.24	-	-	3	0.02	7	0.05	601	4.44
11. ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา	1	0.01	-	-	426	3.15	2	0.01	1	0.01	15	0.11	3	0.02	2	0.01	-	-	1	0.01	451	3.33
12. แหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา	3	0.02	-	-	84	0.62	3	0.02	-	-	5	0.04	-	-	-	-	-	-	1	0.01	96	0.71
13.พระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	1,588	11.73	62	0.46	1,006	7.43	5	0.04	1	0.01	33	0.24	-	-	-	-	34	0.25	26	0.19	2,755	20.35
14. ปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์	3	0.02	14	0.10	357	2.64	22	0.16	-	-	6	0.04	-	-	-	-	1	0.01	30	0.22	433	3.20
15. สิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	1	0.01	3	0.02	281	2.08	16	0.12	3	0.02	28	0.21	-	-	-	-	5	0.04	3	0.02	340	2.51

ตาราง 12 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา	พระไตรปิฎก		หนังสืออ้างอิง		หนังสือ		วารสาร		หนังสือพิมพ์		วิทยานิพนธ์และงานวิจัย		บทสัมภาษณ์		รายงานการประชุม		สื่ออิเล็กทรอนิกส์		อื่นๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16. พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา																						
เช่น การทำบุญ การสวดมนต์	1	0.01	2	0.01	241	1.78	10	0.07	3	0.02	33	0.24	108	0.80	-	-	2	0.01	13	0.10	413	3.05
17. การปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนา																						
กรรมฐาน การฝึกจิต																						
การปฏิบัติคุณธรรม	12	0.09	6	0.04	1,329	9.82	24	0.18	1	0.01	168	1.24	43	0.32	4	0.03	16	0.12	8	0.06	1,611	11.90
18. ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา																						
องค์กรทางพระพุทธศาสนา	5	0.04	3	0.02	1,020	7.53	37	0.27	11	0.08	224	1.65	195	1.44	-	-	19	0.14	23	0.17	1,537	11.35
19. การเผยแพร่ทางพระพุทธศาสนา																						
การให้การศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนา																						
มหาวิทยาลัยสงฆ์																						
โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	-	-	1	0.01	94	0.69	5	0.04	-	-	40	0.30	41	0.30	-	-	-	-	5	0.04	186	1.37
20. การแยกสาขาของพระพุทธศาสนา																						
พุทธศาสนานิกายเถรวาท																						
พุทธศาสนานิกายมหายาน																						
นิกายเซน	1	0.01	3	0.02	302	2.23	12	0.09	-	-	120	0.89	18	0.13	-	-	5	0.04	4	0.03	465	3.44
รวม	1,626	12.01	609	4.50	8,922	65.91	267	1.97	38	0.28	1,138	8.41	655	4.84	19	0.14	112	0.83	151	1.12	13,537	100.00

จากตาราง 12 แสดงว่า รายการอ้างอิงในขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนทั้งสิ้น 13,537 รายการ พบว่า พระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) เป็นขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 20.35) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 11.90) เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 11.35) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวารสารทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.10)

พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนาได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 11.73) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 0.09) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.04) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างทางพระพุทธศาสนา สถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ และเนื้อหาเกี่ยวกับการแยกสาขาของพระพุทธศาสนา พุทธศาสนานิกายเถรวาท พุทธศาสนานิกายมหายาน นิกายเซน ได้รับการอ้างอิงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

หนังสืออ้างอิงได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพจนานุกรม สารานุกรมพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.63) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.46) และเนื้อหาเกี่ยวกับปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์ (ร้อยละ 0.10) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับการเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนา การให้การศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้รับการอ้างอิงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

หนังสือได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 9.82) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 7.53) และเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 7.43) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวารสารทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.01)

วารสารได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 0.36) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.27) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป

(ร้อยละ 0.21) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.01)

หนังสือพิมพ์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.08) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.07) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป (ร้อยละ 0.04) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา นิทานชาดก เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) และการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 1.65) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 1.24) และเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 1.11) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.04)

บทสัมภาษณ์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 1.44) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ มี (ร้อยละ 1.22) และเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ (ร้อยละ 0.80) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.02)

รายงานการประชุมได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 0.04) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.03) และเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ และการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.25) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.14) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 0.12) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับ

พจนานุกรม สารานุกรมพุทธศาสนา และปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์ ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา ไปลาน จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปาฐกถาธรรม ธรรมเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์ (ร้อยละ 0.22) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.19) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.17) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งความรู้ของพระพุทธรศาสนา ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

7.3 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ

ขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	พระไตรปิฎก		หนังสืออ้างอิง		หนังสือ		วารสาร		หนังสือพิมพ์		วิทยานิพนธ์และงานวิจัย		บทสัมภาษณ์		รายงานการประชุม		สื่ออิเล็กทรอนิกส์		อื่นๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เบ็ดเตล็ด	4	0.06	24	0.35	88	1.29	13	0.19	78	1.15	4	0.06	-	-	2	0.03	75	1.10	7	0.10	295	4.33
2. ปรัชญา	6	0.09	22	0.32	684	10.04	27	0.40	6	0.09	131	1.92	-	-	2	0.03	2	0.03	10	0.15	890	13.07
3. ศาสนา	5	0.07	15	0.22	328	4.82	10	0.15	-	-	17	0.25	-	-	-	-	1	0.01	-	-	376	5.52
4. ลิทธิเชน	-	-	-	-	3	0.04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0.04
5. ศาสนาฮินดู	2	0.03	-	-	20	0.29	-	-	-	-	2	0.03	-	-	-	-	-	-	-	-	24	0.35
6. ศาสนาซิกข์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. สังคมศาสตร์	-	-	3	0.04	42	0.62	-	-	1	0.01	2	0.03	-	-	1	0.01	-	-	-	-	49	0.72
8. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	-	-	24	0.35	546	8.02	31	0.46	6	0.09	69	1.01	-	-	1	0.01	37	0.54	11	0.16	725	10.64
9. สถิติ	-	-	-	-	1	0.01	-	-	-	-	1	0.01	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.03
10. รัฐศาสตร์	-	-	3	0.04	89	1.31	4	0.06	2	0.03	4	0.06	-	-	-	-	-	-	-	-	102	1.50
11. เศรษฐศาสตร์	-	-	-	-	137	2.01	12	0.18	1	0.01	9	0.13	1	0.01	8	0.12	5	0.07	6	0.09	179	2.63
12. กฎหมาย	-	-	1	0.01	141	2.07	1	0.01	1	0.01	8	0.12	1	0.01	1	0.01	1	0.01	7	0.10	162	2.38
13. รัฐประศาสนศาสตร์	-	-	-	-	39	0.57	3	0.04	1	0.01	6	0.09	-	-	1	0.01	6	0.09	6	0.09	62	0.91
14. ปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม	-	-	1	0.01	65	0.95	7	0.10	2	0.03	22	0.32	16	0.23	2	0.03	4	0.06	1	0.01	120	1.76
15. การศึกษา	2	0.03	14	0.21	462	6.78	20	0.29	4	0.06	93	1.37	-	-	2	0.03	13	0.19	8	0.12	618	9.07
16. การพาณิชย์ การคมนาคม และการขนส่ง	-	-	-	-	11	0.16	-	-	-	-	3	0.04	-	-	-	-	-	-	-	-	14	0.21
17. ขนบธรรมเนียมประเพณี และคติชาวบ้าน	3	0.04	-	-	449	6.59	7	0.10	2	0.03	48	0.70	91	1.34	3	0.04	6	0.09	6	0.09	615	9.03
18. ภาษาศาสตร์	9	0.13	348	5.11	200	2.94	5	0.07	-	-	2	0.03	-	-	-	-	2	0.03	1	0.01	567	8.32
19. วิทยาศาสตร์	-	-	3	0.04	59	0.87	1	0.01	-	-	5	0.07	-	-	1	0.01	-	-	-	-	69	1.01
20. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	0.01	6	0.09	334	4.90	52	0.76	5	0.07	55	0.81	-	-	3	0.04	7	0.10	14	0.21	477	7.00

ตาราง 13 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	พระไตรปิฎก		หนังสืออ้างอิง		หนังสือ		วารสาร		หนังสือพิมพ์		วิทยานิพนธ์และงานวิจัย		บทสัมภาษณ์		รายงานการประชุม		สื่ออิเล็กทรอนิกส์		อื่นๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21. ศิลปะและนันทนาการ	-	-	3	0.04	175	2.57	10	0.15	3	0.04	24	0.35	-	-	-	-	3	0.04	4	0.06	222	3.26
22. วรรณคดี	1	0.01	11	0.16	512	7.52	11	0.26	1	0.01	80	1.17	6	0.09	1	0.01	-	-	24	0.35	647	9.50
23. ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว	-	-	8	0.12	529	7.77	17	0.25	6	0.09	16	0.23	-	-	2	0.03	8	0.12	8	0.12	594	8.72
รวม	33	0.48	486	7.13	4,914	72.14	231	3.39	119	1.75	601	8.82	115	1.69	30	0.44	170	2.50	113	1.66	6,812	100.00

จากตาราง 13 แสดงว่า รายการอ้างอิงในขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนทั้งสิ้น 6,812 รายการ พบว่า ปรัชญาเป็นขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 13.07) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 10.64) และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 9.50) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ (ร้อยละ 0.03)

พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนาได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ ภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 0.13) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 0.09) และเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา (ร้อยละ 0.07) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

หนังสืออ้างอิงได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 5.11) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเบ็ดเตล็ด และเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.35) และเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 0.32) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย และเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

หนังสือได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 10.04) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 8.02) และเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว (ร้อยละ 7.77) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ (ร้อยละ 0.01)

วารสารได้รับการอ้างอิงมากที่สุดอยู่ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 0.76) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 0.46) และเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 0.40) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย และเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

หนังสือพิมพ์ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดอยู่ในขอบเขตเนื้อหาเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 1.15) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.09) และเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 0.07) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้รับการอ้างอิงมากที่สุดอยู่ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 1.92) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา (ร้อยละ 1.37) และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 1.17) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ (ร้อยละ 0.01)

บทสัมภาษณ์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับชนบทธรรมเนียมประเพณี และคติชาวบ้าน ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด (ร้อยละ 1.34) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคม และสวัสดิภาพสังคม (ร้อยละ 0.23) และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 0.09) ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึง น้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) ตามลำดับ

รายงานการประชุมได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ 0.12) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับชนบทธรรมเนียมประเพณี และคติชาวบ้าน และเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.04) เนื้อหาเบ็ดเตล็ด เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา และเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.03) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 1.10) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 0.54) และเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา (ร้อยละ 0.19) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา โบราณ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 0.35) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 0.21) เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 0.16) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม และเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

8. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

8.1 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง ปรากฏผลดังตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	พบ		ไม่พบ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา	1,599	7.86	60	0.29	1,659	8.15
2. หนังสืออ้างอิง	947	4.65	148	0.73	1,095	5.38
3. หนังสือ	7,602	37.36	6,234	30.64	13,836	67.99
4. วารสาร	65	0.32	433	2.13	498	4.15
5. หนังสือพิมพ์	5	0.02	152	0.75	157	0.77
6. วิทยานิพนธ์และงานวิจัย	751	3.69	988	4.86	1,739	8.55
7. บทสัมภาษณ์ -	-	770	3.80	770	3.78	
8. รายงานการประชุม	3	0.01	46	0.23	49	0.24
9. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	24	0.12	258	1.27	282	1.39
10. อื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา ใบลาน จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น	6	0.03	258	1.27	264	1.30
รวม	11,002	54.07	9,347	45.93	20,349	100.00

จากตาราง 14 แสดงว่า รายการอ้างอิงที่สำรวจในส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบในห้องสมุด (ร้อยละ 54.07) ส่วนรายการอ้างอิงที่ไม่พบในห้องสมุด (ร้อยละ 45.93)

ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่พบในส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือหนังสือ (ร้อยละ 37.36) รองลงมาได้แก่ ประเภทพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา (ร้อยละ 7.86) และหนังสืออ้างอิง (ร้อยละ 4.65) ตามลำดับ ส่วนประเภททรัพยากรสารสนเทศที่พบในส่วนหอสมุดกลางน้อยที่สุด คือ รายงานการประชุม (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่า ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง คือบทสัมภาษณ์

ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบในส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือหนังสือ (ร้อยละ 30.64) รองลงมาได้แก่ ประเภทวิทยานิพนธ์และงานวิจัย (ร้อยละ 4.86) และบทสัมภาษณ์

(ร้อยละ 3.80) ตามลำดับ ส่วนประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบในส่วนหอสมุดกลางน้อยที่สุด คือรายงานการประชุม (ร้อยละ 0.23)

8.2 สัดส่วนของภาษาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศ ที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง ปรากฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของภาษาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะที่พบและไม่พบ ในส่วนหอสมุดกลาง

ภาษา	พบ		ไม่พบ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาไทย	8,778	43.14	7,741	38.04	16,519	81.18
ภาษาอังกฤษ	1,015	4.99	1,459	7.17	2,474	12.16
ภาษาบาลี	1,196	5.88	41	0.20	1,237	6.08
ภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาจีน						
ลาว พม่า มอญ สันสกฤต เป็นต้น	13	0.06	106	0.52	119	0.58
รวม	11,002	54.07	9,347	45.93	20,349	100.00

จากตาราง 15 แสดงว่า ภาษาของรายการอ้างอิงที่พบในส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 43.14) รองลงมาได้แก่ ภาษาบาลี (ร้อยละ 5.88) ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 4.99) และ ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามอญ ภาษาสันสกฤต เป็นต้น (ร้อยละ 0.06) ตามลำดับ

สำหรับภาษาของรายการอ้างอิงที่ไม่พบในส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 38.04) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 7.17) ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามอญ ภาษาสันสกฤต เป็นต้น (ร้อยละ 0.52) และภาษาบาลี (ร้อยละ 0.20) ตามลำดับ

8.3 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง ปรากฏผลดังตาราง 16

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของขอบเขตเนื้อหา จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

ขอบเขตเนื้อหา	พบ		ไม่พบ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เบ็ดเตล็ด	59	0.29	236	1.16	295	1.45
2. ปรัชญา	383	1.88	507	2.49	890	4.37
3. ศาสนา	233	1.14	143	0.70	376	1.84
4. พุทธศาสนา	520	2.56	250	1.23	770	3.78
5. พุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ	370	1.82	120	0.58	490	2.40
6. พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์	586	2.88	514	2.53	1,100	5.41
7. พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	60	0.29	34	0.17	94	0.46
8. พุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ	18	0.09	9	0.04	27	0.13
9. พจนานุกรม สารานุกรม พุทธศาสนา	513	2.52	16	0.08	529	2.60
10. การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน						
กฎแห่งกรรม บุญ-บาป	600	2.95	432	2.12	1,032	5.07
11. วารสารทางพุทธศาสนา	4	0.02	9	0.04	13	0.06
12. การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา	351	1.72	243	1.19	594	2.92
13. วรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา						
นิทานชาดก	303	1.49	298	1.46	601	2.95
14. ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา	365	1.79	86	0.42	451	2.22
15. แหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา	72	0.35	24	0.12	96	0.47
16. พระไตรปิฎก						
(พระวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก)	2,465	12.11	290	1.43	2,755	13.54
17. ปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์	167	0.82	266	1.31	433	2.13
18. สิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา						
สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	150	0.74	190	0.93	340	1.67
19. พิธีกรรมทางพุทธศาสนา						
เช่น การทำบุญ การสวดมนต์	131	0.64	282	1.39	413	2.03
20. การปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา						
การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน						
การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม	916	4.50	695	3.42	1,611	7.92
21. ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา						
องค์กรทางพุทธศาสนา	746	3.67	791	3.89	1,537	7.55
22. การเผยแผ่ทางพุทธศาสนา						
การให้การศึกษาเรื่องพุทธศาสนา						
มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	79	0.39	107	0.53	186	0.91

ตาราง 16 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	พบ		ไม่พบ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
23. การแยกสาขาของพุทธศาสนา						
พุทธศาสนานิกายเถรวาท						
พุทธศาสนานิกายมหายาน นิกายเซน	255	1.25	210	1.03	465	2.29
24. ลัทธิเซน	2	0.01	1	0.01	3	0.02
25. ศาสนาฮินดู	9	0.04	15	0.07	24	0.12
26. ศาสนาซิกข์	-	-	-	-	-	-
27. สังคมศาสตร์	23	0.11	26	0.13	49	0.24
28. สังคมวิทยา	257	1.26	468	2.30	725	3.56
29. สถิติ	1	0.01	1	0.01	2	0.02
30. รัฐศาสตร์	34	0.17	68	0.33	102	0.50
31. เศรษฐศาสตร์	59	0.29	120	0.59	179	0.88
32. กฎหมาย	47	0.23	115	0.57	162	0.80
33. รัฐประศาสนศาสตร์	8	0.04	54	0.27	62	0.30
34. ปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม	21	0.10	99	0.49	120	0.59
35. การศึกษา	183	0.90	435	2.14	618	3.04
36. การพาณิชย์ การคมนาคมและการขนส่ง	2	0.01	12	0.06	14	0.07
37. ขนบธรรมเนียมประเพณีและคตินิเวศ	141	0.69	474	2.33	615	3.02
38. ภาษาศาสตร์	390	1.92	177	0.87	567	2.79
39. วิทยาศาสตร์	16	0.08	53	0.26	69	0.34
40. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	50	0.25	427	2.10	477	2.34
41. ศิลปะและนันทนาการ	61	0.30	161	0.79	222	1.09
42. วรรณคดี	220	1.08	427	2.10	647	3.18
43. ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว	132	0.65	462	2.27	594	2.92
รวม	11,002	54.07	9,347	45.93	20,349	100.00

จากตาราง 16 แสดงว่า ขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิงที่พบในส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือ ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 12.11) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้ หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 4.50) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.67) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิงที่พบในหอสมุดน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ (ร้อยละ 0.01)

สำหรับขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิงที่ไม่พบในส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือ ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.89) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 3.42) และเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 2.53) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิงที่ไม่พบในห้องสมุดน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิเซน และเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติ ได้รับการอ้างอิงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) นอกจากนี้ยังพบว่า ขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิงที่ไม่พบในห้องสมุด คือ ศาสนาซิกข์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในด้านปริมาณ ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ผู้แต่ง และภาษา

2. เพื่อศึกษาสัดส่วนทรัพยากรสารสนเทศ ที่นำมาอ้างอิงในวิทยานิพนธ์กับทรัพยากรสารสนเทศที่มีในส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของนิสิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2549 เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท 245 เล่ม และระดับปริญญาเอก 12 เล่ม รวมจำนวน 257 เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกข้อมูล จำนวน 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ และชุดที่ 2 แบบบันทึกการรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์

วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. รวบรวมวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2549 จำนวนทั้งสิ้น 257 เล่ม โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

2. รวบรวมรายการบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยทำการถ่ายสำเนารายการบรรณานุกรม และบันทึกข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประเภทแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4. สำนักรายการอ้างอิงดังกล่าวว่ามีในห้องสมุดหรือไม่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การอ้างอิงวิทยานิพนธ์ ผลวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า จำนวนวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนทั้งสิ้น 257 ชื่อเรื่อง เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ผลปรากฏว่า วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 95.30) และรองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 4.70)

2. ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2549 เมื่อจำแนกตามปีพิมพ์ พบว่า ในปี พ.ศ. 2549 มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 23.38) รองลงมาได้แก่ ปี พ.ศ. 2548 (ร้อยละ 19.84) และปี พ.ศ. 2546 (ร้อยละ 17.12) ตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ. 2533 มีวิทยานิพนธ์จำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.39) นอกจากนี้ยังพบว่าวิทยานิพนธ์ ปี พ.ศ. 2534 และ ปี พ.ศ. 2538 ไม่มีรายการวิทยานิพนธ์ จึงไม่มีรายการอ้างอิง เนื่องจากไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า จำนวนรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 20,349 รายการ เมื่อจำแนกตามประเภทผู้แต่ง ผลปรากฏว่า ประเภทของผู้แต่งที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ ผู้แต่งประเภทฆราวาส (ร้อยละ 49.68) รองลงมาได้แก่ ผู้แต่งประเภทพระสงฆ์ นักบวช แม่ชี (ร้อยละ 32.17) ผู้แต่งประเภทองค์กร หน่วยงาน สถาบัน (ร้อยละ 14.58) และไม่ระบุผู้แต่ง (ร้อยละ 3.57) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 0-5 ปี (ร้อยละ 29.90) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 23.90) และช่วงอายุ 21 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 18.70) ตามลำดับ ส่วนรายการอ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.00)

5. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อจำแนกตามภาษา พบว่า ภาษาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 81.18) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 12.16) และภาษาบาลี (ร้อยละ 6.08) ตามลำดับ ส่วนภาษาที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ลาว พม่า มอญ สันสกฤต เป็นต้น (ร้อยละ 0.58)

6. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อจำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ หนังสือ (ร้อยละ 67.99) รองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย (ร้อยละ 8.55) และพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา (ร้อยละ 8.15) ตามลำดับ ส่วนประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ รายงานการประชุม (ร้อยละ 0.24)

6.1 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามช่วงอายุ ปรากฏว่า พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ที่อยู่ในช่วงอายุ 6-10 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 2.98) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 1.73) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 1.55) ตามลำดับ ส่วนพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.36)

หนังสืออ้างอิง ที่อยู่ในช่วง 6-10 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 1.48) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 0-5 ปี (ร้อยละ 1.24) และ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.99) ตามลำดับ ส่วนหนังสืออ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.12)

หนังสือ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด (ร้อยละ 17.27) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 16.37) และ ช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 14.69) ตามลำดับ ส่วนหนังสือที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.72)

วารสาร ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.97) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป ได้รับการอ้างถึงจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 0.42) และช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.36) ตามลำดับ ส่วนวารสารที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.07)

หนังสือพิมพ์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.59) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.08) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 0.06) ตามลำดับ ส่วนหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด อยู่ในช่วงอายุ 16-20 ปี (ร้อยละ 0.01)

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.16) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 2.44) และ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 1.29) ตามลำดับ ส่วนวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.04)

บทสัมภาษณ์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.77) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี ช่วงอายุ 11-15 ปี และช่วงอายุ 16-20 ปี มีการอ้างถึงจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) ตามลำดับ ส่วนบทสัมภาษณ์ที่อยู่ในช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป และที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ไม่ได้รับการอ้างถึง

รายงานการประชุม ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.11) รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 11-15 ปี (ร้อยละ 0.04) และช่วงอายุ 6-10 (ร้อยละ 0.03) ตามลำดับ ส่วนรายงานการประชุมที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.01)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 1.09) รองลงมาได้แก่ รายการอ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ (ร้อยละ 0.20) และ ช่วงอายุ 6-10 ปี (ร้อยละ 0.07) ตามลำดับ ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี และช่วงอายุ 16-20 ปี ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.01)

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา ไปลาน จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ที่อยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.51) รองลงมาได้แก่ รายการอ้างอิงที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ (ร้อยละ 0.47) และช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 0.12) ตามลำดับ ส่วนทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ดังกล่าว ที่อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.04)

6.2 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามภาษา พบว่า พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนาภาษาบาลี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 4.64) รองลงมาได้แก่ ภาษาไทย (ร้อยละ 3.26) และภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.21) ตามลำดับ ส่วนพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนาภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.04)

หนังสืออ้างอิงภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.63) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 1.34) และภาษาบาลี (ร้อยละ 0.34) ตามลำดับ ส่วนหนังสืออ้างอิงภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.07)

หนังสือภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 57.52) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 9.01) และภาษาบาลี (ร้อยละ 1.07) ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาอื่น ๆ ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.39)

วารสารภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 2.01) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.42) และภาษาอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามคร ภาษาสันสกฤต เป็นต้น (ร้อยละ 0.02) ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.68) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.09) ตามลำดับ

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 8.22) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.31) สำหรับภาษาบาลีและภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามคร ภาษาสันสกฤต เป็นต้น ได้รับการอ้างถึงจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

บทสัมภาษณ์ภาษาไทยได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 3.63) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.14) และภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามคร ภาษาสันสกฤต เป็นต้น (ร้อยละ 0.02)

รายงานการประชุมภาษาไทยได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.18) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.06)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทยได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 0.78) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 0.58) และภาษาบาลี (ร้อยละ 0.03) ตามลำดับ

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา โบราณ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ที่เป็นภาษาไทย ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 1.26) รองลงมาได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ดังกล่าว ที่เป็นภาษาอื่น ๆ (ร้อยละ 0.03) นอกจากนี้ยังพบว่า ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ดังกล่าว ที่เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี ไม่ได้รับการอ้างถึง

7. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อจำแนกตามขอบเขตเนื้อหา พบว่า หมวด 294.312 เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 13.54) รองลงมาได้แก่ หมวด 294.35 เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 7.92) และหมวด 294.36 เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 7.55) ตามลำดับ

7.1 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิง จำแนกตามประเภทผู้แต่ง พบว่า ผู้แต่งประเภทพระสงฆ์ นักบวช หรือแม่ชี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 4.66) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.12) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป และเนื้อหา

เกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 2.99) ตามลำดับ

ผู้แต่งประเภททวารวดี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.54) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 3.49) และเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 2.91) ตามลำดับ

ผู้แต่งประเภทองค์กร หน่วยงาน สถาบัน ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 7.04) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 1.12) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.60) ตามลำดับ

รายการอ้างอิงที่ไม่ระบุผู้แต่ง ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดอยู่ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.94) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 0.52) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา มีจำนวน 60 รายการ (ร้อยละ 0.29) ตามลำดับ ส่วนขอบเขตเนื้อหาที่ไม่ระบุผู้แต่งที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ และเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา ได้รับการอ้างถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01)

7.2 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภท
ทรัพยากรสารสนเทศ ปรากฏว่า รายการอ้างอิงในขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนทั้งสิ้น 13,537 รายการ พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) เป็นขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (ร้อยละ 20.35) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 11.90) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 11.35) ตามลำดับ

พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนาได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 11.73) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 0.09) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.04) ตามลำดับ

หนังสืออ้างอิงได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพจนานุกรมสารานุกรมพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.36) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.46) เนื้อหาเกี่ยวกับปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์ (ร้อยละ 0.10) ตามลำดับ

หนังสือได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม

(ร้อยละ 9.82) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 7.53) และเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 7.43) ตามลำดับ

วารสาร ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 0.36) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.27) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป (ร้อยละ 0.21) ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.08) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.07) เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรม บุญ-บาป (ร้อยละ 0.04) ตามลำดับ

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 1.65) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนา กรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 1.24) และเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 1.11) ตามลำดับ

บทสัมภาษณ์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 1.44) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 1.22) และเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ (ร้อยละ 0.80) ตามลำดับ

รายงานการประชุมได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 0.04) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.03) และเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.01) ตามลำดับ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.25) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.14) และเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 0.12) ตามลำดับ

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา โบราณ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปาฐกถาธรรม ธรรมเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์ (ร้อยละ 0.22) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก

พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 0.19) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์การทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 0.17) ตามลำดับ

7.3 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเภท
ทรัพยากรสารสนเทศ ปรากฏว่า รายการอ้างอิงในขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนทั้งสิ้น 6,812 รายการ พบว่า ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด (ร้อยละ 13.07) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 10.64) เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 9.50) ตามลำดับ

พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 0.13) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 0.09) และเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา (ร้อยละ 0.07) ตามลำดับ

หนังสืออ้างอิงได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 5.11) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเบ็ดเตล็ด และเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.35) และเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 0.32) ตามลำดับ

หนังสือได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 10.04) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 8.02) และเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว (ร้อยละ 7.77) ตามลำดับ

วารสารได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 0.76) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 0.46) และเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 0.40) ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 1.15) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.09) และเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 0.07) ตามลำดับ

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา (ร้อยละ 1.92) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา (ร้อยละ 1.37) และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 1.17) ตามลำดับ

บทสัมภาษณ์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและคตินาบ้าน (ร้อยละ 1.34) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม (ร้อยละ 0.23) และเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 0.09) ตามลำดับ

รายงานการประชุมได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ 0.12) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี และคตินาบ้าน และเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.04) และเนื้อหาเบ็ดเตล็ด เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม เนื้อหา

เกี่ยวกับการศึกษา และเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว ได้รับการอ้างอิงถึงเท่ากัน (ร้อยละ 0.03) ตามลำดับ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 1.10) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 0.54) และเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา (ร้อยละ 0.19) ตามลำดับ

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น เอกสารอัดสำเนา โบราณ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี (ร้อยละ 0.35) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 0.21) และเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 0.16) ตามลำดับ

8. ผลการวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

8.1 สัดส่วนของประเภททรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง ปรากฏว่า รายการอ้างอิงที่สำรวจในส่วนหอสมุดกลางพบในห้องสมุด มีจำนวน 11,002 รายการ (ร้อยละ 54.07) ส่วนรายการอ้างอิงที่ไม่พบในห้องสมุด (ร้อยละ 45.93)

ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่พบในห้องสมุดมากที่สุด คือหนังสือ (ร้อยละ 37.36) รองลงมาได้แก่ ประเภทพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา (ร้อยละ 7.86) และหนังสืออ้างอิง (ร้อยละ 4.65) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบในห้องสมุด คือบทสัมภาษณ์

สำหรับประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบในห้องสมุดมากที่สุด คือหนังสือ (ร้อยละ 30.64) รองลงมาได้แก่ ประเภทวิทยานิพนธ์และงานวิจัย (ร้อยละ 4.86) และบทสัมภาษณ์ (ร้อยละ 3.80) ตามลำดับ

8.2 สัดส่วนของภาษาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง ปรากฏว่า ภาษาของรายการอ้างอิงที่พบในห้องสมุดมากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 43.14) รองลงมาได้แก่ ภาษาบาลี (ร้อยละ 5.88) และภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 4.99) ตามลำดับ

สำหรับภาษาของรายการอ้างอิงที่ไม่พบในห้องสมุดมากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 38.04) รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 7.17) และภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษามอ ภาษามอญ ภาษาสันสกฤต (ร้อยละ 0.52) ตามลำดับ

8.3 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิง จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง ปรากฏว่า ขอบเขตเนื้อหาที่พบในห้องสมุดมากที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) (ร้อยละ 12.11) รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 4.50) และเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 3.67) ตามลำดับ

สำหรับขอบเขตเนื้อหาในรายการอ้างอิงที่ไม่พบในห้องสมุดมากที่สุด คือ ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม (ร้อยละ 3.42) และเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 2.53) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปริมาณวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 257 ชื่อเรื่อง เมื่อพิจารณาจำแนกตามปีพิมพ์ พบว่า ปี พ.ศ. 2549 มีปริมาณวิทยานิพนธ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปี พ.ศ. 2548 และ ปี พ.ศ. 2546 ตามลำดับ เห็นได้ว่าปริมาณวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากจำนวนนิสิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดดำเนินการเรียนการสอน สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ระดับปริญญาโทตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 และมีผู้สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2533 เป็นปีแรก ดำเนินการเรียนการสอนเรื่อยมา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยได้เปิดรับนิสิตที่เป็นคฤหัสถ์ในระดับปริญญาโทเป็นปีแรก และปี พ.ศ. 2543 ได้ทำการเปิดหลักสูตร พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรนานาชาติ ดังนั้น จึงทำให้มีนิสิตเพิ่มขึ้น มีผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้น และมีปริมาณวิทยานิพนธ์เพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลถึงปริมาณรายการอ้างอิงมีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย

2. ปริมาณรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนทั้งสิ้น 20,349 รายการ เมื่อจำแนกตามประเภทผู้แต่ง พบว่า ผู้แต่งประเภทฆราวาสได้รับการอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้แต่งประเภทพระสงฆ์ นักบวช แม่ชี ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ผลิตงานเขียนและนักวิชาการส่วนใหญ่ที่สนใจและรอบรู้ในเนื้อหาสาขาพระพุทธศาสนาจะมีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่มากกว่ากลุ่มพระสงฆ์ นักบวช แม่ชี แม้กลุ่มนี้จะเกี่ยวข้องและมีความใกล้ชิดกับเนื้อหาด้านพระพุทธศาสนา แต่พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ที่จะมีความรู้เขียนตีพิมพ์เผยแพร่นั้นมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับผู้แต่งที่เป็นฆราวาส

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการอ้างอิงที่ไม่ระบุผู้แต่ง ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ รวมถึงเป็นบทสัมภาษณ์ ซึ่งไม่ระบุรายการว่าเป็นผู้แต่งประเภทใด หรือทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในรูปของเอกสารโบราณ ใบบาน เอกสารต้นฉบับ เป็นต้นที่ไม่ระบุผู้แต่งหรือระบุที่มา แต่เนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ

3. ช่วงอายุของรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ช่วงอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 6-10 ปี ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาในสาขาวิชาพระพุทธศาสนาปัจจุบันมีการบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ มีความสุขในสังคมยุคปัจจุบัน จึงทำให้มีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่ให้ข้อมูล

ความรู้ที่ทันสมัย ให้ความรู้ ข้อคิด ทฤษฎี หลักการใหม่ ๆ จึงมีการนำมาประยุกต์ใช้กับศาสตร์สมัยใหม่ ทำให้เห็นว่าศาสตร์หรือสาขาวิชาทางพระพุทธศาสนาไม่ใช่สาขาวิชาที่โบราณ ล้าสมัย แต่เป็นศาสตร์ประยุกต์ที่น่าสนใจ มีการศึกษาค้นคว้านำเสนอข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดารารัตน์ จุฬพานธุ์ (2536: 92) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโทและปริญญาตรี สาขาวิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยพบว่าผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์อ้างอิงเอกสารที่อยู่ในระหว่างช่วงอายุ 0-5 ปี มากที่สุด และงานวิจัยของ นฤมล กิจไพศาลรัตน (2550: 58) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพบว่า เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศที่มีช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากในสาขาวิชาพระพุทธศาสนามีเนื้อหาในเชิงประวัติความเป็นมา เช่น พุทธประวัติ ประวัติศาสตร์ พุทธสถาน โบราณสถาน ความเชื่อ อักษรโบราณ วิถีชีวิตโบราณ วัฒนธรรมที่มีหลักพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องนำทาง ฯลฯ องค์ความรู้เดิมที่สามารถใช้ได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนต้องการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนแนวความคิดของตนเอง เพื่อความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบหรือประยุกต์ใช้กับองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้เขียนค้นพบ

ส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ปรากฏปีพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศบางประเภทเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น คัมภีร์ทางศาสนา โบราณ เอกสารข้อมูลท้องถิ่น ที่ไม่ได้รับการจัดพิมพ์ใด รวมถึงเอกสารที่ไม่ได้จัดพิมพ์ในรูปแบบที่ถาวรคงทน เช่น เอกสารรายงาน แผ่นพับ เป็นต้น ตลอดจนการมีข้อมูลสำหรับการเขียนอ้างอิงไม่ครบถ้วน

4. ภาษาของรายการอ้างอิงที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เป็น ภาษาไทย เนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณ การศึกษาพระพุทธศาสนา คือการศึกษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ทรัพยากรสารสนเทศที่เผยแพร่ด้านพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่จึงอยู่ในรูปของภาษาไทย มากกว่าภาษาอื่น ๆ และในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของส่วนหอสมุดกลาง มีการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทย มากกว่าภาษาอื่น คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดซื้อทั้งหมด ประกอบกับสถิติของผู้ใช้บริการส่วนหอสมุดกลางส่วนใหญ่ มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทย ในการประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัยมากกว่าภาษาอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดารารัตน์ จุฬพานธุ์ (2536: 94) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ ชั้นปริญญาโทและปริญญาตรี สาขาวิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยพบว่า เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ เอกสารภาษาไทย

5. ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือหนังสือ ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์เฉพาะ สามารถนำมาเป็นหลักในการปฏิบัติได้ ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ มีการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง จึงนิยมเผยแพร่โดยการถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่ายในรูปเล่มหนังสือมากกว่า ประกอบกับการดำเนินการการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของส่วนหอสมุดกลางที่ผ่านมา มีการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือเป็น

หลัก มากกว่าทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 80-90 หนังสือจึงเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่าย และถูกนำมาใช้เป็นสารสนเทศอ้างอิงในงานวิจัยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา ดีโพธิ์กลาง (2547: 101) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ โดยพบว่ามีการอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด และงานวิจัยของนฤมล กิจไพศาลรัตน์ (2550: 53) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพบว่า มีการอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุดเช่นกัน

เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ ผลปรากฏว่าทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย บทสัมภาษณ์ รายงานการประชุม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ได้รับการอ้างอิงอยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี มากที่สุด มีเพียงพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา และหนังสืออ้างอิง ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในช่วงอายุ 6-10 ปี ทั้งนี้เนื่องจาก ทรัพยากรสารสนเทศประเภทพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา และทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสืออ้างอิง เป็นแหล่งสารสนเทศที่การเปลี่ยนแปลงน้อย ใช้เวลานานในการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นสารสนเทศปฐมภูมิเพื่อใช้ในการอ้างอิงสารสนเทศ เป็นเนื้อหาข้อเท็จจริงที่เป็นที่ยอมรับแล้ว จึงไม่ค่อยมีการปรับปรุงบ่อยครั้ง เช่น พจนานุกรม จะจัดพิมพ์ใหม่ก็ต่อเมื่อมีการเพิ่มหรือปรับปรุงคำศัพท์ใหม่ หรือมีการบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นมาใช้ จึงจะมีการรวบรวมจัดพิมพ์ขึ้นใหม่

เมื่อพิจารณาตามภาษา ผลปรากฏว่าทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ ได้แก่ หนังสืออ้างอิง หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย บทสัมภาษณ์ รายงานการประชุม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ มีการอ้างอิงเป็นภาษาไทยมากที่สุด มีเพียงพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ที่มีการอ้างอิงในภาษาบาลีมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ต้องมีการศึกษาค้นคว้าจากสารสนเทศปฐมภูมิคือ พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ทางศาสนาซึ่งมีฉบับที่เป็นภาษาบาลี เป็นต้นฉบับแบบแห่งคำสอนทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นรายการอ้างอิงที่แสดงถึงสารสนเทศที่น่าเชื่อถือในทางพระพุทธศาสนา ที่น่าสนใจคือ มีรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามอญ ภาษาสันสกฤต เป็นต้น เนื่องจากแหล่งสารสนเทศในสาขาวิชาพระพุทธศาสนามีหลายภาษา เป็นสาขาวิชาที่บอกถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ อารยธรรมของชาติ มีการศึกษาในระดับนานาชาติ ต่างชาติต่างภาษามีความสนใจที่จะศึกษาพระพุทธศาสนา จึงเกิดแหล่งข้อมูลที่เป็นภาษาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย

6. ขอบเขตเนื้อหารายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบ่งตามหมวดหมู่ทศนิยมดิวอี้ ที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ หมวด 294.312 เนื้อหาเกี่ยวกับพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) รองลงมาได้แก่ หมวด 294.35 เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา การบวช วิปัสสนากรรมฐาน การฝึกจิต การปฏิบัติคุณธรรม และ หมวด 294.36 เนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์การทางพระพุทธศาสนา ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เนื้อหา

เกี่ยวกับพระไตรปิฎกได้ถูกกำหนดไว้ในหมวดวิชาบังคับของหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คือ รายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห์ และในหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต คือรายวิชาสัมมนา พระไตรปิฎก พระไตรปิฎกจึงเป็นแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิหลักที่สำคัญในการอ้างอิงเนื้อหาของการศึกษาและวิจัยสาขาวิชาพระพุทธศาสนา รวมไปถึงสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เปิดการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

6.1 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหารายการอ้างอิงในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา จากจำนวนรายการอ้างอิงทั้งหมด 20,349 รายการ เมื่อจำแนกตามขอบเขตเนื้อหา พบว่า รายการอ้างอิงในขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด มีจำนวน 13,537 รายการ ทั้งนี้เนื่องจากวิทยานิพนธ์ที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ เป็นวิทยานิพนธ์สาขาพระพุทธศาสนา จึงทำให้ขอบเขตเนื้อหาที่นำมาอ้างอิงเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ จอมใจ ทองจุ่น (2545: 63) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยพบว่า ผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์อ้างอิงรายการการอ้างอิงสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มากกว่าเอกสารนอกสาขาวิชา เห็นได้ว่าผู้เขียนจะเขียนงานในสาขาวิชาใด จะอ้างอิงในเอกสารในสาขาวิชาเดียวกันมากที่สุด

6.2 สัดส่วนของขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า รายการอ้างอิงในขอบเขตเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับการอ้างอิง จำนวน 6,812 รายการ เมื่อพิจารณาตามเนื้อหาวิชา พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญา และสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เป็นขอบเขตเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องและใกล้เคียงกับสาขาวิชาพระพุทธศาสนา อีกประการหนึ่ง วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของ ส่วนหอสมุดกลางคือ เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ศาสนา ศาสนวิทยา ปรัชญา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ว่า “จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม” แสดงให้เห็นว่าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหลายสาขาวิชา เป็นศาสตร์บูรณาการ

7. การวิเคราะห์รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานะของทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบในส่วนหอสมุดกลาง

7.1 สัดส่วนของทรัพยากรสารสนเทศในรายการอ้างอิงส่วนใหญ่ที่พบในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง และไม่พบในฐานข้อมูล ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่พบในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือหนังสือ รองลงมาคือ พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา และหนังสืออ้างอิงตามลำดับ

ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลางมากที่สุด คือ หนังสือ พิจารณาได้ว่า หนังสือ เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่พบและไม่พบมากที่สุดในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง ในส่วนที่พบในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลางอาจเนื่องจากการดำเนินการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของส่วนหอสมุดกลาง มีการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ

โดยเน้นหนังสือเป็นหลักมากกว่าทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และหนังสือทุกเล่มที่ห้องสมุดจัดซื้อจัดหาให้บริการ จะจัดทำไว้ในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ส่วนที่ไม่พบในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง ก็ยังคงเป็นหนังสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มักมาจากหนังสือ ซึ่งสาขาวิชาพระพุทธศาสนาก็เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอยู่ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล กิจไพศาลรัตน์ (2550: 53) ที่วิเคราะห์เรื่องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: วิเคราะห์จากการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ โดยพบว่า ในสาขาสังคมศาสตร์มีการอ้างทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือมากที่สุด และงานวิจัยของ สุกานดา ตีโพธิ์กลาง (2547: บทคัดย่อ) วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชานิติศาสตร์ โดยพบว่า มีการอ้างถึงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด ส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พบ แม้แต่รายการเดียวในฐานข้อมูล ได้แก่ บทสัมภาษณ์ เนื่องจากหอสมุดกลางไม่มีการจัดทำรายการสัมภาษณ์ไว้ในฐานข้อมูลของหอสมุดกลาง

7.2 รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ที่พบในฐานข้อมูลมากที่สุด จำแนกตามภาษา พบว่ารายการอ้างอิงภาษาไทยพบในฐานข้อมูลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยเป็นหลัก จากจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง ทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 86.14 ของทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมด ดังนั้นทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยในฐานข้อมูลของส่วนหอสมุดกลาง จึงมีจำนวนมากกว่าทรัพยากรสารสนเทศภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี ทำให้เข้าถึงสารสนเทศดังกล่าวได้มากกว่า

7.3 รายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ที่พบในฐานข้อมูลมากที่สุด จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา พบว่ารายการอ้างอิงที่พบในฐานข้อมูลมากที่สุด มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา ทั้งนี้เนื่องจากพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา เป็นแหล่งสารสนเทศหลักทางพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ ที่ผ่านมามีส่วนหอสมุดกลางมีการดำเนินการจัดซื้อจัดหา รวบรวมพระไตรปิฎกฉบับต่าง ๆ ภาษาต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สำหรับเป็นแหล่งสารสนเทศทางพระพุทธศาสนา ตามวัตถุประสงค์ของส่วนหอสมุดกลางคือ เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางการจัดหาจัดเก็บ และสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศ สนับสนุนวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในความ เป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. ควรมีการอบรม แนะนำการใช้ห้องสมุด เครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศที่เกี่ยวกับสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ทั้งในฐานข้อมูลของหอสมุดกลาง และการสืบค้นสารสนเทศจากภายนอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างหลากหลายครบถ้วนสมบูรณ์

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงถึงประเภท ขอบเขตเนื้อหา ผู้แต่ง และอายุของสารสนเทศที่ปรากฏในรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ทางหอสมุดกลางสามารถนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด รวมถึงเป็นแนวทางในการให้บริการแก่ผู้ใช้

3. บรรณารักษ์ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและบริการทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย และพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา เนื่องจากผู้ใช้นำไปอ้างอิงมาก ในขณะที่ตัวบรรณารักษ์ก็ควรส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่ยังมีการนำมาใช้อ้างอิงน้อย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัสาขาวิชาพระพุทธศาสนา เช่น สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาธรรมนิเทศ สาขาวิชาวิปัสสนากรรมฐาน สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ฯลฯ เพื่อให้ทราบปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจคัดเลือกและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

2. ศึกษาความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนิสิตในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา หรือในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาธรรมนิเทศ เป็นต้น

3. วิเคราะห์การอ้างอิงในทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เช่น หนังสือ วารสาร ในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ตันท์เกียร. (2528). การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาชั้นปริญญาโทฉบับที่หนึ่งและงานวิจัยของอาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร. (2528). การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จอมใจ ทองจุ่น. (2545). การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2550, พฤษภาคม-ตุลาคม). ปรัชญาการศึกษาไทย. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา. 2(4): 71.
- ดรรรัตน์ จุฬาพันธุ์. (2536). การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโทฉบับที่หนึ่งสาขาวิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญช บุญจันทร์. (2548). การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล กิจไพศาลรัตน์. (2550). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: วิเคราะห์จากการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล กิจไพศาลรัตน์; และ สมชาย ไชยเกษร. (2547). การวิเคราะห์การอ้างถึงผลงานวิชาการของอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2536 – 2546. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2524). การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- (2530). การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์. (2541). แนวคิดสู่ความเป็นเลิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2531). ทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2533). ทำไมคนไทยจึงเรียนพระพุทธศาสนา?: ข้อพิจารณาเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา ในหลักสูตรการศึกษาของชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2544). มหาบัณฑิตสัมมนา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2547). พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญพิศ นิยมมานัฒนา. (2547). การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2533). มหาจุฬาฯ ในรอบศตวรรษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย. (2546). คู่มือการศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- (2548ก). คู่มือการทำวิทยานิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- (2548ข). คู่มือการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- (2551ก). คู่มือหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- (2551ข). งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- แมนมาส ขวาลิต, คุณหญิง. (2550). สารานุกรม. ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 12. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2552, จาก <http://guru.sanook.com>

- เรณู กาญจนโกศล. (2534). การวิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารประกอบการเรียน สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และความสัมพันธ์กับทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรเชษฐ ชัยวรพล. (2550, มกราคม-มิถุนายน). สถานภาพการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. *วารสารศาสนาและวัฒนธรรม*. 1(1): 171-187.
- วรนุช สุนทรวินิต. (2528). การวิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารชุดวิชาแบบบูรณาการของ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ บุญปู. (2547). พระสงฆ์กับการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุกาญจนา ทิพนนตร; และคนอื่นๆ. (2548). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกานดา ดีโพธิ์กลาง. (2547). การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุดารัตน์ ภัทรดุลย์พิทักษ์. (2545). การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงาน การศึกษาอิสระ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุนิดา บุญญานนท์. (2535). การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชานิติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2524). การวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Broadus, Robert N. (1977). The Applications of Citation Analysis to Library Collection Building. In **Advances in Librarianship**, V.2. p. 328. New York: Academic Press.
- Garfield, Eugene; & Irving H. Sher. (1963, July). New Factors in the Evaluation of Scientific Literature through Citation Indexing. **American Documentation**. 14: 199.

- Glynn, Dixie Lee. (1995). **A Citation Analysis of Master's and Education Specialist Theses and Research Papers by Graduates of the Library Science and Information Service Department at Central Missouri State University.** Retrived June 11, 2008, from <http://proquest.umi.com>
- Kellsey, C. Knievel JE. (2005). **Citation Analysis of Collection Development: A Comparative Study of Eight Humanities Fields.** Retrieved July 2, 2008, from <http://apps.isiknowledge.com/>
- La Borie, Tim; & Michael Halperin. (1976, April). Citation Patterns in Library Science Dissertation. **Journal of Education for Librarianship.** 16(3): 278.
- Lockett, B. (1989). **Guide to the Evaluation of Library Collection.** Chicago: American Library Association.
- Oermann, Marilyn H.; et al. (2007). **Citation Analysis of the Maternal/Child Nursing Literature.** Retrieved June 11, 2008, from <http://proquest.umi.com/>
- Okiy, Rose B. (2003). **A Citation Analysis of Education Dissertations at the Delta State University, Abraka Nigeria.** Retrieved June 15, 2008, from <http://www.emeraldinsight.com/>
- Sam, Joel; & Tackie, S. Nii Bekoe. (2007). **Citation Analysis of Dissertation Accepted by the Department of Information Studies, University of Ghana, Legon.** Retrieved June 11, 2008, from <http://vnweb.hwwilsonweb.com/>
- Vallmitjana, Nuria; & Sabaté, L.G. (2008). **Citation Analysis of Ph.D. Dissertation References as a Tool for Collection Management in an Academic Chemistry Library.** Retrieved June 11, 2008, from <http://vnweb.hwwilsonweb.com/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

ภาคผนวก ข
แบบบันทึกรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์

แบบบันทึกรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์

ลำดับที่...../.....

ผู้แต่ง

☐ พระสงฆ์ นักบวช แม่ชี ☐ ข้าราชการ ☐ องค์กร หน่วยงาน สถาบัน

ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ.....

ชื่อวารสาร/หนังสือพิมพ์.....

ปีที่พิมพ์

อายุสิ่งพิมพ์ ☐ 0-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี
☐ 16-20 ปี ☐ อายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป ☐ ไม่ปรากฏปีพิมพ์

ประเภท

- ☐ พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางศาสนา
☐ หนังสืออ้างอิง ☐ หนังสือ ☐ วารสาร
☐ หนังสือพิมพ์ ☐ วิทยานิพนธ์และงานวิจัย
☐ บทสัมภาษณ์ ☐ รายงานการประชุม ☐ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
☐ อื่น ๆ ระบุ

ภาษา ☐ ไทย ☐ อังกฤษ ☐ บาลี ☐ ภาษาอื่นๆ ระบุ

() พบในห้องสมุด () ไม่พบในห้องสมุด

ขอบเขตเนื้อหาวิชา จำแนกตามหมวดหมู่ทศนิยมดิวอี้

- ☐ 000 เบ็ดเตล็ด
☐ 100 ปรัชญา
☐ 200 ศาสนา
☐ 294.3 พุทธศาสนา
☐ 294.301 พุทธปรัชญา หลักของศาสนาพุทธ
☐ 294.3013 พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ เช่น พุทธศาสนากับเศรษฐศาสตร์ พุทธศาสนากับการเมือง ฯลฯ
☐ 294.3015 พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์
☐ 294.302 พุทธศาสนากับความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ เช่น พุทธศาสนากับคริสต์ศาสนา
☐ 294.303 พจนานุกรม สารานุกรม พุทธศาสนา
☐ 294.304 การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน หนังสือเล่าเรื่องประสบการณ์ชีวิตที่เกี่ยวกับคำสอนหรือหลักในพุทธศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป
☐ 294.305 วารสารทางพุทธศาสนา
☐ 294.307 การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา
☐ 294.308 วรรณคดี วรรณกรรมพุทธศาสนา นิทานอิงพุทธศาสนา นิทานชาดก

- ☐ 294.309 ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา ความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนา ในประเทศไทย
- ☐ 294.31 แหล่งความรู้ของพระพุทธศาสนา
 - ☐ 294.312 พระไตรปิฎก (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก)
- ☐ 294.32 ปาฐกถาธรรม คำเทศนาทั่วไปของพระสงฆ์
- ☐ 294.33 สิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา วัด โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สถูป ศาลาการเปรียญ หอฉัน หอระฆัง
- ☐ 294.34 พิธีกรรมทางศาสนาที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ เช่น การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ การสวดในพิธีศพ การสวดมนต์ การทำบุญ การถือศีลที่วัด
- ☐ 294.35 การปฏิบัติทางศีลธรรมโดยใช้หลักศาสนา เช่น การบวช การถือศีลห้า การนั่งวิปัสสนา การนั่งกรรมฐาน การฝึกจิต การทำความดีตามคำสอนของพุทธศาสนา การปฏิบัติคุณธรรม
- ☐ 294.36 ผู้นำศาสนา บุคลากรทางศาสนา องค์กรทางพุทธศาสนา
- ☐ 294.37 การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การให้การศึกษาเรื่องพุทธศาสนา เช่น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศ มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- ☐ 294.39 การแยกสาขาของพุทธศาสนา ได้แก่ พุทธศาสนานิกายเถรวาท พุทธศาสนานิกายมหายาน พุทธศาสนาของทิเบตแบบดาไลลามะ พุทธศาสนานิกายเซน
- ☐ 294.4 ลัทธิเซน
- ☐ 294.5 ศาสนาฮินดู
- ☐ 294.6 ศาสนาซิกข์
- ☐ 300 สังคมศาสตร์
 - ☐ 301-309 สังคมวิทยา
 - ☐ 310 สถิติ
 - ☐ 320 รัฐศาสตร์
 - ☐ 330 เศรษฐศาสตร์
 - ☐ 340 กฎหมาย
 - ☐ 350 รัฐประศาสนศาสตร์
 - ☐ 360 ปัญหาสังคมและสวัสดิภาพสังคม
 - ☐ 370 การศึกษา
 - ☐ 380 การพาณิชย์ การคมนาคมและการขนส่ง
 - ☐ 390 ขนบธรรมเนียมประเพณีและคตินาบ้าน
- ☐ 400 ภาษาศาสตร์
- ☐ 500 วิทยาศาสตร์
- ☐ 600 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ☐ 700 ศิลปะและนันทนาการ
- ☐ 800 วรรณคดี
- ☐ 900 ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว

ภาคผนวก ค

รายชื่อวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปี พ.ศ. 2533-2549

**รายชื่อวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2533-2549**

พ.ศ. 2533

พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ (วันจันทร์). (2533). **นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท**.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2535

พระฟอง อภิวัฒน์ (สวัสดิ์). (2535). **การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่อง “จิตว่าง” ของท่านพุทธทาส**.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหานรินทร์ จานุดโตโร (วรสุข). (2535). **การศึกษาวิเคราะห์นิพพานในพระพุทธศาสนา**
เถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2536

พระมหาสังเวท ธรรมเนตติโก (เนตรนิมิตร). (2536). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องชีวิตภิกษุณีกับ**
การบรรลุอรหัตผลเฉพาะที่ปรากฏในเถรีคาถา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศรีสุธรรมเมธี (สุเทพ ศุภธรรมโม). (2536). **อิทธิพลของพระพุทธศาสนาเถรวาท ต่อ**
ความคิดทางการเมืองการปกครองของพระเจ้าลิไท: ศึกษาเฉพาะกรณีไตรภูมิพระ
ร่วง (เตภูมิกถา). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอุบล กตปุญโญ (แก้ววงษ์ล้อม). (2536). **การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย**.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2537

พระครูประคุณสรกิจ (สุชาติ ชินโร เสี่ยงมจิตรต์). (2537). **การศึกษาวิธีการสอนวิปัสสนา**
กัมมัฏฐานตามแนวทางของสำนักวิเวกอาศรม. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2537 (ต่อ)

พระมหาจิตติภัทร์ อจลธมโม (จันทร์คุ้ม). (2537). การศึกษาบทบาทของพระอานนท์ในการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาธวัช เขมธโช (พุทธโส). (2537). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องการเทศน์มหาชาติที่มี

อิทธิพลต่อสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมชัย สิริวิฑูโน (ศรีนอก). (2537). หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ใน

บทเพลงลูกทุ่งไทย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2539

พระกิตติศักดิ์ ยโสโร (แก้วเหลา). (2539). การศึกษาบทบาทของพระสารีบุตรเถระในการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาเกษม หาสจิตโต (พุง). (2539). อิทธิพลพระพุทธศาสนาเถรวาทต่อศิลปวัฒนธรรม

สมัยสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุรเดช สุรสุโก (อินทศักดิ์). (2539). อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อวรรณคดีไทย:

ศึกษาเฉพาะกรณีเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2540

พระมหาจรรณ ปรุณาวโร (อินทร์ยงค์). (2540). การศึกษาบทบาทของพระมหากัสสปะในการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบัวสาย ปรุณาวชิโร (ชนเปี่ยม). (2540). การศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศพม่า.

วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุชนา โรจนธนาโณ (ยาสุกแสง). (2540). การศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระ

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2540 (ต่อ)

พระมหาอุไร อาตมาปโก (มั่งมี). (2540). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องโลกในทัศนะของพระพุทธศาสนา ฝ่ายเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2541

พระมหาชัยวัฒน์ อภิญาณจารี (สิงห์โงน). (2541). การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของนางวิสาขา มหาอุบาสิกาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาประศักดิ์ อคฺคปญฺโญ (ซังแสง). (2541). ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรม ของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาปรีชา มโหสถ (เส็งจีน). (2541). อิทธิพลของวรรณคดีบาลีเรื่องปัญญาสชาดกที่มี ต่อสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2542

พระมหาประหยัด ปญฺญาวโร (สุนันท์). (2542). จริยธรรมที่ปรากฏในลัทธิลน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหามนตรี วสุโก (ป้อมสุข). (2542). อิทธิพลของวัตถุมงคลที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสำรวย จารุณโณ (พินดอน). (2542). การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิด ศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาไสว โชติโก (ทำนา). (2542). การศึกษาวิเคราะห์ธรรมภายในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอำนาจ อนนฺโท (จันทร์เปล่ง). (2542). การศึกษาเรื่องการบรรลุธรรมใน พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2543

- พระมหากมล ถาวโร (มั่งค้ำมี). (2543). **สถานภาพสตรีในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเจิม สุวโจ (สุกรรณ์). (2543). **บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้: ศึกษาเฉพาะกรณีพระอธิการพงษ์ศักดิ์ เตชธมฺโม**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเดชศักดิ์ ชีรปัญญา (โพธิชัย). (2543). **จริยศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวันชัย ธนวิโส (กัณหากาญจนะ). (2543). **การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการพงศ์ ฐานิสฺสโร (ศิริจันทรวงษ์). (2543). **ศึกษาวิเคราะห์อาการของจิตและปารามในผู้ป่วยที่มีภาวะสมองตาย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2544

- นางเยาว์ หนูไชยะ ณ กาฬสินธุ์. (2544). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมัจฉาภิภูมิจนในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรรณราย รัตนไพฑูรย์. (2544). **การศึกษาวิธีปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4: ศึกษาแนวการสอนของพระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (โชดก ญาณสิทฺธิ)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีรรัตน์ ชีรปัญญา (ปัญญาธีระสกุล). (2544). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบรรพต เจโตวสี (สายสมบัติ). (2544). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่อง วิญญูญาณในพระพุทธศาสนาเถรวาทตามแนวคิดของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย (แก้ววงศ์น้อย). (2544). **แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2544 (ต่อ)

พระมหาวรพงษ์ วรเมธี (บุญปิ่น). (2544). ปัญหาการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
 (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมณ สุนติกโร (เกษมญาติ). (2544). การศึกษาบทบาทของพระมหากัจจายนเถระใน
 การเผยแผ่พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอรุณ อรุณมโม (สุภาโกศล). (2544). อิทธิพลของอรรถกถาธรรมบทต่อพิธีกรรม
 และประเพณีของชาวอีสาน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แม่ชีดวงพร คำหอมกุล. (2544). การศึกษาเชิงวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ในธัมมปัทมสูตร.
 วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รังสี สุนนท์. (2544). การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของอนาถบิณฑิกอุบาสก ที่ปรากฏในคัมภีร์
 พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุนทรี สุริยะรังสี. (2544). การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของคฤหัสถ์ในการเผยแผ่
 พระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีอุบาสิกาสภานักที่ได้รับเอตทัคคะ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
 (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อดิศร เพียงเกษ. (2544). หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องบุญ-บาปที่ปรากฏในพญา
 อีสาน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2545

เกศินี ลิ้มบุญสืบสาย. (2545). การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหมอชีวกโกมารภัจที่ปรากฏ
 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นันทกร อาชะวะบูล. (2545). ศึกษาหลักกรรมในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในละครโทรทัศน์:
 เฉพาะกรณีเรื่องเจ้ากรรมนายเวร. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นัตติมา ชูดวงแก้ว. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบเจตสิกกรรมในพระอภิธรรมปิฎกกับ
 พระสุตตันตปิฎก. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2545 (ต่อ)

- พระครูประสิทธิ์สรคุณ (บุรินทร์ จิตฺตมฺโม). (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความไม่ประมาท
ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดเจริญ จิตฺตปุณฺโณ (ยากรณ). (2545). การศึกษาชีวิตและงานของพระราชพุทธิญาณ
(กุศล คนธวโร). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพิรุณ วุฑฺฒิมฺโม (ตะเนาว์). (2545). การพัฒนาบุคลิกภาพในพระพุทธศาสนา.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเทวัญ วิสุทฺธิจารี (เอกจันท์). (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาระดับ
ระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธานินทร์ จิตฺติโร (อินทวิ). (2545). การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา: ศึกษา
เฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิมิตร สิทธสฺสวณฺโณ (ทิพย์ปัญญาเมธี). (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเผย
แผ่พระพุทธศาสนาของพระศรีศิลป์สุนทรวาที (ศิลป์ สิกขาสโร). วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาปองปริดา ปรีปฺนฺโณ (จำปาศรี). (2545). การป้องกันและการรักษาโรคตามหลัก
พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพจน์ สุวโจ (พยัคฆ์พิทยางกูร). (2545). การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนก
ธรรม: ศึกษากรณีนักเรียนชั้นตรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาไพฑูล อุตฺตวโส (วงศ์อมาตย์). (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การประพจน์กฎหมาย
วิธีในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสันตการณพิรุณ ปณฺณวโร (วงศ์กา). (2545). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเมถุนธรรมใน
พระวินัยปิฎก. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2545 (ต่อ)

พระมหาวีวัฒน์ วชิรญาณสุนทร (อุปคำ). (2545). คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏ
ในภษิตลำนหา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวีเชียร ชุตินทรโร (เส้นทอง). (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสัญญาในคัมภีร์
มหายาน: ศึกษาเฉพาะที่ปรากฏในคัมภีร์วัชรปรัชญาปารมิตาสูต. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวิสิษฐ์ ปญญาวฑฒโน (กฤษวี). (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องอุปมาภพใน
มิลินทปัญหา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุชาติ นาถโกโร (บวกขุนทด). (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการสงเคราะห์บุตร
และภรรยาในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุพัฒน์ กลุยานธมโม (ศรีชมชื่น). (2545). พระพุทธเจ้า: บทบาท และหน้าที่ในฐานะ
พระบรมครู. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มยุรา อรุณนทร์. (2545). พระพุทธศาสนากับการเมือง: กรณีศึกษาการปฏิบัติตนของ
นักการเมืองในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แมชึกฤษณา รักษาโฉม. (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของพระวินัยธรในพระวินัยปิฎก:
ศึกษาเฉพาะกรณีพระอุบาลีเถระและพระปฎาจารย์เถรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัตนชัย บุญศรี. (2545). อิทธิพลของพระพุทธศาสนานิยายเซนในงานของท่านพุทธทาสภิกขุ.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2546

กัณฑ์ทิพย์ ชลวิสุทธิ. (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์พระอภิธรรม: คำสอนของพระพุทธเจ้าที่
นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทิวาทิพย์ เทียมชัยภูมิ. (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา: ศึกษา
เฉพาะกรณีเรื่องลีลาวดี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2546 (ต่อ)

- พระครูปลัดอาทิตย อดุลเวที (ทองดี). (2546). การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์
ของพระเทพโสมภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขต
ปกครอง ภาค 2. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูไพศาลธรรมานุสิฐ (ถนอม ภิญโญจิตฺร). (2546). การศึกษาเปรียบเทียบตัวอย่างการให้ทาน
ในพระสูตรต้นตอปฏิภักกับการปฏิบัติจริงในลำพูน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระตาล ญาณโร (สิงห์ทอง). (2546). ทศนคติและความคาดหวังของเยาวชนชาวเขาต่อ
บทบาทของพระสงฆ์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนพน สงฆโสมโณ (ชุนหะหิรัณย์). (2546). ความขัดแย้งเรื่องนิพพานในคัมภีร์กถาวัตถุ.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากิจการ โชติปัญญา (ยุติพันธ์). (2546). การศึกษาพุทธวิธีการให้การปรึกษาที่ปรากฏใน
พระสูตรต้นตอปฏิภัก. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาไกรวรรณ ชินทตฺติโย (ปุ่นพันธ์). (2546). การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระเทวทัต
ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาคลองธรรม ธมฺมาโก (โอชาผล). (2546). ศึกษาวิเคราะห์อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มี
ต่องานวรรณกรรมของไม้ เมืองเดิม. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาไชยา ชยสิทธิ (เสนแสนยา). (2546). ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและ
นักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธรรมคุณ คุณทสฺสี (โพนดวงกรณ์). (2546). การศึกษาเปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนใน
อรรถกถาธรรมบทกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิพนธ์ มหาธมฺมรภิโต (แสงแก้ว). (2546). การศึกษาเปรียบเทียบแนวการปฏิบัติ
กรรมฐานของหลวงพ่อกุศลจิตตสุโข และพุทธทาสภิกขุ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2546 (ต่อ)

- พระมหาบุญโชติ ปุณฺณโชติ (อินทจักร์). (2546). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการระลึกชาติในพระสูตรตันติปิฎก**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประดิษฐ์ ปณฺธิตธมฺโม (ปัญญาจีน). (2546). **ชีวิตและผลงานของพระศรีธรรมนิเทศก์ (กมล โชติมนโต)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิรพงษ์ ปณฺณาโก (จำปาไค). (2546). **วิเคราะห์พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์: ศึกษาเฉพาะกรณีกวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์ (ประเทศไทย)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหายุทธกร ปณฺณาสิริ (สัจจรัตนพงศ์). (2546). **ศึกษาวิเคราะห์ศรัทธาในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวีระพันธ์ ชุตติปญฺโญ (สุปัญญาบุตร). (2546). **ศึกษาวิเคราะห์การตีความและวิธีการสอนธรรมะของหลวงพ่อกุศล จิตตสุโข**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (บุญถึง). (2546). **บทบาทในการรักษาพระธรรมวินัยของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีธรรมกาย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศรัณญ์ ปณฺณารโร (นุชมิตร). (2546). **การศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุธรรมยานเถร (ครูบาอินทจักรรักษา)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันท๊ะ). (2546). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสนิท อนุจारी (สมุหิรัมย์). (2546). **พระพุทธศาสนากับวรรณคดีไทยสมัยสุโขทัย: ศึกษาเฉพาะกรณีศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงและสุภาษิตพระร่วง**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย ธีรปภาโส (บุญเกลี้ยง). (2546). **การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระบรมสารีริกธาตุในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2546 (ต่อ)

- พระมหาสมยศ อภัยสุโต (เสนานุช). (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่อง
พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (กวนอิม) ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุชิน สุชีโว (สมบุญสุข). (2546). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องหลักการสงเคราะห์ญาติใน
พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหวมวด สุกกธมโม (โณมศรี). (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความ
เคารพในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอุดม สารเมธี (สารบรรณ). (2546). การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมใน
พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษากฎหมายในพระวินัยปิฎกกับกฎหมายของมหาเถร
สมาคม. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- พระมานะ ฐมมกุสโล (ศรีสุทธิ). (2546). การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวัชรินทร์ ญาณวโร (ฉิมประเสริฐ). (2546). การศึกษาวิเคราะห์อิทธิพลของมรณสติต่อ
พฤติกรรมการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีพยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วยหนักในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีวิสุทธิโกศล (กิตติวิฑูโน พลวัน). (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์มหาปริณิพพานสูตร:
ศึกษาเฉพาะกรณีการรักษาพระธรรมวินัย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมเกียรติ ปริญาโณ (เพชรจริยวงศ์). (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องตถตาใน
ทัศนะของพุทธทาสภิกขุ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมชาติ วิถีปัญญา (เครือน้อย). (2546). จริยธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏใน
วรรณกรรมล้านนา: เรื่องอ้ายร้อยยอด. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสายนธ์ ฐมมธีโร (เศรษฐกิจ). (2546). การศึกษาวิเคราะห์มานะในพระพุทธศาสนา.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2546 (ต่อ)

- ไพลิน องค์สุพรรณ. (2546). การศึกษาวิเคราะห์การสร้างบารมีของพระนางพิมพาที่ปรากฏใน
ชาดก. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิวรรณ สายแสง. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบพระวินัยของภิกษุกับภิกษุณีในพระพุทธศาสนาเถร
วาท: ศึกษาเฉพาะกรณีปาจิตตีย์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศกวรรณ ทัพพะพยัคฆ์. (2546). การปลูกฝังความรู้และคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่
5 - 6. บางกรวย จ.นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศศิวรรณ กำลังสินเสริม. (2546). การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ลลิตวิสตระ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
 (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุจิต พรศิริประสาท. (2546). การศึกษาวิเคราะห์กฎแห่งกรรม: ศึกษาเฉพาะงานเขียนของ
ท. เลียงพิบูลย์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อริราช มณีภาค. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมในพระวินัยปิฎกกับ
กระบวนการยุติธรรมของกฎหมายไทย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิราชม์ ปรึษาจารย์. (2546). ศึกษาวิเคราะห์สมถยานิกะในการปฏิบัติกรรมฐานอันมี
กลิน 10 เป็นอารมณ์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัญญา แก้วทองกุล. (2546). ศึกษาเปรียบเทียบ: การประยุกต์ใช้หลักธรรมทางศาสนาในทาง
การเมืองตามทัศนะของ พุทธทาสภิกขุและมหาตมะ คานธี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
 (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุทัยวรรณ เล่าประเสริฐสุข. (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์พุทธวิธีบรรเทาทุกข์ยามเจ็บป่วย.
 วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุษา โลหะจัญญ. (2546). การศึกษาชีวิตและผลงานด้านวรรณกรรมพุทธศาสนาของสมณะ
เสวียนจั่ง (พระถังซำจั๋ง). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2546 (ต่อ)

Sudarat Bantaokul. (2546). **Vipassana (Insight Knowledge): An Analytical Study of Solasañña (the Successive Stages of Sixteen Knowledges) in Theravada Buddhism.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

พ.ศ. 2547

กัลยลักษณ์ อยู่เย็น. (2547). **ศึกษาทัศนะของเยาวชนผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ณ วัดเขาพุทธโคดมอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จรรยา วรรณกสิณานนท์. (2547). **ศึกษาวิเคราะห์ “การปฏิเสธอดีต” ในพระพุทธศาสนา.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จารวี มั่นสินธร. (2547). **การศึกษาวิเคราะห์ดอกบัวในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชบา อ่อนนาค. (2547). **การศึกษาความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: ศึกษากรณีโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญเพ็ง หงษา. (2547). **การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญเรือน เทียรทอง. (2547). **ทัศนคติและความเข้าใจต่อคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับอริยมรรคมีองค์ 9 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโพธิสารพิทยากร เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูธรรมศาสนโมสิต (อนาลโย). (2547). **ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2547 (ต่อ)

พระครูธรรมสารสุมนต์ (คำพันธ์ ญาณวีโร). (2547). **ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมของพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมอีสานเรื่องสังข์ศิลป์ชัย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูบรรลิกขการ (บุญเสริม ชนะฤทธิ์). (2547). **พุทธจริยาวัตรและพระจริยาวัตรของพระเยซูคริสต์:**

การศึกษาเปรียบเทียบในมหาปรีนิพพานสูตรกับพระวรสารลูกา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปลัดธณัญชัย อริณฺชโย (ถีนกำเหนิด). (2547). **ศึกษาเปรียบเทียบหลักทางสายกลางของ**

พระพุทธศาสนาเถรวาทกับแนวคิดเรื่องทางสายกลางของขงจื้อ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระจิรพัฒน์ สมาจาโร (ดีใจ). (2547). **คนพาลและบัณฑิตในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อสังคม:**

ศึกษากรณีตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระฉลวย อุตฺตโม (กำแพงนิล). (2547). **วิเคราะห์วิธีตอบปัญหาของพระพุทธเจ้า**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหากฤษ ญาณาวุโธ (ใจปลื้มบุญ). (2547). **การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างฉนวน**

และปัญญาในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาเข้มทอง ตนฺติปาโล (ฤทธิ์สื่อไกร). (2547). **ศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตาม**

แนวทางของพระครูโพธิสารคุณ (ประยงค์ อุปถัมภ์). วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาจุลศักดิ์ จุลฑฒโน (รณน้อย). (2547). **แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธ**

ของปราชญ์อีสาน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาทองพูน สติสมฺปนฺโน (เสื่อเขียว). (2547). **การคบมิตรในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญกอง คุณนโร (มหา). (2547). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความกตัญญู (กตญฺญตา)**

ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาปราโมทย์ มหาวิริโย (ปีกรม). (2547). **การศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ**

พระราชรัตนรังษี (วิริยฤทธิ์ วิริยทุโร) ในฐานะพระธรรมทูตไทยประจำประเทศ

อินเดีย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2547 (ต่อ)

- พระมหามิตร จิตปญโญ (วันยาว). (2547). **ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนาเถรวาท กับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหารุ่ง ปญญาวุฑฒิ (แรกชำนาญ). (2547). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์สถานภาพ คุณสมบัติ และบทบาทของพระโสดาบันในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย สิริจนโท (หานนท์). (2547). **การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระบรมสารีริกธาตุในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุญยากร). (2547). **รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ.เชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอมรวิชัย ชاعرเมธี (บุตรสาร). (2547). **ศึกษาเทคนิคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระยุทธนา รมณีธมฺโม (แก้วกันหา). (2547). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์การจัดองค์กรคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีปริยัติมงคล สิริมงคล (คำพิบาล). (2547). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในใบลานอีสาน: เรื่องธรรมดาสอนโลก**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มัญญ มุกข์ประดิษฐ์. (2547). **การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แม่ชีคมคาย คุมพันธ์. (2547). **การศึกษบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสุเมธาจารย์ (โรเบิร์ต สุขเมโธภิกขุ)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2547 (ต่อ)

ยูภา เทิดอุดมธรรม. (2547). การศึกษาหลักพุทธธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทำให้การพยาบาลตามบทบาทเชิงวิชาชีพ: ศึกษากรณีพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ร่วมปรังค์ สวมประคำ. (2547). ผลกระทบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วนิดา เสงี่ยมน. (2547). การศึกษาเชิงวิเคราะห์อรรถกถาปฏิญญาในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีที่ปรากฏในวรรณคดีไทย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิไลรัตน์ พฤชาภิรมย์. (2547). ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ประเมินภายนอกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุนันท์ เพ็ชรพิรุณ. (2547). การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการพัฒนาปัญญาตามทฤษฎีของพุทธทาสภิกขุ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุพัตรา ภาคย์วิวัฒน์. (2547). การศึกษาทัศนะของข้าราชการที่มีต่อการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท (โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท หลักสูตร 2). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภลักษณ์ วิรัชชา. (2547). การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยสมุปปาทในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับทฤษฎีสัมพันธภาพพิเศษของแอลเบิร์ต ไอน์สไตน์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุรพงษ์ จันลิ้ม. (2547). ศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมจากชาดก ตามที่ปรากฏในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เสนาะ เทียรทอง. (2547). ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏอยู่ในพุทธศิลป์: ศึกษาเฉพาะกรณีของพระครูอุภัยภาดาต (หลวงพ่อบุญ) วัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2547 (ต่อ)

- อุตร จันทวัน. (2547). **ศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องอุรังคธาตุ**
นิทาน: ภาษาทางศาสนาและอิทธิพลต่อสังคม. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Ashin Pannabala. (2547). **A Critical Study of the Concept of Saoti (Peace) in Theravada Buddhism Reference to the Visuddhimagga.** Thesis M.A. (Buddhist studies).
 Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Mae Chee Amphai Tansomboon. (2547). **An Analysis of Phra Mongkol Thepmuni's (Sodh Candasaro) Buddha Dhamma Propagation.** Thesis M.A. (Buddhist studies).
 Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. Khamyad Rasdavong. (2547). **A Historical Study of Buddhism in the Lao People's Democratic Republic from 1975 to 2004 (C.e.).** Thesis M.A. (Buddhist studies).
 Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. Panna Murti. (2547). **A Historical Study of Pariyatti Sikkha in Nepal.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. U Candima. (2547). **A Study of the Life and Work of the Most Venerable Ledi Sayadaw.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

พ.ศ. 2548

- จุฬารัตน์ เขวประเสริฐ. (2548). **การประยุกต์ใช้พุทธธรรมในการบำบัดโรคจิตเภท.**
 วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐิติรัตน์ รัชใจตรง. (2548). **ศึกษาการใช้อานาปานสติภาวนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเสถียรธรรมสถาน.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐิติ วสุพรุจี. (2548). **ศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องดินที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท.**
 วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงทิพย์ โรจน์กิตติการ. (2548). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีเรื่องจอมจักรพรรดิอโศก.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2548 (ต่อ)

นันทพล โรจนโกศล. (2548). การศึกษาวิเคราะห์แนวคิด เรื่องขั้น 5 กับ การบรรลุลหรรณใน

พระพุทธรศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปรียงค์ อาภรณ์สุวรรณ. (2548). ศึกษาวิเคราะห์พุทธธรรมกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจไทยใน

ยุคโลกาภิวัตน์เน้นบุญธรรมของพุทธศาสนิกชน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูพิทักษ์อริยวัตร (คำมูล ไชยวุฒิ). (2548). จริยธรรมทางพระพุทธรศาสนาที่ปรากฏใน

วรรณกรรมล้านนาเรื่องปู่เจ้าสอนหลาน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูพิทักษ์สุวรรณ (มานพ ชินวิโส). (2548). การศึกษาชีวิตและผลงานของพระเทพสิทธิอาจารย์

(ทอง สิริมงคล). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูพิทักษ์พัฒนพิพาน (ประพันธ์ ภาทูลศิริ). (2548). การศึกษาพิธีกรรมงานศพในจังหวัด

ลำปางและอิทธิพลจากพระพุทธรศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูวิรัช วิริยธมโม. (2548). การศึกษาวิริยวาทในพระพุทธรศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสมุห์อุทัย รตนปญโญ (คำชุ่ม). (2548). ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการ

บริหารงานคณะสงฆ์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสุขุมสังฆการ (ศรีโพธิ์วัง). (2548). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน: ศึกษา

กรณีพระเทพวงศาจารย์ (คุณ ขนุดิโก). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูอภิรักษ์ชัยมงคล (วงษ์มณี). (2548). การศึกษาแผนผังจริยธรรมที่พระสงฆ์ชาวอีสาน

นำไปใช้สอน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระโฆสิต สุขเมธ (คุ้มท้าว). (2548). หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนัน

หายในชุมชน. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเกียรติวิทย์ อุตตสนโต (โอชาวัฒน์). (2548). การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทาง

พระพุทธรศาสนาของร่างทรง: กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธรศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2548 (ต่อ)

- พระประพันธ์ สุทนต์จิโต (กาวาสืบสาม). (2548). **อิทธิพลความเชื่อเรื่องพระอุปคุตที่มีต่อพิธีกรรมชาวพุทธล้านนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาจิตรกร นาถปุณโณ (ตาทลา). (2548). **ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของปู่อจารย์ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเลอเดช วรวิโส (วงศ์ศรีชา). (2548). **การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาบารมีของพระมโหสถ**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวันชัย ธมฺมชโย (ช่วงสำโรง). (2548). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความตายตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวีระศิลป์ ฉนฺทโก (แสนลุน). (2548). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของพิธีฌาปนกิจศพในพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านวังชัย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมพร อาภากรโ (เหลาฉลาด). (2548). **การศึกษาอุปมาอุปไมยในคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุชาติ สุชาติ (สมมาตร). (2548). **การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมและวิธีการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในลิลิตตะเลงพ่าย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (อบอ่อน). (2548). **การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลต่าง ๆ ของล้านนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหุนวษ์ สดสสุสเนตฺโต (แสนตา). (2548). **ความประมาทในสังคมไทย: ศึกษากรณีเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2548 (ต่อ)

- พระวันชัย ธนวิโส (กัณหาภาณูจนะ). (2548). **ลักษณะทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ด. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิมาน คมกัปปโย (ตริกมล). (2548). **ศึกษาอิทธิพลของต้นตระกูลที่มีต่อพระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมจันท์ สมจันโท (แสนพันธ์). (2548). **แนวคิดและกระบวนการทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคของกลุ่มพระสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมบัตร์ ฐิตมาโน (สุประเสริฐ). (2548). **ศึกษาเปรียบเทียบหลักวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระไตรปิฎกกับแนวปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานวัดโพธิ์บ้านโนนทัน**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ ศุภที่ปมจล. (2548). **การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของจิตตคหบดีอุบาสกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานิตา สุขสำราญ. (2548). **การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการนำหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติภายในครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ คุ่มครอง. (2548). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสามเณรกับการบรรลุลัทธิธรรม**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศรัทธา เสมามิ่ง. (2548). **ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ต่อพระพุทธศาสนาเถรวาทในไทย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศศิธร เขมาภรณ์. (2548). **การศึกษาเปรียบเทียบพุทธวิธีในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมกับการแพทย์แผนไทย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2548 (ต่อ)

- ศุภกาญจน์ ชยาพัฒน์. (2548). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่ายใน
พระพุทธรศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเพลิน ชนะพจน์. (2548). การศึกษาเรื่องช้างในวรรณคดีพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.
ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- สันติ เมืองแสง. (2548). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องเทวธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สินชัย วงษ์จำนง. (2548). การศึกษาคติภพของคฤหัสถ์ผู้เป็นพระอริยบุคคลใน
พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิริภา บุญกาญจน์วนิชา. (2548). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4 ส ในสาระการ
เรียนรู้พระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อากาศ บำรุงชีพ. (2548). ศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานความจริงในพุทธศาสนาเถรวาทกับ
ความจริงในหลักนิติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Bhikkhu Satyasheel. (2548). **The Development of Cosmological Concepts in Theravada
Buddhism.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Kittisak Thitisampanno Thamasaran. (2548). **Yonisomanasikara: A Case Study of
Practices in Wat Khao Sanamchai.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok:
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Pongnarin Thitavamso (Monboonliang). (2548). **An Analitical Study of Process of
Learning in Theravada Buddhism.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok:
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Somphong Santacitto Phaengcharoen. (2548). **An Analitical Study of the
Concept of Dhamma as Natural Law in Theravada Buddhism.** Thesis M.A.
(Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

พ.ศ. 2548 (ต่อ)

- Rev. Kirimetiya Kassapa Thero. (2548). **A Critical Study of Management of Buddhist Monasteries in Sri Lanka.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Roberta Sekeres. (2548). **An Analytical Study of Vedana in the Ractice of Satippathna.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. Preap Samsa Pheap. (2548). **A Comparative Study of Tahiland Khmer Buddhism.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. Pubbilye Maithree Moorthree. (2548). **A Critical Study of the Re-Establishment of Bhikkhuni-Sangha in Sri Lanka.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. S. Pamarathana. (2548). **A Critical Study of the Treatment of Sense Cognition in the Sutta Pitaka and It's Correctional Manipulation.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ven. Walmoruwe Piyaathana. (2548). **An Analitical Study of Similes in the Nikayas.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

พ.ศ. 2549

- กนกวรรณ โกมลิตพิงศ์. (2549). **การบริหารกิจการของคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กานต์ ประทุมทอง. (2549). **ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจบบริจาคนที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จินตนา จิรายานนท์. (2549). **ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จุฑามาศ วารีแสงทิพย์. (2549). **การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการบริจาควัยวะในสังคมไทย.** วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2549 (ต่อ)

- ชัยรัตน์ ทองสุข. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์วิชาในพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชุตีพงศ์ ไตรโลกา. (2549). ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาพระ 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฏฐา ธารสนธยา. (2549). ศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุพระนิพพานที่ปรากฏในคณกโมคคัลลานสูตร. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐรัตน์ ผาหา. (2549). ศึกษาวิเคราะห์บทสวดมนต์พุทธอัฐฐชยมงคลคาถา (คาถาพาหุง). วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ตรีธรร หาชัย. (2549). การศึกษาหน้าที่ของผู้ปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์. (2549). การศึกษาบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาในการบำรุงพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีการบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยสายงานธุรกิจระบบส่ง. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธรร หาชัย. (2549). การศึกษาหน้าที่ของผู้ปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนาคม บรรเทากุล. (2549). การศึกษาวิธีการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานของพระอาจารย์ภัททันตะอาสภมหาเถระ อัคคมหากัมมัฏฐานาจริยะ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญยัง ศรีสมพงษ์. (2549). การศึกษาบทบาทในการสอนธรรมของอนุศาสนาจารย์กองทัพบก. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรพิมล ก่อวงษ์. (2549). หลักการประชาสัมพันธ์ตามแนวพุทธกับหลักการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูศรีสุตโสภณ (เงิน ชาตเมธี). (2549). ความกตัญญูทวดเวทีในฐานะคุณธรรมค้ำจุนสังคมจากมุมมองพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2549 (ต่อ)

พระครูสิทธิกิจจารณ์ (เสริม กตกิจโจ). (2549). โสสานิกธุดงค์ในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา

หลวงพ่อกษม เขมโก. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระณัฐรุจัน วุฑฒณาโณ (เดชะวงศ์). (2549). การศึกษาอิทธิพลพระพุทธศาสนาต่อประเพณีขึ้น

เรือนใหม่ล้านนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: ปณิธิวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราช ธิษฐุโร (อินทะไชย). (2549). การศึกษาชีวิตและงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ

พระภิกษุสงฆ์ (ทองใบ ปภสฺสโร). วิทยานิพนธ์ พท.ม. (พระพุทธศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระบรรจบ ธีรวิโส (ศรีแพงมน). (2549). ศึกษาบทบาทและผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ของพระครุสตรสารพิมล (พระมหาพิมพา ธมมทินโน). วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระใบฎีกาอินถนอม มหาวีโร (ศรีหาตา). (2549). การศึกษาการอุปสมบทในพระพุทธศาสนา

เถรวาท: ศึกษากรณีตำบลหัวขวาง. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาพิชัย สุขีโว (สขเกิด). (2549). การศึกษาพุทธจริยธรรมในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน.

วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

พระมหาทองคุณ วีรปญโญ (ขันธ์ไทย). (2549). การศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง นิพพานใน

พระพุทธศาสนamahayana ภาวนาโยคาจารย์และวัดพระธรรมกาย. วิทยานิพนธ์ พท.ม.

(พระพรตศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหากษัตริย์ ปณฺธิโต (ศรีอินทรา). (2549). การประยุกต์พุทธธรรมเพื่อการส่งเสริม

พัฒนาการเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญมี ยโสธรโร (คำลน). (2549). การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อถิ่นนาทานใน

สังคมไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนนเรศวรวิทยา

จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาประเทือง จิตปณฺโณ (เสริมใหม่). (2549). การศึกษาวิเคราะห์ผลงานทางวิชาการ

พระพรตศาสนของศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ. วิทยานิพนธ์ พร.ม.

(พระพรตศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2549 (ต่อ)

- พระมหาประสพฤกษ์ จารุวาโท (รัตนยงค์). (2549). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องการบูชาในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาปัญญา ปญญาสิริ (ลักษณะจันทร์). (2549). **การศึกษาวิเคราะห์กำเนิดและพัฒนาการของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในสมัยรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิทักษ์ สุขเมโธ (ทองเหลือง). (2549). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสุวรรณสามชาดก. รัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาลำดวน วรปญโญ (พุทพิมพา). (2549). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทอาขยาน**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิเชียร สิริวฑฒโน (ไกรฤกษ์ศิลป์). (2549). **หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในตำราจันทรวรรณพฤติพระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสนอง อัครมโม (ยาจิตร). (2549). **บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมชาวบ้านให้พึ่งตนเอง: ศึกษากรณีพระครูพิพิธธรรมรส**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสนั่น อุดตมเสฏฐโ (ประเสริฐ). (2549). **กระบวนการเผยแผ่พุทธธรรมของพระธรรมทูต: เฉพาะกรณี พระธรรมทูต อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาติ นนุทธมณีโก (บุษนารีย์). (2549). **ศึกษาคูณค่าการเทศน์มหาชาติในล้านนา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสายเพชร วชิรเวที (หงษ์แพ่งจิตร). (2549). **การศึกษามหาบทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระนาคนเสนาเถระ**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุนันท์ จันทโสภโณ (ดิษฐ์สุนนท์). (2549). **การศึกษาคำสอนเรื่องไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2549 (ต่อ)

พระมหาสุริยัน จันทนาโม (จันทะนาม). (2549). **ศึกษาบทบาทและผลงานในการเผยแผ่**

พระพุทธศาสนาของพระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.

(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาเสรีชน นริสโร (พันธ์ประโคน). (2549). **การศึกษาวิเคราะห์ข้อปัสเสนธรรมใน**

พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอดุลย์ ยโสโร (บุตรตะเคียน). (2549). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องบัณฑิตะกับการ**

บรรลุมรรค. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชปริยัติ (สฤษดิ์ ประธาตุ). (2549). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของ**

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอนันต์ อัสกาโร (เป็งไชโย). (2549). **ศึกษาการตีความปฏิจสงมุปาทตามทัศนะของพุทธ**

ทาสกิกขุ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิชญรัตน์ บุญช่วย. (2549). **การศึกษากระบวนการสร้างภาวนา 4 โดยใช้หลักไตรสิกขา.**

วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิบูลย์ ลัมพานิชย์. (2549). **อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย.**

วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2549). **การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดย**

เปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พูนทรัพย์ ขุนชิต. (2549). **ศึกษาหลักจริยธรรมด้านกตัญญูของบุตรและธิดาจะต้องปฏิบัติต่อ**

มารดาบิดา: ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิต

บางแคปานขำ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพรัช ลาวันยากุล. (2549). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์วิธีการศึกษาเพื่อบรรลุมรรคของ**

พระราหูลเถระ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2549 (ต่อ)

- เมตตา ฉิมนาม. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์กำเนิดและพัฒนารากษณีสงมใน
ประเทศเกาหลี: ศึกษาเฉพาะกรณีในกายโซกาย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรารณ ชัยโอภาส. (2549). การนำหลักธรรมในสังคาลสูตรมาใช้ให้คำปรึกษาจริยธรรมแก่
พ่อแม่. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สว่าง วงศ์ฟ้าเลื่อน. (2549). การบูรณาการสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตร
การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สินีนารถ วิจิตรการลิขิต. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องพระพุทธเจ้าในขนาดของ
สังคมไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีพระศรีอริยเมตไตรยในพระพุทธศาสนาเถรวาท.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิริพิชญ์ เตชะไกรศรี. (2549). การเผยแพร่ธรรมะเชิงรุกตามวิถีพุทธ: ศึกษาเฉพาะกรณีการจัด
กิจกรรมธรรมะในสวน ณ สวนหลวง ร.9. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุขสันต์ จันทะโชโต. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติคณะแม่ชีไทย:
กรณีศึกษาการพัฒนาองค์การและการพัฒนาสถานภาพแม่ชีไทยในมิติของ
พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสนาะ ผดุงนัทร. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์อาณาปานัสสติกขา ในคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มรรค.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โสภณ ชำทัพ. (2549). ศึกษาการปฏิบัติอาณาปานัสติกขา กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
โรงเรียนรางวัลพระราชทาน จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อณิวัชร เพชรนรินทร์. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติวิปัสสนา
กัมมัฏฐานตามแนวของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พ.ศ. 2549 (ต่อ)

- อธิเทพ ผาทา. (2549). การศึกษารูปแบบและกระบวนการแก้ปัญหาในพระพุทธศาสนา
เถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีเอธิกรณสมณะ 7 และกฎนิกกรรมของมหาเถรสมาคมใน
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
(พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
อรุณวรรณ บุญเทียบทิพย์พร. (2549). การพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนด้วยพุทธทวาท:
กรณีศึกษาคำคุณธรรมวัดอุโมงค์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Phassarapha Phaisarnariyasap. (2549). **A Study of Most Venerable Mun Bhuridatta Thera's
Method of Citta Ghavana "BUDDHO" Practice.** Thesis M.A. (Buddhist studies).
Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Kanda Nagasiri. (2549). **A Study of Brahmachariya Practices in Theravada
Buddhism.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Sujan Maharjan. (2549). **The Revival of Theravada Buddhism and It's Contribution to
Nepalese Society.** Thesis M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Warin Ratanamalai. (2549). **Aamana Rahula and Education in the Early Sangha and
Relavance to the Contemporary Pedagogy.** Thesis M.A. (Buddhist studies).
Bangkok: Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสกุลเพ็ญ น้อยใหญ่
วันเดือนปีเกิด	29 มิถุนายน พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลรามารับดี กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	172/4 หมู่ 2 ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการพัฒนา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จาก สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2553	ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ